

СЬОГОДНІ – ДЕНЬ ГЕРОІВ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

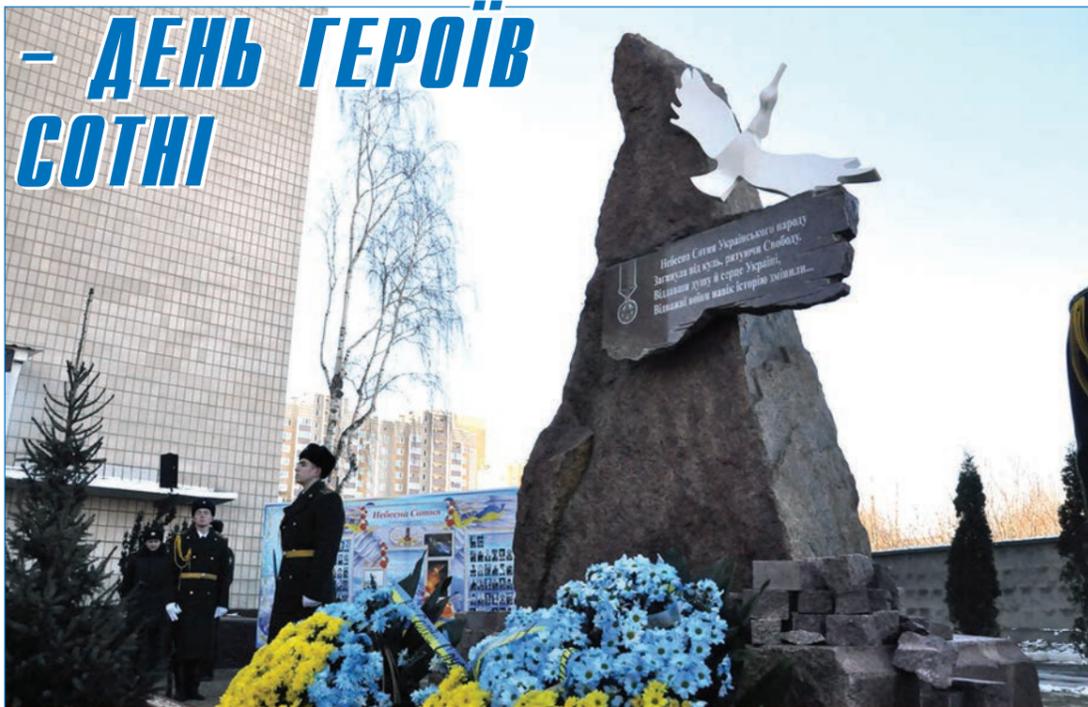
На території Національної академії Служби безпеки України у Києві відкрито меморіальний знак на честь Героїв Небесної Сотні — гранітна стела з білим лелекою, що злітає у небо, повідомляє УНІАН.

Поруч зі стелою розміщено імпровізовану барикаду з шинами, намет та таблички з назвами міст, звідки торік приїздили на Майдан Незалежності українці, які повстали проти режиму колишнього президента Януковича.

Голова СБУ Валентин Наливайченко під час церемонії відкриття меморіального знаку зазначив, що люди, які минулого року брали участь в акціях протесту в Києві, відстоювали гідність кожного українця і всієї України. «Герої, справді, не вмирають, вони роблять кожного з нас сильнішими... Ми повинні пам'ятати, що це — наша земля і боронити її — нам. Ми не скоримось, тому що ми нескорені», — сказав він.

У коментарі журналістам В. Наливайченко повідомив, що СБУ в рамках розслідування справи щодо масових розстрілів на Майдані повністю розсекретила всі матеріали про те, які були накази щодо протидії активістам Євромайдану, в тому числі документи, які стосувались проведення так званої «анти-терористичної операції» в Києві, до якої були причетні й офіцери ФСБ...

Указ Президента України про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні — на стор. 7

23 ЛЮТОГО МИНАЄ СОРОК ДНІВ З ДНЯ СМЕРТІ ДАНИЛА КОНОНЕНКА

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

РОНДЕЛЬ

Пам'яті Данила Кононенка, Валерія Тарасова

Відходять мої друзі, побратими.
Я ж топчу ряс за себе і за них,
Ще біль, бува, за ними не затиш,
А вже сумую в споминах за ними.

Вже їхні душі —
мовлю не для рими,
Живуть в словах,
мов квіти, запашних.

Відходять мої друзі, побратими,
Я ж топчу ряс за себе і за них.

Усі ми в цьому світі повторимі
У дітях, травах, щасті серед лих,
І на безмежних півднях земних
Усі еси одвічні пілігрими...

Відходять мої друзі, побратими...

* * *

Спогади про Данила Андрійовича Кононенка читайте на 10-й стор.

СОЛДАРНІ З УКРАЇНОЮ

Україна проходить через смугу важких випробувань — і це зрозуміло всім. Зовсім несподівано наш миролюбний народ, який завжди пишався тим, що в 1991 році безкровно здобув Незалежність, опинився в ролі народу-воїна. Шось подібне було з Чечнею в 1995 році. Хоча тут є й явні відмінності. Пострадянські чеченці були на заздрість монолітними і всі пішли за своїм президентом, а у нас і через 20 років відчувається розшарування. Тобто поділ на проєвропейських і на проросійських громадян, на патріотів і «совків». І тут не так етнічне походження має значення, як світогляд. Є, на жаль, хохли-зрадники серед лугандонівців і кримських сепаратистів; зате є маса росіян, білорусів, грузинів, чеченців, які героїчно воюють за українську свободу. Ми вступили у війну не за власним бажанням — уже після появи «зелених чоловічків» у Криму стало зрозуміло: війна з Москвою неминуча. Розкачувалися довго, але, на щастя, і цього разу у нас знайшлася «критична маса» героїв, яка зберегла Україну від ганьби. І тепер увага всього світу прикута до нас. Народи Європи у більшості своїй підтримують боротьбу України з російськими окупантами. І найкраще нас розуміють прибалти: естонці, латиші, литовці.

НАШАДКИ ЛИТОВСЬКИХ «ЛІСОВИХ БРАТІВ» З НАМИ

Відомий сучасний литовський художник Артурас Слалшис, перебуваючи в Луцьку на відкритті власної виставки «Портрети правителів та відомих діячів Великого князівства Литовського», вирішив допомогти Україні і подарував п'ять своїх полотен Луцькій міській раді для продажу на благодійному аукціоні. Отримані кошти художник доручив спрямувати для потреб постраждалого в зоні АТО лучанина Сергія Федотова. Сергію 21 рік, у квітні він був призваний на військову службу. А 29 серпня 2014 року під час виконання службових обов'язків у районі населеного пункту Новокатеринівка Донецької області він дістав мінно-вибухове поранення обох стоп, а також вогнепальне поранення грудної клітки. Як бачимо, навіть доля окремого бійця схвилювала литовського художника. І це означає, що українсько-литовські симпатії радянського періоду нікуди не зникли, на литовців можна розраховувати. Поки що посилюється культурна співпраця. Зокрема, гурт «ТаРута» подякував литовським волонтерам за їхню підтримку пісню. Український WorldMusic колектив «ТаРута» записав пісню про литовських партизанів — «лісових братів». Заспівати пісню литовською мовою київські музиканти вирішили на знак подяки волонтерам Литви за підтримку та допомогу під час Майдану та підлою неоголошеної російсько-української війни.

Український оригінал пісні «Ой, virsunes-tapo!» називається «Верхи мої, верхи!» і належить одному з останніх українських повстанців Григорію Герчаку. 25 років пліч-о-пліч з литовськими «лісовими братами» він провів у радянських концтаборах як особливо небезпечний терорист і буржуаз-

ний націоналіст. А після повернення з ГУ-ЛАГу до радянської України він написав цю пісню, що з благословення автора в 2014 році отримала сучасне аранжування й прикрасила третій студійний альбом «ТаРуті» — «Небесна Сотня».

Літературний переклад з української мови здійснив литовський поет та перекладач Владас Бразюнас — автор сучасної литовської версії поезії Тараса Шевченка. Вперше литовський варіант цієї пісні гурт «ТаРута» виконав під час добродійного аукціону в Ратуші Вільнюса 21 грудня. Цей аукціон влаштували друзі гурту «ТаРута» — волонтерська організація «Blue/Yellow» на підтримку української армії.

(Продовження на 6-7-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвання з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати вміст.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14 e-mail: kr_svit@meta.ua http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15 e-mail: office@megapoligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65 Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679 E-mail: vidavnictvo@gmail.com Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

РНБО НА ЧОЛІ З ПРЕЗИДЕНТОМ ПРИЙНЯЛА РІШЕННЯ ПРО ЗАПРОШЕННЯ В УКРАЇНУ МИРОТВОРЧОЇ МІСІЇ ООН

Рада національної безпеки й оборони України на засіданні, яке пройшло під головуванням Президента Петра Порошенка, прийняла рішення про звернення до ООН з проханням направити в Україну миротворчу місію, яка буде діяти відповідно до мандату Ради Безпеки ООН.

Відкриваючи засідання, Глава держави зазначив: «Найкращий для нас формат — це поліцейська місія Євросоюзу. Це буде найбільш ефективним гарантом безпеки в ситуації, що склалася, коли слово мир не дотримується ні Росією, ні тими, кому вона підтримує».

Петро Порошенко повідомив, що під час Мінських переговорів попередньо обговорював це питання з Президентом Франції та Росії, а також з Канцлером ФРН, передбачаючи, що Мінські домовленості можуть не виконуватися. Президент зазначив, що тепер буде розпочато офіційні консультації, які зможуть забезпечити мир.

Крім цього, РНБО схвалила зміни до Закону про правовий режим воєнного стану, напрацьовані за дорученням Президента. Глава держави зазначив, що зміни враховують досвід і особливості гібридної війни. Він висловив сподівання, що парламент після обговорення підтримає внесення цих змін. «Нам треба бути готовими боронити державу», — заявив Петро Порошенко.

РНБО також прийняла рішення про створення військового кабінету при РНБО, до складу якого увійдуть керівники країни та силових блоків органів влади. Також розглянуто комплексні заходи щодо посилення безпеки держави. Кабінету Міністрів та Службі безпеки доручено напрацювати нове положення про єдину державну систему запобігання, реагування та припинення терористичних актів і мінімізації їхніх наслідків.

РНБО також затвердила комплекс заходів з побудови в країні єдиної системи цивільного захисту.

Також РНБО затвердила план проведення багатонаціональних навчань за участі Збройних Сил України на території України та їхньої участі у навчаннях за межами країни у 2015 році, а також про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України для участі у навчаннях.

Крім цього, затверджено заходи щодо створення належної матеріально-технічної бази для лікування, реабілітації та оздоровлення військовослужбовців. Йдеться про передачу в тимчасове користування Міноборони та силових відомств лікувальних можливостей профспілок, інших лікувальних та оздоровчих закладів. «Героям війни необхідно забезпечити повноцінну реабілітацію після участі в бойових операціях», — наголосив Президент.

Президент, який щойно повернувся з району антитерористичної операції, повідомив про успішно проведену операцію з відведення українських військ з району Дебальцевого.

Президент України Петро Порошенко заявив, що прийняв рішення про відведення військ з району Дебальцевого, щоб зберегти життя українських військових.

«Військові зробили свою справу. Продемонстрували світу, що Україна неухильно дотримується мирних домовленостей. Мотивація цього рішення — зберегти життя українських військових і провести операцію, яка збереже найкращий потенціал Збройних Сил України», — зазначив Президент після повернення із зони АТО, виступаючи на засіданні Ради національної безпеки й оборони.

Глава держави повідомив, що напередодні о 13:00 як Верховний Головнокомандувач видав наказ координувати під керівництвом начальника Генерального штабу операцію із планового організованого виходу українських військ з Дебальцевого. ОБСЄ було поінформовано,

що це зроблено у зв'язку з тим, що ОБСЄ не має можливості проведення верифікації відводу важкої артилерії та забезпечення режиму припинення вогню.

Про це рішення також було поінформовано міжнародних партнерів. Глава держави зазначив, що США, Німеччина, Франція, Європейський Союз та НАТО чітко підтримали позицію України і визнали, що вона неухильно дотримується Мінських домовленостей, а відповідальність за зрив мирного процесу повністю лежить на російській стороні і бойовиках, яких вона підтримує.

«Це була дуже важка, але дуже гідна операція, яка фактично проводилася вночі під шквальним вогнем російської артилерії», — повідомив Президент. «Ми продемонстрували, що ніякого оточення немає, наші війська здатні провести операцію і вийти з Дебальцевого», — наголосив Президент.

За словами Глави держави, станом на зараз з Дебальцевого вийшли 2475 військовослужбовців та виведено майже 200 одиниць техніки. «На жаль, не всім вдалося дійти. За попередніми даними, ми втратили 6 героїв, більше 100 поранених, на щастя, абсолютна більшість — поранення легкої і середньої тяжкості, і після одужання вони готові повернутися до лав», — сказав Президент.

«Дуже важко військовим, їхнім родинам, але ще важче, коли в соцмережах і ЗМІ розповсюджуються фейки, які виготовляються не на території України», — також сказав Президент.

Петро Порошенко також повідомив, що Україні був поставлений ультиматум — якщо війська хочуть вийти, вони мають скласти всю зброю, підняти білий прапор і здатися в полон. «Я особисто вийшов на керівників частин, які були розташовані в Дебальцевому, і я пишаюся нашими Збройними Силами. Жоден з тих, з ким я спілкувався, не погодився на принизливі умови. Всі були готові виконати наказ», — сказав Президент.

Глава держави повідомив про рішення відзначити нагородами воїнів, які виявили мужність і героїзм при проведенні цієї операції.

Прес-служба Президента України

«ГАНЬБА НАМ ЗА ТЕ, ЩО ПІДВЕЛИ УКРАЇНЦІВ!»

Захоплення Дебальцевого підтримуваними Росією сепаратистами дає вичерпні докази для того, щоб заявити про провал угоди про припинення вогню в Україні. Про це йдеться у спільній заяві сенаторів-республіканців Джона Маккейна та Ліндсі Грем, оприлюдненій у середу ввечері.

«З учора цей сміховинний аркуш паперу не зробив нічого, щоб запобігти смертям нових десятків українських солдатів та здачі нових суверенних українських територій Володимирі Путіну та його ставленикам», — йдеться у заяві, яку цитує «Голос Америки».

«Путін досяг своїх військових завдань у Дебальцевому, і ми боїмося, що західні лідери, замість того, щоб визнати жорстоку реальність російських вчинків, дозволять Путіну стверджувати, що він дотримується положень угоди про припинення вогню. Насправді ж, він використовує наступні тижні та місяці, щоб консолідувати його останні загарбання, щоб надалі озброювати та готувати армію його ставлеників, щоб destabilізувати уряд та економіку України, щоб спробувати розділити трансатлантичний альянс та підготуватися до наступного військового наступу, який імовірно відбудеться у Маріуполі. Наполягання на ілюзії припинення вогню лише дасть Путіну бажане прикриття, необхідне для планування його наступного акту агресії в Україні», — заявили Маккейн та Грем.

«Попри це, західні лідери, включно з президентом США, продовжують халатися за усі доступні відмовки, щоб не дати захисне озброєння та іншу дуже необхідну військову допомогу українському уряду. Поки прези-

дент Обама надалі «розглядає» надання летальної допомоги Україні, Путін продовжує використовувати смертоносну силу, щоб досягнути своїх військових цілей в Україні», — йдеться у заяві американських законодавців. «Українці мають волю, щоб опиратись агресії і не просять нікого воювати за них. Вони лише просять захисників демократії дати їм засоби для протистояння наступу диктатора. Ганьба нам за те, що підвели їх...».

Європа не може закривати очі на вторгнення Росії в Україну. Це може викликати санкції, від яких російська економіка не зможе отговатися багато років. Таку заяву зробив Прем'єр-міністр Великобританії Девід Керон, виступаючи на одному з автозаводів, пише ZN.UA.

При цьому він закликав британський бізнес поставитися з розумінням і потерпітливостю, які виникають через економічний тиск Заходу на Росію. Він додав, що багато урядів у Європі хотіли б «перекласти на когось іншого» відповідальність за вирішення конфлікту в Україні. «Але це було б жалюиво помилкою, тому Великобританія бере участь у протистоянні проти російської неприпустимої поведінки. І доводиться миритися з труднощами від санкцій», — сказав Девід Керон.

«В Україні одна країна порушує територіальну цілісність іншої, тому що підтримувати Росією бойовики на сході використовувати російські ракетні системи залпового вогню, російські танки і російську артилерію. Це неможливо купити на eBay. Зброю дає Росія. Ми повинні зайняти дуже жорстку позицію, відповідно до якої така поведінка буде мати важкі економічні і фінансові наслідки на багато років», — заявив британський прем'єр.

УКРАЇНА НЕ МОЖЕ САМОСТІЙНО ЗАХИСТИТИ ПРАВА ЛЮДИНИ В КРИМУ

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Валерія Лутковська виступає за створення міжнародних місій, які на постійній основі будуть фіксувати порушення прав людини у Криму. Про це омбудсмен заявила під час прес-конференції.

За словами омбудсмена, до захисту прав людини в Криму потрібно залучити Україну, представників міжнародних організацій та світове співтовариство, оскільки Україна виключно власними зусиллями проблему з правами людини в Криму вирішити не зможе навіть за наявності відповідних рішень Європейського суду з прав людини.

«Тут необхідні спільні місії, які будуть постійно перебувати в Криму, які будуть постійно фіксувати порушення прав людини і впливати на окупаційну владу з тим, щоб захистити права тих, хто перебуває на території Криму», — сказала В. Лутковська.

«ВОРОЖИМ ЗМІ» НЕ МІСЦЕ В «НАПІВВОЄННОМУ КРИМУ»

У Криму не місце «ворожим телеканалам», особливо враховуючи «напіввоєнний стан» на півострові, — таку заяву зробив міністр Криму Сергій Аксьонов, обговорюючи роботу кримськотатарського телеканалу АТР.

Коментуючи на прес-конференції ситуацію, що склалася на півострові з радіостанціями та телекомунікаціями, Аксьонов заявив, що кримська влада «зацікавлена в тому, щоб усі кримські радіостанції й кримські телеканали працювали системно, нормально».

«Але ми проти того, щоб деякі телеканали висвітлювали події недостовірно, спотворювали об'єктивну інформацію, а іноді відкрито брехали з деяких моментів», — сказав Аксьонов і згадав про кримськотатарський телеканал АТР.

За його словами, «не встигає якась подія відбутися, так її вже перевертають з ніг на голову». «А взагалі, звичайно, ЗМІ, які будуть нагнітати істерію і взагалі давати якимось громадянам надію на те, що Крим повернеться до складу України, ну, і відповідно нести деструктивні дії, — дії таких каналів і робота вітатися на території республіки не будуть однозначно, так чи інакше. Ну навіщо нам сьогодні, по суті, ворожі ЗМІ, які збурюють населення, неправдиво висвітлюють дану ситуацію», — заявив Аксьонов.

3 НІГ НА ГОЛОВУ — ЦЕ КОЛИ АНЕКСІЮ НАЗИВАЮТЬ «ВОЗ'ЄДНАННЯМ»

Глава представництва України при Організації Об'єднаних Націй Юрій Сергєєв, виступаючи на засіданні Ради безпеки ООН 17 лютого, закликав Росію не втручатися у внутрішні справи України з приводу Конституції та налагодження діалогу з українськими громадянами. Він також згадав про Крим, який Росія анексувала, але вперто називає це «воз'єднанням». «Те, що сьогодні було названо «воз'єднанням» Криму, в міжнародному праві називається: окупація, анексія в результаті агресії! Крапка. Ми про це будемо ще говорити», — сказав Ю. Сергєєв.

97 РОКІВ ПО ТОМУ: ТЕРОР ТРИВАЄ?

Кримська «влада» відмовила Меджлісу кримськотатарського народу у проведенні в Бахчисараї 22 лютого мітингу, присвяченого пам'яті першого голови Кримської Народної Республіки, організатора І Курултаю кримськотатарського народу, муфтія мусульман Криму, Польщі, Білорусі та Литви Номана Челебіджихана.

«На заяву про проведення мітингу, присвяченого пам'яті Номана Челебіджихана, отримано відмову. Мітинг передбачалося провести у дворі Ханського палацу 22 лютого. Мабуть, до відмов доведеться звикати і шукати інших форм боротьби за свої національні права. Відмову отримано, незважаючи на те, що ще напередодні всі, від кого це залежало, стверджували, що захід дозволить», — написав член Меджлісу Ільмі Умеров на своїй сторінці в Facebook.

Як повідомлялося, в січні Меджліс на своєму засіданні розглянув план заходів, приурочених до 97-ї річниці трагічної загибелі Н. Челебіджихана, який у 1918 році став жертвою більшовицького терору в Криму. 26 січня був заарештований, 23 лютого був убитий матросами в Севастополі, а його тіло було викинуто в Чорне море, пише «Інтерфакс-Україна».

ЛЮБИТИ КРИМ — ДО ГЛИБИНИ КИШЕНІ!

ФСБ звинуватила колишнього віце-прем'єра Криму Рустама Теміргалієва у привласненні 300 кг українського золота, яке зберігали в сімферопольському Ощадбанку. Про це повідомив начальник кримського управління ФСБ Віктор Палагін, пише «Лівий берег».

«Проти Теміргалієва і радника голови Ради міністрів Васильченка порушено справу про розкрадання коштів Ощадбанку та золота — більш ніж 300 кг», — сказав В. Палагін. За його словами, з кримського відділення «Ощадбанку» викрали близько 250 млн. рублів (еквівалент). «Частина суми повернута, частину — ні», — сказав В. Палагін.

Нагадаємо, 300 кг золота і цінних металів, про які йдеться, перебували на зберіганні в «Ощадбанку» в рамках кримінальної справи. Золото, як казав міністр юстиції Павло Петренко, викрали після захоплення влади на півострові сепаратистами. Варто зазначити, що на початку січня Україна повернула 3,7 млрд. гривень, які залишилися на території Криму під час його анексії Росією.

Рустама Теміргалієва призначили на посаду заступника голови Ради міністрів Криму у вересні 2013 року. Під час кримських подій він став одним із лідерів сепаратистів, але в червні нова окупаційна влада відправила його у відставку.

ЩО НАМ РОБИТИ З «МІНСЬКИМ МИРОМ»?

...Ось він — «мир» — і настав. З гарматами, танками, обстрілом і атаками чи не по усій лінії фронту. Але — «мир».

А що, хтось сподівався, що це одночасно припиниться, Путін почне пити гірку в Кремлі, а Захарченко зі своїми бандитами кинеться до нас в обійми?

Так, сподівалися, всупереч логіці й розуму...

Мир — це поняття відносне. Якщо не стріляють «Гради», а тільки танки — це мир? А якщо тільки снайпери? А якщо не стріляє ніхто, але вибухають бомби у Харкові й Одесі? Мають рацію військові експерти, йдеться тільки про часткове зниження інтенсивності бойових дій. Причому тимчасове. І цей час треба використовувати.

Не лише для мобілізації, зміцнення позицій і переозброєння. А й для ведення переговорів. Адже ми часто максималісти: або віримо безоглядно всіляким паперовим домовленостям (на кшталт Будапештського меморандуму) або, розчарувавшись, відкидаємо їх на корені. Адже мирні переговори — це теж частина війни. Специфічна і така, що при умілomu їхньому веденні дуже впливає на кінцевий результат.

Дивіться, що відбувається після 00.00 годин 15 лютого! Погодившись з Мінськими протоколами, Путін не припиняє боротьби за те, щоб нав'язати усім своє трактування угоди. Росія заявила, що не є стороною переговорів і не відповідає за припинення вогню, блискавично подала у РБ ООН свій проект резолюції «в розвиток Мінських домовленостей». Паралельно Захарченко обіцяє силою взяти Маріуполь і Харків. І усе це на тлі безперервного обстрілу і спроб наступу, демонстративного підтягнення до кордону бронетехніки і свіжих резервів.

Саме так завжди і нав'язується зручна для однієї зі сторін модель «миру» — шантажем, погрозами, брехнею і підкупом. Адже усе обговорене у Мінську абстрактне, його можна зрозуміти і так, і так. І нам би за короткий час перемир'я, дарованого долею, спробувати сформулювати і нав'язати опонентам своє бачення майбутнього.

Почати потрібно з усвідомлення, що «ту» частину Донбасу ми втратили надовго. І повернемо її тільки після чергової «перебудови» у Російській імперії (а такі трапляються не частіше, ніж раз на 50 років). Тому розмови про швидке звільнення Донбасу, про неминуче «прозріння вати» і навіть про те, що Росія дозволить нам контролювати власний кордон у межах Лугандону, залишимо пропагандистам.

Домагатися ми повинні лише одного: з найменшими втратами зупинити розповзання зарази по те-

риторії України. У Путіна інше завдання: за допомогою Мінських угод, і теж з мінімальними втратами, захопити, як мінімум, Донецьку і Луганську області. Цілком.

І ключ до цього — вибори у місцеві органи влади. Захарченко неспроста говорив про те, що виїде до кордонів області у будь-якому випадку: мирно або з боями. Війна для нього зручніша — під це Росія дає гроші і техніку. Але неминуче перетворення Донбасу на руїни і загибель мирних жителів навряд чи додадуть і любові у населення, і провітання «економіці» Лугандону. Путіну теж війна влітає в копійку.

Тому й виник план: провести виборчу кампанію не лише «у себе», а й на усій території Донецької і Луганської областей (або за окремим законом, або у рамках запланованих на осінь місцевих виборів). А оскільки Путін і його маріонетки впевнені, що і в підконтрольних Україні містах сепаратисти отримають нищівну перемогу, то наступним ходом бачать вимогу «вз'єднати штучно розірваний Донбас». Звичайно, під крилом кремлівських наймитів.

І що ж робити нам? Вплутатися у цю гру!

По-перше, дебати навколо виборчих кампаній (як на окупованій території, так і на нашій), підготовка до них дадуть нам кілька місяців мирного життя. По-друге, це можливість втягнути режими ДНР і ЛНР у нашу політичну і правову системи — підключити Центри виборчому, домагатися вільного висунення кандидатів, присутності спостерігачів і преси. Адже вибирати там будуть не президентів незнаних республік, не прем'єр-міністрів і навіть не губернаторів, а усього лише місцеві ради та міських голів. Отже, з формальної точки зору обидва кремлівські призначенці будуть підконтрольними радами. І це вже щось.

Словом, важливо нав'язати свій порядок денний.

Лідери сепарів відчувають, що можливі проблеми. Знервовані Захарченко вже заявив, що не допустить на вибори жодної проукраїнської партії і не збирається проводити їх за українськими законами. Це — хороший симптом. Отже, навіть присутність танків і десятків тисяч росіян ще не гарантують успіху.

І Бог з ними! Нам головне — забезпечити потрібний результат на нашій території. Не мені радити вітчизняним політикам, як цього добитися, — адже у цій сфері досвід за роки незалежності накопичений великий. Якщо це вийде, тоді саме Україна диктуватиме умови.

Не заслуговує на паніку і перспектива зміни Конституції. У будь-якому випадку поправки до Основ-

ного закону можливі тільки з відомо двох третин ВР. І без консенсусу еліт і громадянського суспільства цього не станеться — адже ми вже не ті, якими були. До того ж зміни вже проанонсовані — у зв'язку з майбутньою децентралізацією. І тут теж потрібно зіграти на випередження.

Яка децентралізація на Донбасі бажана для захарченків та плотницьких? А така, щоб усе замкнути на собі, — розподіл «гумконвоїв», дериван бюджетної допомоги з Києва, «віджимання» бізнесу. А ще, думається, автономія їм потрібна не стільки від України, скільки від Путіна, — адже і життя їхнє, і «посади» залежать від його настрою. А що може запропонувати Україна?

Це — самостійність місцевих рад — від сільських до районних: у збиранні податків і розподіл бюджетних коштів, їхню велику незалежність від обласних центрів. Показемо, як це діє на нашій території! Не факт, що в окупованих містах розпоряджати грошима дозволять народу, швидше за все, ковдру потягнуть на себе місцеві клани, багаті, муніципальні чиновники... Але ж легше мати справу з множиною дрібних місцевих князів, ніж з одним або двома великими бозами, що сидять на короткому повіді у Путіна, чи не так?

Буде торг і за російську мову, і за підконтрольну міліцію і прокуратуру, і за «транскордонну» співпрацю з РФ, і за те, аби місцеві ради не можна було розпустити з центру. Заради Бога! Відкриємо братам наші обійми! Тим часе, що усе це по факту вони і так мають, і під грізним поглядом Путіна навряд чи від такого відмовляться.

Єдине, чого не можна допускати, — це надання Лугандону права накладати вето на наш європейський вибір. Ось тут потрібно стояти на мертво.

Окремо про відновлення соціальних виплат на Донбасі. Слід ставитися до цього не як до тягаря, а як

до важеля впливу. І першими йти на домовленості: ми вам — пенсії, а ви нам — податки, вугілля, метал.

Якщо хтось обуриться: як можна торгувати з бандитами, відповім — торгівля йде і зараз, тільки нелегальна. А увесь світовий досвід показує, там, де прокидається торговельний інтерес, там гармати замовкають. (Тим більше, що після Мінська санкції у вигляді заборони на співпрацю з бізнесом на окупованих територіях втрачають сенс).

Тепер про амністію, що розгнівала багатьох. Тут усе просто. Що толку в тому, що наша прокуратура завела силу-силенну справ на Захарченка з Плотницьким, Гіркина з Бесом — їх не дістати. А тих бандитів, яких наша доблесна СБУ «дістала», все одно обмінюють на наших солдатів. І потім: амністія — не індульгенція, наперед пробачення не купиш. Сепаратисти — сепаратистами і залишаться: нароблять чогось знову або заявлять — ось нова справа і готова.

Найважча і найнепередбачуваніша, мабуть, військова частина угод. Розбиратися у ній фахівцям. Але якщо припинення вогню і справді коли-небудь настане, якщо з'явиться демілітаризована зона і буде відведена важка техніка, це означає лише одно: війна набуває інших форм.

Адже ми вже воюємо без авіації і балістичних ракет. Може так стати, продовжимо без «Градів», «Смерчів», «Торнадів», «Піонів» тощо. Кількість жертв це не зменшить, але позбавить від даремних руйнувань. Війна стане рейковою і дорожною, міно-фугасною і диверсійною. З'явиться безліч різношерстих партизанів, батальйонів снайперів і найманців кілерів. Апогею досягне інформаційна та економічна війна. І усюди потрібно намагатися встигнути першим.

Ось на це і варто витратити час, відведений можливим короткостроковим миром. Якщо він раптом до нас завітає.

Євген ЯКУНОВ («Укрінформ»)

«МІНСЬК-2» — ОЧИМА ХУДОЖНИКА

«КРИМСЬКИЙ ГАМБІТ» ПІСЛЯ «КРИМСЬКОЇ ВЕСНИ»?

Україна розробила «кілька спеціальних програм з дискредитації російської влади в Криму», — заявив у вівторок на колегії в кримській прокуратурі начальник управління ФСБ Віктор Палагін. Про це повідомляє сайт «Кримінформ», близький до «уряду» Криму.

«Загалом по Криму діє близько 15 таких програм, і їх всі ми відчуємо на собі», — сказав він. За словами Палагіна, один із розроблених Україною проектів «являє собою кампанію з формування серед представників інтелігенції півострова осіб, які повинні підтримувати Україну та компрометувати Російську Федерацію».

«Інший проект під назвою «Кримський гамбіт» передбачає створення системи інтеграції проукраїнські налаштованих жителів Криму в республіканські органи влади та муніципалітети з подальшим отриманням від них інформації, а також використання цих чиновників для саботажу», — зазначив начальник кримського управління ФСБ.

«ЕКСТРЕМІСТСЬКИЙ», БО ПРАВДИВИЙ?
У кримському місті Армянськ провайдерів зобов'язали закрити доступ абонентів до сайтів, які містять матеріали екстремістського характеру. Про це повідомляє прес-служба кримської «прокуратури».

«Прокуратура» Армянська провела перевірку виконання законодавства про інформацію, інформаційні технології та їхній захист і

встановила, що на території міста діють два провайдери — ТОВ «Армянськінтернетсервіс» і «Live Proху», що надають доступ до сайтів, на яких розміщені матеріали, котрі «сприяють розпалюванню міжнародної та релігійної ворожнечі і включені до Федерального списку екстремістських матеріалів». Наразі на вимогу прокуратури вони усувають порушення шляхом встановлення заборони на доступ користувачів до ресурсів з екстремістським контентом (напевне, до таких можна віднести будь-який правдивий український патрістичний ресурс). Раніше аналогічну вимогу прокуратура винесла провайдерам у сусідньому Красноперекопську.

В АСАМБЛЕЮ ТАКИХ НЕ БЕРУТЬ...

Парламентська асамблея ОБСЄ не визнала призначення російською стороною до складу Асамблеї представника так званого уряду Криму Ольги Ковітіді. Про це йдеться в офіційному повідомленні прес-служби організації, передає «Укрінформ».

«Бюро Парламентської асамблеї ОБСЄ одностайно не визнала призначення Російською Федерацією Ольги Ковітіді членом ПА ОБСЄ. Ковітіді була визначена РФ як член Ради Федерації, який представляє так званий уряд Криму», — зазначається в повідомленні. При цьому зауважується, що перед тим, як розглянути справу, члени Бюро та Комітету з перевірки повноважень заслухали заяви представників російської та української делегацій у ПА ОБСЄ. «Комітет з перевірки повноважень рекомендував Бюро відхилити призна-

чення Російською Федерацією пані Ковітіді», — наголошується в документі.

У самому комітеті пояснили, що «член парламенту, призначений членом ПА, має представляти країну, яка подає його на посаду, а не якийсь орган цієї країни, що був встановлений на території іноземної держави в порядку, який вважається переважно більшістю держав-учасниць ОБСЄ незаконним».

СЕРЕД ГОЛОВОРІЗІВ — РОСІЯНИ ТА КРИМСЬКИЙ ЗРАДНИК ПРИСЯГИ

У Донецькій області знешкоджено диверсійну групу, яка у складі незаконного воєнізованого формування «Сомалі» під керівництвом терориста на прізвище «Гіви» чинила збройні напади на підрозділи сил АТО в аеропорту Донецька. Затримано п'ятеро бойовиків. Про це інформує прес-центр СБУ.

«Встановлено, що один з них — громадянин Російської Федерації на прізвище «Кок», мешканець Воронежської області, незаконно прибув в Україну у листопаді 2014 року та був зарахований до бандформування «Восток». Із січня цього року його передали ватажкові «Гіви», який збирав з різних банд «головорізи» для боїв з українськими «кіборгами» у старому терміналі аеропорту», — повідомили в СБУ. У затриманого вилучено паспорт громадянина РФ, військові квитки: російський та «ДНР», посвідчення окремої бригади «Беркут», співробітника охорони ТОВ «Правопорядок XXI век» (м. Москва), інші документи РФ — страховий поліс, водійські права,

ЧОРНА КНИГА КРЕМЛЯ

Війна Росії проти України

Втрачі і збитки, які несе Україна внаслідок тимчасової окупації Російською Федерацією Криму та агресії, що триває в окремих районах Донецької і Луганської областей

Кабінет Міністрів представив у вівторок «Чорну книгу Кремля» про «злочини, вчинені Росією проти українського народу та його економіки», як охарактеризував видання радник Прем'єр-міністра Данило Лубківський, повідомляє Радіо «Свобода».

«Фактично це — зведення інформації, яке буде тривати від того, щоб остаточно встановити всю повноту втрат і збитків України як міжнародний вирок режимові президента Росії Володимира Путіна», — сказав він, представляючи книгу.

Інформація, отримана від центральних органів влади України, зведена станом на початок лютого 2015 року. «Повноту жертв і збитків досі неможливо з'ясувати», — додав радник.

Зокрема, на початок лютого цього року за час агресії загинуло понад 5 тисяч людей, майже 11 тисяч осіб поранено. Станом на 1 січня 2015 року кількість загиблих серед учасників АТО перевищила тисячу триста людей. За словами Лубківського, реальні цифри можуть бути набагато більшими.

Як заявив Лубківський, Україна щодня втрачає близько ста мільйонів гривень на проведення антитерористичної операції і захист держави. Російські бойовики і місцеві сепаратисти пошкодили або знищили більш як одну тисячу енергетичних об'єктів, також пошкодили понад півтори тисячі об'єктів залізничної інфраструктури, наголосив він.

За інформацією, яка міститься в «Чорній книзі Кремля», внаслідок окупації Росією Криму і захоплення частини території Донбасу Україна втратила майже 20 відсотків свого економічного потенціалу, з більш як 150 вугільних шахт 115 опинилися на території, яку тимчасово контролюють угруповання «ДНР» і «ЛНР». Відтак видобуток вугілля знизився на 35 відсотків, повідомив Лубківський.

Загальна сума руйнувань, із урахуванням об'єктів житлово-комунальної, соціальної інфраструктури, складає понад 1 мільярд 200 мільйонів гривень. За словами Данила Лубківського, такі наслідки «війни, розгорнутої Російською Федерацією проти України».

«Чорна книга Кремля» видана п'ятьма мовами (українською, англійською, російською, німецькою і французькою) і найближчим часом буде передана в дипломатичні місця іноземних держав і представництва міжнародних організацій, які працюють в Україні.

свідцтво про облік в податковому органі.

Ще один бойовик — мешканець Криму на прізвище «Циган», 1985 р. н., колишній строковий військовослужбовець берегової охорони Феодосії, який в числі перших зрадив присязі й отримав російський паспорт. «Після спеціальної підготовки у російському спецтаборі у Таганрозі «Циган» у складі «Сомалі» був відряджений у Донецьк», — зазначили в прес-центрі.

Троє інших членів банди — бойовики «Косой», «Паук» та «Маляр» здобули досвід терористичної діяльності під Іловайськом, Ясинуватою, Макіївкою та з січня були відібрані до банди «Сомалі» для диверсійної роботи. «У затриманих вилучено автомати, ПКМ, РПК, набої до них, спорядження диверсантів», — додали у СБУ.

ЗРАДНИКІВ НЕ ЛЮБЛЯТЬ НІДЕ...

МВС України отримало від російської сторони дані про 6 тис. військовослужбовців Військово-морських сил (ВМС) України, які, зрадивши Батьківщину, почали служити в Чорноморському флоті РФ в анексованому Криму.

Про це написав на своїй сторінці в соцмережі народний депутат, радник міністра внутрішніх справ Антон Герашенко. «Не знаємо, навіщо росіяни «злили» своїх нових товаришів по службі, але думаємо, що зрадників зневажають всі, навіть окупанти, на бік яких вони перейшли», — написав він. За його словами, цією інформацією зараз активно користуються МВС, СБУ, розвідка і прикордонна служба.

АНЕКСІЯ КРИМУ ВІДРОДИЛА В ЛЮДЯХ НИЦІ ПОЧУТТЯ

Наприкінці тижня офіційний орган «держзради» Криму газета «Крымские известия» вийшла з колонкою головного редактора Ірини Іванченко під заголовком «Реанімація сексоти». Друкований орган «парламенту» констатує: «У редакційній пошті різко збільшилася кількість листів, автори яких вимагають викриттів, суду, табування й навіть розстрілу. Під «каральний меч революції» потрапляють односельці, начальники, директори шкіл, друзі дитинства. Причина збудження — ну як же, ми тепер живемо у Великій Росії, давайте з чистого аркуша, набіло, як по снігу, який щойно випав, щоб жодної паршивої віви поруч».

Автор розповідає про низку способів, якими кримські сексоти вимагають розправ над кримчанами, — це прийом громадян представниками «влади», листи до редакцій газет, «органи влади», доноси в правоохоронні органи. За ситуацією в Криму видно, що «владі» не лише подобається «психологія доносів», а й що вона відроджена навмисно й заохочується окупаційною владою. Головний редактор визнає, що до порушення прагнення доносити причетна і її редакція, хоча й зауважує, що вона особисто «не прихильник такої методи».

Вона пише: «Кілька разів на прохання «структур» ми публікували оголошення із закликом до кримчан повідомляти про всі помічені порушення (...) Але знайшлися й такі, хто гаряче відгукнувся. Піднесли духом, стрепенулися». Якщо парламент-

ська газета відкрито публікує подібні прохання, то можна собі уявити, скільки їх пішло негласними каналами — від вищих органів до нижчих, від «правоохоронних» структур своїм органам на місцях і на адреси розгалуженої мережі їхніх «негласних інформаторів», як це практикувалося і в СРСР, і практикується в Росії.

Наприклад, так автор описує акт доносів на прийомі в офіційної особи: «Присутні на прийомі громадян, який веде високопоставлений чиновник. Дама, яка записалася на нього, інтимно нахилася корпусом... сипло шепоче: «Мій сусід має два громадянства — німецьке і російське, отримую дві пенсії, катається туди-сюди між двома країнами, жирує. Чи не можна доповісти про це у відповідні органи? Я, наприклад, тільки одну пенсію отримую».

Інший приклад: «Один дідусь із Красногвардійського району шле на моє ім'я три товсті конверти на тиждень,

відчайдушно тужить за сталінськими часами, «коли висіли на Соловки за три колгоспні колоски», ймовірно, розраховуючи, що я сталінську епоху відроджу. Між стрибучими рядками — схеми, стрілки. Так він викреслює дорожню карту, яка пояснює, звідки у голови радгоспного правління, який процвітає у СРСР, поля, угіддя, дачі. Голови вже немає в живих, але дітки ж, дітки користуються колишнім народним добром. Невістки щодня міняють сукні». Ще один метод: «Терміново займіться Іваном Івановичем Івановим, — у слухавці скрегіт втомленого зношеного металу. — У нього стаж на два роки менший, ніж у мене, а за січень збагатився на 132 рублі. Індексували пенсію. За що?».

Головний редактор газети на словах засуджує це явище, проте між рядків зрозуміло, що вже ні газета, ні громадські організації, ні люди, що займаються мо-

ральним вихованням, якщо такі ще є в Криму, не в змозі змінити ситуацію. Акт незаконної анексії Криму з боку Москви, порушення законів з боку самих правоохоронних органів Криму, засудження демократії та нехтування елементарними правами людини відродили в душах багатьох кримчан найнижчі почуття.

Іванченко пише: «Виявляється, не тільки «квартирне питання» нас зіпсувало. Нікуди не поділося бажання ритися в кишені сусіда, як у власній, підраховувати легкий дзвін і негайно інформувати інстанції — проконтролюйте, вживайте заходів. Так, на телеканалах дійсно багато говорять про корупціонерів, шахраїв та боротьбу «за чистоту рядів». Але це ж не означає, що під такі знамена можна підвести власне невдале життя, кар'єру, яка так і не злетіла вгору, безсонні ночі, які липкою іржею видають душу».

Втім, газета і не намагається відговорити доносики від їхнього «ремесла», автор передової статті просто намагається вдосконалити цей процес, мабуть, для того, щоб не займатися зовсім вже порожніми доносами: «Я порадила б їм перед тим, як взяти в руку авторучку, серйозно задуматися — ви дійсно хочете добра суспільству, країні чи намагаєтеся помститися ближньому за те, що він талановитіший, успішніший, кращий?». Але в газеті не розуміють або роблять вигляд, що не розуміють, — процес уже запущений, глибоко й інтенсивно, запущений, зокрема, й за допомогою кримських журналістів і журналістів із самих «Кримських известий»

теж, і у доносики совісті немає, а тому звертатися до неї — порожня справа. Тому журналісти тільки описують процес, але не намагаються знайти причини, які криються в тому, що найнижчі почуття людини, — а виказування тільки маленька частина їх, — у кримчан запустела так звана «кримська весна».

сфальсифікований референдум, бандитські дії «самооборони», грабінництво, брехливість і самоуправство «героїв кримської весни». Їм можна, а іншим не можна? І пішло-поїхало...

Валентин ГОНЧАР,
кримський політолог

ТИМ ЧАСОМ...

НА ЗВИНУВАЧЕНУ У ДЕРЖЗРАДІ РОСІЯНКУ ДОНЕСЛИ СУСІДИ

Звинувачену у державній зраді за дзвінок у посольство України росіянку Світлану Давидову «здали» ФСБ сусіди. Про це заявила правозахисниця, виконавчий директор громадської організації «Русь сидящая», яка займається справою Давидової, Ольга Романова.

«З'ясувалося, що у справі ще беруть участь сусіди. Тобто інформація про її дзвінки, контакти, про погляди стала відома не тому, що ФСБ слухає нас усіх, а тому, що у нас всіх є пильні сусіди», — розповіла вона в інтерв'ю Радіо «Свобода». Донесли на Давидову нібито відразу два сусіди. «Ну, зрозуміло, що це зручно для слідчих органів, коли є не один, а два свідки», — сказала О. Романова.

У ПОНЕДІЛОК МОСКОВСЬКИЙ МІСЬКИЙ СУД ВИЗНАВ НЕЗАКОННИМ АРЕШТ ЖИТЕЛЬНОЇ СМОЛЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ СВІТЛАНИ ДАВИДОВОЇ, ЯКА ОБВИНУВАЄТЬСЯ У ДЕРЖАВНІЙ ЗРАДІ.

Вона була заарештована за повідомлення в посольство України про переміщення російських військовослужбовців, і перебувала під арештом у СІЗО з 22 січня до 3 лютого, після чого була відпущена під підписку про невід'яз.

Ну, а як тепер бути із стукачами-сусідами?

С. Давидова з родиною. Розповідь про багатодітну російську державну «зрадницю» публікувалася у № 6 «КС».

ВИПРОБУВАНО НА СОБИ...

«Україна — не Росія» — так називалася широковідомо книга другого Президента України Леоніда Кучми. Це — пояснення для російських ЗМІ, які, схоже, не знають, хто такий Кучма, і називають автора книги просто «одним українським пенсіонером». Я не про те, що, як бачимо на прикладі російського президента, пенсійний вік — це не підстава говорити про розумову німість, а про те, що Леонід Данилович став визором, насамперед, просійських сил, та і висувався він з території, що розцінюється Росією як територія потенційної Новоросії. Втім, предметом мого дослідження має стати швидше спільне, ніж відмінне між двома країнами. І як же краще проаналізувати це, якщо не на прикладі власної долі і кримського життя, що з нового року вже повністю керується російським законодавством?

Всі, до чийх рук потрапляє мікрофон, здається, готові землю їсти, аби довести, що раніше їх псував виключно «злочинний» український «режим», а тепер вони широко «відчинені» для служіння високим російським ідеалам. Щоправда, в це не дуже вірилося, але вірилося в гроші — в нові російські зарплати, що спонукають берегти своє робоче місце.

Як ми вже переконалися, найшанованішою каштою в Росії є силовики, до яких належать стражі порядку та військові — структури, від яких залежить впевненість у завтрашньому дні російських владних кіл та олігархічної верхівки (що, власне, одне і те ж саме).

А чи можуть спати спокійно пересічні громадяни, чи дбає про них поліція, офіцери якої в Криму мають зарплату 60 тисяч рублів, на відміну від українських мільйонерів, які одержували 1,5-2 тисячі гривень? Колись, чи то виправдовуючи, чи то пояснюючи міліцейську корупцію в Україні, політики наводили приклад Грузії, де на 100% оновили склад правоохоронців і в кілька разів збільшили їхню зарплату, що нібито докорінно змінило їхнє ставлення до своїх обов'язків.

Погляньмо, а чи допомагає російська зарплата кримській новоспеченій поліції служити своєму народові-«переможцю» (саме таким епітетом стимулюють сьогодні кримчан на довготерпіння)?

5 лютого о 4-й годині дня сиділи ми з матір'ю біля віконечка. Спочатку не звернула увагу на якийсь рух на вулиці, але згодом вийшла на подвір'я. Перше, що помітила, це відсутність алюмінієвої (дорогоцінний метал!) миски, яка стояла навпроти дверей на столі. Попорали-

ся і безпосередньо під вікном — зникла пральна машинка та більша від ліжка, а холодильник, де я зберігала овочі, лежав на боці, підтоволнений для подальшого транспортування.

Шокована зухвалістю крадія, одразу ж зателефонувала на 102 в

«АЙН, ЦВАЙН — ПОЛІЦАЙ...»

міліцію, даруйте, в поліцію. Хлопці не забарилася. Але до моєї розповіді не виявляли жодного інтересу, в тому числі і до того, що один із сусідів бачив крадія, коли той виносив з двору речі. Проте я під диктовку мусила написати документ, адресований їхньому начальству, який закінчувався тим, що претензій до поліції я не маю.

Іх і дійсно не було. Ось тільки якби хлопчина не перебував мене на півслові та, оглянувши наше

господарство, не запитав, чи ми часом не займаємось прийомом металобрухту, а ще не вказував мені, де у недолугому документі треба ставити коми, бо це було між підметом і присудком. Та, звичайно, я б на цьому не зацілювалася, аби не подальші події. Вночі, як завжди, мене мучило безсоння. Шкода було миски, шкода себе, бо, сумлінно пропрацювавши понад 40 років, так і не маю жодного шансу на спокійну забезпечену старість.

О 5-й годині ранку раптом почула з вулиці сторонній звук. У вікно побачила і самого крадія — чоловік у чорному рясі 26-27 притулювся до стінки. Переконана, що в будь-який момент, набравши 102, можу розраховувати на допомогу (як це відбувається у нескінченних росій-

самий негідник за новою порцією товару, і вигнати його з двору було не так вже й просто, бо на мої слова про міліцію, певне, маючи неабиякий досвід, він просто не реагував. І сто разів мав рацію, оскільки, попри мій ще один істеричний дзвінок і відповідь: «Чекайте», ніхто так і не прийшов.

Три години під лютневим дощем трохи охолодила мою голову. Зрозуміла, як ризикувала, і що, відштовхнувши або вдаривши мене і увійшовши в хату, незваний гість міг би запастися ще дорожчим для мене «металобрухтом», і ні тобі свідків, ні поліції, ні медичної допомоги.

Майже до вечора чекала дільничного, якого пообіцяли мені напередодні, а коли зрозуміла, що дарем-

но і що вночі залишусь на самоті зі злочинцем, переселиючи себе, знову зателефонувала на 102.

Не буду описувати в деталях, як розгорталася подія далі. Але не можу не сказати, що ввечері до мене таки прийшли... запитати, чому це я «увесь день» турбую поліцію. А ще, посоромивши мене, пообіцяли, що у випадку нічних пригод я завжди можу розраховувати на оперативну допомогу (нібито я не «відчула» її напередодні). Це було схоже на знущання.

А пригоди були. Щоправда, відкривши навісний замок на воротах, злодій не впорався із засовом, тому прийшов опівдні, аби вдертися у двір «по-видному». Коли він працював над усуненням перепоп, його злякав мій сусід.

А в міліцію (поліцію) я зверталася ще раз і вже без надії на допомогу, просто збираючи матеріал для цього допису і досліджуючи всю глибину її «стурбованості» долею беззахисної людини. З'ясувала і номер телефону підтримки населення, яке потерпає від неправомірних дій правоохоронців. Просила влаштувати мені зустріч з дільничним, який міг би без особливих зусиль повернути мені спокійне життя: адже нахабу бачила і я, і мої сусіди, можу описати навіть відбитки на снігу

його взуття, ймовірно, його знають і там, де він здавав мої речі на металобрухт.

Це було позавчора. Капітан поліції обіцяв розібратися, але від того не легше. Зараз знову ніч, і я знову не спатиму до ранку, чекати-му незваного гостя. Звичайно, якщо цей ранок для мене настане... А зараз думаю про те, що на моему місці може опинитися і найпафосніша патріотка Росії. Як же бути з її почуттями, неже вони теж нікого не хвилюють?

Щоправда, переживала я подібне і за мирних часів: до мене хтось поведився в сніні у холодильник. На це дільничний пояснював: мусиш сама вислідити, спіймати на гарячому та ще й при свідках і доставити крадія у відділення ДНД. Спіймала з пельменями і маслом за пазухою та банкою меду, доставила. Але ж було нещасно: то виявилася занедбана бездомна жінка. І пачка масла — це не пральна машинка. Жінку ще налякати не встигла, а моя мати побігла у відділення просити, щоб її, чого доброго, не били.

Сьогодні моя 96-річна мати майже не ходяча. Та й я не дуже відрізняюся від неї здоров'ям. І я рада, що ту жінку просто насварили і що взагалі не маю за душею тяжких гріхів. Тому і виходжу вночі віч-навіч до злодія, бо надіюся, що найгіршого не заслужила.

Щодо дільничного, про якого згаду, та його колеги, то з ними я потоваришувала. Посилаючись на недосконалість законодавства, дільничний навіть просив усім говорити, що він — мій племінник, сподіваючись, що це допоможе мені більше, ніж його реальне втручання.

А з нинішнім «племінником» мені зустрітися так і не вдалося. Та і ставлення до мене у поліцейських зневажливе, бо різний у нас статус, і їхні високі зарплати ще більше відривають їх від пересічних громадян. А загалом картина схожа. І хоч Україна таки дісно не Росія, але країні-сусіди мають чимало спільного. Особливо, коли це стосується людей, котрих, як і українського президента, можна затаврувати російською «лайкою» — «пенсіонер».

Тамара СОЛОВЕЙ

м. Сімферополь

А от мирних мітингувальників затримувати російська поліція натренована добре! (Фото з сайту <http://www.forbes.ru/sobytiya>)

«ТРЕТЯ ІМПЕРІЯ» СПЕЦОПЕРАЦІЯ ПУТІНА

Нарешті у Мінську завершено переговори з Путіним про «врегулювання конфлікту на Донбасі». Нібито всі готові припинити вогонь, відвести важке озброєння, вивести з української території незаконні збройні формування та відновити контроль за кордоном... і водночас на Донбас продовжують іти російські ешелони та «гуманітарні конвої». Хтось має ілюзії з приводу мирного вирішення?..

Чому ж Путін поводиться настільки самовпевнено? Чому не хоче миру і не бажає відпустити Україну? Чому його пропагандисти зухвало погрожують європейським державам збройним вторгненням, а США – ядерною війною, в перебігу якої сподіваються перетворити Америку на «радіоактивний попіль»?..

Відповідь можна знайти в одній пропагандистській книжці-утопії «Третя імперія». Дипломати, політики, журналісти, які мали нагоду спілкуватись із господарем Кремля, називають її настільною книгою Путіна. Якби Путін хотів приховати свої плани, їй б не помітили. Якби він взяв її просто для того, щоб почитати і відволіктися, вона б не лежала на його столі роками. Якби це не була офіційна ідеологія Кремля, їй б в обов'язковому порядку не вивчало все керівництво Російської Федерації.

Отже, це – свідомий сигнал, як мінімум, спецслужбам і аналітикам західних країн. Це – інструкція з міжнародної політики для російського самодержця, яка сьогодні втілюється в життя. Це – виклик усьому демократичному світу... Для початку – коротко про її зміст.

Автор розповідає про світову історію до 2053 року, точніше, про її російську інтерпретацію. У книжці описано, як у результаті кровопролитної Третьої світової війни зміниться політична карта світу. На ній має залишитись лише 5 держав: Американська Федерація, Ісламський Халіфат, Піднебесна Республіка, Індійська Конфедерація та Російська Імперія.

Причому утворюються всі ці держави завдяки перемозі Росії над США й іншими державами-членами НАТО після ядерного бомбардування.

А початись все має з України, в якій у результаті «повстання проти прозахідної влади» має відокремитись її південно-східна частина, провести референдум і попроситися до складу Російської Федерації. Москва вирішує допомогти «братньому народу» і вводить 80-тисячне військо.

Війська НАТО вирушають їм назустріч, але не наважуються вступити в бій, після чого відбувається поділ України по межах Вінницької, Кіровоградської, Полтавської та Сумської областей із західного та Харківської, Дніпропетровської, Миколаївської та Одеської областей зі східного боків.

Далі Росія «збирає» землі Казахстану, Білорусі, окуповані Туркменистан, Придністров'я і (увага, книжка видана у 2006 році!) Абхазію з Південною Осетією. Після цього у стосунках із Заходом має настати нова «холодна війна». Росія вийде зі всіх міжнародних організацій та договорів, у тому числі й про нерозповсюдження ядерної зброї, і розпочне поставки ядерних боеголовки третім країнам.

Останнє і має стати точкою неповернення. Розпочнуться бойові дії, під час яких Росія здійснить ядерне бомбардування США, однак американці не зможуть адекватно відповісти і вразити Російську Федерацію, адже Росія застосує невідомий досі «щит», який не пропустить на її територію жодної боеголовки.

Далі має відбутись безумовна капітуляція США, окупація всієї Європи, включно з Британськими островами та Гренландією, етнічні чистки та повальна русифікація завойованих народів. І помічниками таким діям Росії в Європі мали б стати Німеччина та Сербія... Хто ж такий цей Михайло Юр'єв, який і написав грунтовну візію для виховання імперського комплексу росіян? Інформації про нього не багато. Значиться, що у 90-х роках він був російським державним та політичним діячем, депутатом від партії «Яблуко» та доволі успішним бізнесменом. Але з моменту перемоги Путіна він ніби кудись зник. Нині чомусь живе у США, куди перевіз увесь свій бізнес.

Білі плями в біографіях – ознака співпраці зі спецслужбами. Схоже на те, що написання цієї книжки – така ж спецоперація, як і, наприклад, діяльність «дисидент-опозиціонера» Ходорковського. Його випустили з Росії, однак ціною волі стала робота на Путіна за кордоном і виконання його завдань. Справжнім автором або принаймні ідейним натхненником може бути й сам Путін, на якого працював великий колектив аналітиків-ідеологів із його адміністрації. Юр'єв же може бути не більше, ніж упорядником його думок з приводу майбутнього Росії або просто прізвиськом, яким цю книжку підписали.

Яка мета спецоперації? Їх одночасно дві. Перша – для внутрішнього вжитку. Подібні книжки формують імперське мислення та віру у власну невразливість і непереможність, віру у велич «русского мира». Вони пропрацюють свідомість і задають напрям мрій і молитов своїх «підданих», «прихожан» та «кріпосних».

«Новий порядок» – це, мабуть, справжня мета Путіна. Однак досягнути її лише всередині Російської Федерації неможливо. Тому написання і поширення цієї «утопії» мало й іншу мету – зовнішньополітичну. Вона мала б змусити США і Європу не втручатись у дії Російської Федерації на пострадянському просторі. А ще краще – посварити.

Здавалось би, на що може вплинути якась там книжка? Але Путін чудово знає, що іноземні розвідки аналізують кожну дрібницю, що стосується російського керівництва. І саме аналіз цієї книжки мав би потрапити у звіти. Перекопаний, так воно й сталося.

Цією невеличкою книжкою Путін мав намір посіяти чутки, буцімто Росія має новий захист від ядерної зброї, новий щит, і тому його армія непереможна. Але спецоперація дала абсолютно неочікуваний ефект. Після виходу книжки у 2006 році США оголосили про намір розмістити системи ПРО в Європі.

Ніби у відповідь, Росія у 2008 році розпочинає збройне вторгнення у Грузію й окупує Південну Осетію. Путін перевіряє реакцію Заходу і залишається недоволенний (читай – непокараний). У тому ж році Україна та Грузія не отримують ПДЧ, яке блокує Німеччина.

У 2009 році президентом США стає Барак Обама, який повністю здає інтереси США у Східній Європі, згортаючи програму ПРО, дозволяючи Москві провести в керівництво України та Грузії промоскоських політиків.

А тепер Кремль взявся за ключову частину плану – анексію української території. І, разом з тим, на Близькому Сході активізують діяльність ісламісти, найпотужніша організація яких оголошує себе (увага!) Ісламським Халіфатом. Як бачимо, все іде за планом...

Без участі США, воюючи з європейськими країнами поодиноці, Росія дійсно має шанси їх поступово завоювати. Тероризуючи країни та натякаючи на міфічні розробки російської оборонки, з якими нібито не зможе впоратись НАТО, Путін намагається відстрочити початок прямого зіткнення з американською армією. Отже, він до цього ще не готовий, але підготовка, не сумнівайтесь, йде повним ходом.

Увесь же кремлівський блеф розбивається об Україну. Якби Путін не блефував, якби був спроможним, він би воював сьогодні не на Донбасі, а в Києві. Його армія хоч і краще озброєна, хоч і значно численніша, ніж українська, хоч і не знищувалась зсередини ворожими спецслужбами, однак вже майже рік не може подолати український опір.

Сила в єдності. Європа має стати єдиною – у своїх географічних межах. Звільняти необхідно не лише окуповані території України, але й Молдову, Грузію, Вірменію, Ічкерію, Татарстану і, зрештою, саму Московію.

Результати Другої світової показали, що тоталітаризм можна витравити з державного організму лише в результаті окупації демократичними країнами... Німеччина, Італія та Японія – яскраві приклади.

Дмитро СІНЧЕНКО,
координатор
Всеукраїнської ініціативи
«Рух державотворців»

ТЕРОРИСТИ «ПРОКОЛОЛИСЯ»,

ВИДАВШИ В ЕФІРІ СЕПАРАТИСТСЬКОГО КАНАЛУ
ВКРАДЕНІ В КРИМУ «ГРАДИ» ЗА ТЕХНІКУ ЗСУ

Чергові докази присутності російського озброєння на території Українського Донбасу оприлюднили самі терористи. Днями в ефірі російського терористичного телеканалу бойовики самостійно оприлюднили докази присутності російського озброєння на території Українського Донбасу, повідомляє Міноборони.

У відеозаписі йшлося про нібито залишені українськими військовими в боях у зоні проведення АТО бойові машини БМ-21 та 122-мм реактивні снаряди (РС) до них. На підтвердження цього наводилися кадри, на яких зображені дані бойові машини та ящики з боеприпасами до них.

Так, терорист з позивним «Сентябрь» розпечатує один з ящиків із боеприпасами та зачитує записи в упаковочному листі, згідно з яким дані боеприпаси упаковували військовослужбовці ЗС України майор Колосовський В. В., капітан Чурілов В. С. та капітан-лейтенант Гісс С. О.

Дані військовослужбовці проходили військову службу у військовій частині А2327

(51-й об'єднаний склад озброєння і майна АР Крим) та за інформацією, наданою Головним управлінням ВСП у ЗС України, не вийшли з тимчасово окупованої території. Дані боеприпаси належали зазначеній військовій частині та зберігалися на технічній території № 2 (с. Міжгір'я Білогірського р-ну, АР Крим), де вказані офіцери брали участь в інвентаризації майна під час переформування військової частини протягом листопада-грудня 2013 року. Саме тому їхні прізвища зазначені в

упаковочному листі.

При цьому останнє переміщення 122-мм РС у межах АР Крим було здійснено ще 18.11.2013. В період з грудня 2013 року аж до часу захоплення військової частини А2327 (51-й осойм, АР Крим) підрозділами ЗС РФ у березні 2014 року, переміщення 122-мм РС з технічної території № 2 (с. Міжгір'я Білогірського р-ну, АР Крим) не відбувалось взагалі, тим більше за межі АР Крим.

Таким чином, дані боеприпаси могли опинитися в зоні проведення АТО тільки внаслідок їхньої передачі з тимчасово окупованої території АР Крим військовими підрозділами РФ.

УНІАН

Путін розмістив на своєму сайті доказ постачань російської зброї сепаратистам, пише
Опозиційний російський політик Борис Немцов на своїй сторінці у Facebook.

«У тексті Мінських угод від 12 лютого згадана новітня система залпового вогню Торнадо С, яку треба відвести від лінії зіткнення сторін на 140 кілометрів. Торнадо стали надходити в російські війська лише у 2012 році. На озброєнні української армії їх немає і бути не могло. А у сепаратистів Торнадо С були. Що зараз буде брехати, панове? Тільки про воєнторги не треба», — написав Борис Немцов.

СОБЧАК СПРИЧИНИЛА СКАНДАЛ НА КРЕМЛІВСЬКОМУ ТЕЛЕКАНАЛІ

Російська журналістка і ведуча опозиційного телеканалу «Дождь» Ксенія Собчак в ефірі прокремлівського каналу «НТВ» заявила, що на Донбасі є кадрові військові з РФ, спричинивши цим скандал у студії. Про це пише «Глявком».

На неї кричали, звинувачували в дезінформації, а «жінки з Донбасу» намагалися перекидати Собчак, заявляючи, що на сході України на боці сил АТО воюють

«американці і поляки».

«Ви брешете, я з Донецька, я все це бачила своїми очима, коли літаки летять, я зі своєю 2-річною дитиною не знала, куди подітися. Прийшли американці, поляки прийшли, вони по-російськи навіть не розмовляли», — заявила одна з «донбасівок».

Собчак, якій не давали говорити, пригрозила піти зі студії, назвавши програму пропагандистською.

Після ефіру телеведуча, коментуючи інцидент, написала у себе в Twitter: «Мене просто трусить. Така доза масованої брехні небезпечна для здоров'я. Бідні, бідні люди... Зарікалася ж не ходити на політичні програми на федеральні канали».

При цьому Собчак повідомила, що на YouTube почали видаляти відео скандального ефіру на «НТВ». Зараз ролик доступний тільки на офіційному каналі «НТВ» в YouTube, проте його скачування і розміщення обмежене авторськими правами.

У ТРОФЕЙНОМУ ТАНКУ ЗНАЙШЛИ РОСІЙСЬКІ ДОКУМЕНТИ

Міністерство оборони розповіло подробиці захоплення українськими артилеристами російського танку Т-72 під Дебальцевим. Відповідна інформація, а також відео трофею поширено на офіційній сторінці відомства у Фейсбуці.

«Військовослужбовці 2-го артилерійського дивізіону 128-ї механізованої бригади захопили в терористів російський Т-72, який більше тижня завдавав клопоту нашим бійцям, обстрілюючи їхні позиції», — йдеться у повідомленні.

Знищити його вогнем артилерії не вдалося — ворожий панцерник з'явився несподівано, робив один-два постріли і зник. Щоб ліквідувати цей танк, артилеристи зважилися на виласку. О 2-ї години ночі шестеро сміливців пробралися на позиції терористів. Танк стояв біля невеличкого будиночка. «Щоб не здіймати шуму, заходити в будинок хлопці не стали. Серед артилеристів був механік-водій МТЛБ, він і запропонував забрати танк із собою. Коли Т-72 заревів і рушив, наші бійці побачили, як горе-танкісти вибігли з будинку і в паніці повтікали, хто куди. Напевно, думали, що українці розстріляють будинок з гармати», — повідомили в МОУ.

На трофейному танку артилеристи успішно повернулися на свої позиції. На захопленому панцернику відразу ж закріпили український прапор. Всередині бойової машини знайшли російські документи і сухпайки.

«Наші бійці використовують «сімдесят двійку» як тягач, бо серед них немає навідника. Але сподіваються, що фавішка їм надішлють, тоді трофей збільшить вогневу потужність їхньої батареї», — йдеться у повідомленні.

Наводяться також імена героїв: Андрій Калініченко, Сергій Хорошковський, Володимир Вознюк, Роман Смигородський, Сергій Косаківський, Сергій Іванович.

РОСІЙСЬКА ГАЗЕТА ПОВІДОМИЛА ПРО ЗАПИС РОЗМОВИ, ДЕ КОМАНДИР АГІТУЄ СОЛДАТІВ ТАЄМНО ВОЮВАТИ В УКРАЇНІ

Солдати-контрактники 536-ї окремої берегової ракетно-артилерійської бригади військової частини 10544, розташованої в Мурманській області, вступили в конфлікт зі своїм начальством, дізнавшись про можливість відправлення в Україну.

«Газете.Ru» вдалося зв'язатись з одним із військовослужбовців-контрактників, який погодився поговорити з виданням на умовах анонімності. Контрактник розповів, що 28 січня цього року його і ще 58 військовослужбовців викликали на нараду до начальства.

Там стало відомо, що контрактники направлять у військову частину в селищі Спутник у Мурманській області, де розташована 61-а окрема Кіркенська червонопрапорна бригада морської піхоти.

За словами співрозмовника, їм повідомили про подальше відправлення в Росцію і натякали на подальше перекидання на Донбас. Всім незгодним запропонували написати рапорт про звільнення. Таких виявилось вісім осіб.

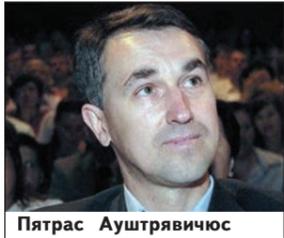
Вже в Спутнику військовослужбовці пройшли серйоз-

ну бойову підготовку, що включає стрільби і навчання зі спецтехнікою, їм змінили військові спеціальності. «Я отримав матроську спеціальність стрілка», — пояснює військовослужбовець і каже, що наказів, які обгрунтовують це, бійцям не показували.

31 січня у зв'язку з недовolenням солдатів у Спутник приїхав замполіт частини 10544 підполковник В'ячеслав Оканев. Він викликав солдатів на розмову, де розповів про необхідність відправлення своїх підлеглих в Україну. У розпорядженні видання є запис бесіди Оканева з контрактниками тривалістю в 1 годину 12 хвилин.

СОЛІДАРНІ З УКРАЇНОЮ

Пятрас Ауштрявичюс

(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)

У свою чергу, засновник фонду — шведський кінорежисер Jonas Ohman — пообіцяв українським музикантам змонтувати видюграфію до пісні «Ой, vigsunesmano!», використовуючи кадри зі свого фільму про «лісових братів» «Nematomasfrontas».

І ще один приклад небайдужості литовців: Пятрас Ауштрявичюс, який є депутатом Європейського парламенту від Литви, оголосив голодування на знак протесту проти незаконного ув'язнення в російському СІЗО Надії Савченко. Про це він написав у мікроблозі Twitter: «Українська група депутатів закликала російського посла Чижова поважати міжнародні стандарти і звільнити Надію Савченко. Сьогодні я оголосив голодування...».

БІЛОРУСЬКІ «ПРАВОСІСКИ»

Білоруси, попри свою відносну зросійщеність і «совковість», зазкомбовані значно меншою мірою, ніж росіяни. Багато з них відстоюють українську незалежність. Хоча, заради справедливості зазначу, що воюють вони і на боці ДНР-ЛНР. Тим ціннішою є допомога тих героїв, які воюють на боці наших Збройних Сил. Адже там, у терористичних формуваннях Луганщини, воюють за гроші — ще й чималі. А у нас білоруські хлопці можуть розраховувати лише на волонтерську допомогу. А що робити їм у випадку серйозного поранення? Багато чим вони ризикують, але таки йдуть і воюють за Україну. Нещодавно в соцмережах знайшов таке звернення:

«Піддержи білорусских добровольцев в украинских добровольческих формированиях! Поддержи морально и материально! Кто верующий — молитесь за белорусов из полка «Азов», корпуса «Право сектора», парней из отряда «Пагоня», из батальонов «Донбасс», «Торнадо», «Печерск» и других украинских гуманитарных и вооружённых формирований. Они сражаются за будущее Украины. И за будущее Беларуси тоже...».

Є там і немало фотографій білоруських «кіборгів» і «правосісків».

А ще цікавий матеріал журналіста з «Єврорадіо» Зміцера Лукашука, наводжу його нижче мовою оригіналу:

«Гэта інтэрв'ю з беларусамі з баявога атрада «Правага сектара», якія ваююць ва Украіне, рабілася з дапамогай перапіскі праз сацыяльныя сеткі. Размаўляць пад запіс, нягледзячы на абяцанне аналімнасці і запэўнівання, што гук не пойдзе ў эфір, хлопцы, разумеючы пра крымінальную адказнасць за свой удзел у баявых дзеяннях, адказалі: «Выбачаемся, але мы на гэта пайсці не можам». Перапіска цягнулася амаль двое сутак.

Еурарадыё: Як даўно вы ва Украіне, ехалі арганізавана ці з арганізаваліся ўжо на месцы? Што прымусіла паехаць?

Ва Украіну прыехаў кожны сам па сабе, у кожнага быў свой шлях. Некаторыя хлопцы удзельнічалі у падзеях на Майдане, некаторыя пад'ехалі пазней. Пазнаёмліся ўжо на вайне. На дадзены момант беларусы ваююць у розных українських пазраздзяленнях. Канкрэтна мы ваюем у ДУК ПС (Дабравольны українскі корпус «Права сектар» — *Еурарадыё*). Хлопцы ехалі, кааб дапамагчы українцам у барацьбе супраць расійскай агрэсіі.

Еурарадыё: Ці мелі армейскі, а можа і баявы вопыт? Ці

дуже важлива. Якось я розмовляв з нашим вірним «світличанином» (на жаль, уже покійним), якому в молоді роки довелося партизанити на півночі Житомирщини, а також на суміжній білоруській території. І хоч це була радянська партизанка, він запевняв, що на привалах звучали переважно українські пісні. А тут, в українських степах, звучать пісні білоруського гурту «Ляпіс Трубецкой». Що ж, це — життя... І ми самі творимо нові реалії. І те, що в цих нових українських реаліях присутні білоруська мова і білоруська пісня, — не може не радувати.

ЧОМУ В УКРАЇНІ ТАК БАГАТО КАДИРОВЦІВ І ТАК МАЛО ГЕРОІВ ЧЕЧЕНСЬКОГО ОПОРУ?

Сам факт наявності на Донбасі кадировців засмучує українців і грає на руку Путіну. Адже ми звикли вважати чеченців нашими союзниками. Якщо й не активні діючими, то принаймні потенційними. А тут все з точністю до навпаки... Але нема лиха без добра. Принаймні ця обставина буде і для нас, і для європейців хорошою наукою. Якщо ми, сильніші, віддаємо на поталу російській імперії менший народ, який бореться за своє національне визволення, то маємо чималі шанси дочекатися звідти ворога. Солідарність з неросійськими народами Росії, принаймні з їхніми патріотичними рухами, повинна бути альфою й омегою нашого існування. Бо інакше запрацюють підступні імперські схеми: когось знищать, когось дискредитують, когось підкуплять... А головне

— Москва неодмінно виховає в таких середовищах цілу плеяду зрадників, націонал-відступників, а при потребі навіть американофобів, українофобів, грузинофобів, чеченофобів... Як це все досягатиметься — дезінформацією чи ретельним промиванням мізків — для нас не має суттєвого значення. Головне, що вороги будуть. Важливо й інше — частина вини лежатиме саме на нас. Бо не захистили тих, хто бореться, зробили вигляд, що України це не стосується. Зараз у соцмережах нерідко можна зустріти приклади того, як башкири, татари, удмурти, дагестанці і навіть вихідці із середньоазіатських республік, які країна гурт «Ляпіс Трубецкі» і палко підтримують позицію Путіна. Не з неба ж вони впали, президент Росії мав півтора десятиліття, щоб

було навчання перед ад'єздам у зону баявых дзеянняў?

Беларускае войска няздатнае даць тых ведаў, якія патрэбныя на вайне. З большага, атрымалі вопыт на навчаннях ва Украіне і непасрэдна на вайне.

Еурарадыё: Нехта з тых, хто прыехаў адначатку, можа не вытрымаў і з'ехаў?

На папярэдніх трэніроўках людзі самі разлічвалі на свае сілы і вызначаліся, варта ехаць ці не. Некаторыя з'язджалі дадому па сямейных абставінах.

Еурарадыё: Ёсць магчымасць слухаць беларускія песні? Можа маеце улюбёны альбом беларускага рок-гурта ці выканаўцы?

Вельмі папулярныя роду краінцаў гурт «Ляпіс Трубецкі», некаторыя з наших умеюць граць на гітары. Часам і на перадавоў гучаць беларускія песні...»

Остання обставина також

Грузинсько-українське АТО

безкарно виховувати проімперську «п'яту колону» з числа представників цих народів. Чи один Путін у цьому винен? Ні, винні ми всі: і Україна, і Європа, і весь західний світ.

Зате тепер ми краще зрозуміємо слова лідера Всесвітнього чеченського конгресу Дені Телса. У своїй статті «Фінальний акорд» він пише:

«Двадцять лет мир позволял России делать всё, что угодно, никак не желая воспринимать её как страну-агрессора, несмотря на геноцид в Чечении. В течение последних двадцати лет миру были посланы сообщения, что российско-чеченская война всего лишь начало, и она обязательно перерастёт в глобальную международную проблему. Но мир упорно не желал этого замечать. Мир был глух! Только сейчас, через 20 лет, после гибели почти всех чеченских борцов за свободу, когда уже аннексирован Крым, развязана война на Донбассе и сбит малайзийский лайнер, мир вдруг проснулся и начал бить тревогу, чтобы объединить все страны и воспротивиться русской экспансии. Мир понял, что геополитические мечты русских — не «нафталиновые теории» православных попов средневековья, а практика реальных чаяний русских, и они не только не изменились, но и возросли. С большим удивлением мир «уразумел», что их собственной свободе, вероятно, грозит опасность. Теперь возникло отторжение России. И в ближайшей перспективе никакие политические перемены не заставят мир поверить России. Однако сложно диктовать условия, когда «рассеяне» успели столько натворить. И есть опасения, что Запад в какой-то момент может махнуть рукой и оставить Крым России, как это было с частью Финляндии, боясь прямых военных боестолкновений, в надежде, что русские уже дальше не пойдут. Однако история подтверждает, что они пойдут так далеко, насколько хватит сил, или пока их не остановят...».

Тепер ми іншими очима дивимосся на бійців УНСО, які воювали в Грузії і Чечні проти російських загарбників. Тоді ми вважали їх авантюристами, екстремістами, навіть «агентами Кремля». Думали, що доля кавказьких республік нас омине. А тепер так само про нас думають

греки, французи, італійці... Вони ж далеко від Росії, до них не дійде! Часом складається враження, що навіть угорці, чехи, словаки, які сповна відчули на собі «переваги» соціалізму, тепер майже не відчувають українського болю. Ту ж покинутість ще зовсім недавно відчували чеченці. Знову зачитую професора Дені Телса:

«...Конечно, чеченцы воспротивились агрессии, поскольку потеря свободы противоречила их чести. Вновь подтвердив старинную истину — очень тяжело быть чеченцем, сохраняя чеченство, и побеждать всех, воюя в одиночестве. В силу этого, битва проходит особенно упорно, прежде всего, по самой природе унаследованных враждебных отношений с Россией. Точнее — многовекового противостояния чеченского свободолюбия и русского экспансионизма. Но политическое прикрытие военных преступлений и экономической поддержки Запада восстановили здоровье этого монстра, на беду всем цивилизованным народам...»

Отже, здоров'я імперського «монстра» відновлене. Хто-хто, а українці це відчули повною мірою. Мало того, цей «монстр» навчився ефективно використовувати представників навіть тих народів, які, скоріше, програли, аніж виграли від надто тісних обіймів російського ведмеда. І абхазі, й осетини від своєї «незалежності» лише збідніли. Чечня, щоправда, відбудувала зруйновані міста і села, але ж це не Путіна заслуга! Із своєю нафтою вони підняли б з руїн і у випадку повної незалежності від Росії. Звичайно, за послуги кадировців Кремлю треба платити, але факт залишається фактом: чеченці не воюють єдиним фронтом за Україну. І все ж, можна сподіватися,

що краща частина Ічкерії таки буде з нами. Підтвердженням цьому служить і нова пісня чеченського рок-гурту «Ніч». Вокаліст Руслан Тасуєв співає оду нашим «кіборгам»:

*Держись, Україна!
Дерись и не трусь!
И помни: ты есть настоящая Русь!
Героями наших героев считая,
Мы славим опять украинских ребят.
Настырные «укры»,
психоз назметая,
Агрессору челоств
удачно дробят...*

Ця пісня є яскравим свідченням того, що, попри величезні втрати, українці зовоюють певний авторитет у світі. Це раніше нас вважали хохлами-грецькосяями, нацією пристосуванців, вічним «молодшим братом» росіянам. Тепер імідж українців змінюється:

*И мы повторяем:
«Защитникам — слава!»
Они-то достойней
всех лучших элит.
Воинственный дух
со времён Святослава
В народе украинском
твёрдо сидит!*

Кавказці різні, але підтримка України поступово зростає. Дуже важливо, що вірменська діаспора одностайно підтримує українську соборність. А могло бути й інакше. Особливістю розбіжностей обох країн у зовнішньополітичній площині виявляються різні підходи до вирішення Нагірно-Карабаського конфлікту. Вірменія не погоджується з принципом територіальної цілісності і непорушності кордонів без урахування іншого ключового аспекту Гельсінського Заключного акта — права народів на самовизначення. Україна ж ставить принцип непорушності кордонів як основу майбутньої глобальної європейської безпеки.

(Закінчення на 7-й стор.)

Свого часу у Вірменії негативно сприйняли поглиблення співробітництва України з Азербайджаном, зокрема, у військово-промисловій галузі. Придбання Азербайджаном українських танків і літаків у 1993 році спричинило появу антиукраїнських публікацій у вірменських ЗМІ. Але в квітні 2014 року Спілка вірмен України виступила із заявою на підтримку територіальної цілісності й неупорядкованості існуючих українських кордонів. Це було відразу після анексії Криму. Громадська організація підкреслила, що вона не вправі критикувати або коментувати розмову президентів Республіки Вірменія та Російської Федерації стосовно Криму, але її очільники не змогли замовчати і власне бачення подій.

— Наша позиція щодо політичної ситуації в країні і дій, які були здійснені на території України, зокрема Криму, залишається незмінною, — сказав Арарат Єгізарян, представник Спілки вірмен України в Рівненській області. — Вірмени України глибоко схвилювані через ускладнення ситуації в країні і закликають до пошуку мирного вирішення наявних проблем на основі неухильного дотримання законів держави й міжнародних правових актів.

— Ми, як і український народ, сумуємо за загиблими в ході подій, що відбувалися в країні, — каже Вардан Татоян, голова Рівненської обласної вірменської громади «Наірі». — Серед цих загиблих є й два представники вірменського народу. Ми продовжуємо підтримувати народ України, не відділяючи себе від етнічних українців.

Якщо ж аналізувати спілкування в соцмережах, то вірмени значно стриманіше підтримують позицію України, аніж інший закавказький народ — грузини. І це зрозуміло — адже Вірменія є найбільш проросійською республікою Закавказзя. Це не може не впливати на настрої загалу. Грузини ж провоювали з Росією усі 90-ті роки. І остання війна була відносно недавно — в серпні 2008 року. Тому рівень солідарності грузинського народу з Україною не може не вражати! Як відважні снігові барси кидаються сини й доньки Сакартвело на захист честі й гідності України, полемізуючи з російськими шовіністами. Причому навіть тоді, коли перебувають у явній меншості. Неодноразово це спостерігав, і шоразу захоплювався грузинами. Я вже не кажу про їхню активну участь у наших добровольчих батальйонах.

ГЕРОІЧНА СМЕРТЬ ИСИ МУНАЄВА

Як я вже й казав, в українських ЗМІ частіше можна було почути про кадриовців, аніж про міжнародний миротворчий батальйон імені Джохара Дудаєва, який воював на українському боці. Але є обставина, яка суттєво змінює все. Це — героїчна смерть чеченського генерала Иси Мунаєва:

«1 лютого в ожесточених боях під Дебальцево пал смертью храбрых бригадний генерал Иса Мунаєв, — сказано в заяві бійця батальйону «Київ-2» Аміні Окуєвої, яка контактує з міжнародним батальйоном. — Как инструктор он обеспечивал прикрытие подразделений, отходивших с боями после успешного выполнения поставленной за-

дачи. Мунаєв спас жизни десятков украинских военных. Бригадный генерал Чеченской Республики Ичкерия с честью прошел первую и вторую чеченские войны, награжден высшими военными наградами, а погиб, сражаясь за свободу Украины на украинской земле. Он очень любил Украину и гордился свободолюбивым украинским народом».

В ході двох чеченських воєн Иса Мунаєв втратив батька, брата і доньку. А сам загинув на українській землі Донбасу, воюючи за волю і незалежність українського народу. Подобиці загибелі «бойового товариша, Воїна з великої літери» розповів на своїй сторінці в «Фейсбуці» командир батальйону «Донбас», народний депутат України Семен Семенченко:

«Под Дебальцево назревал очередной котел: террористы и войска Российской Федерации пытались прорвать украинскую линию обороны. Артиллерия Вооруженных Сил Украины нанесла удар по лесу выше Угледорска, оттуда вышли 16 российских танков. Стало абсолютно ясно, что если бы они взяли Угледорск, то регулярные войска РФ захлопнули бы ловушку. И тут появился Иса и предложил помощь. Я не имею права сейчас писать о других обстоятельствах тех дней. Но ситуация была намного хуже, чем просто «наступают». Работали «Грады», минометы, танки выходили на прямую наводку, атаки на опорные пункты стали непрерывными... Иса прибыл в Дебальцево со своими бойцами, в числе которых были чеченцы, русские, украинцы, грузины. Мало оружия, но много духа. В штабе ВСУ было принято решение о том, что «Донбасс» и батальон имени Дудаева сформируют две группы истребителей танков, которые останутся штурм...».

Штурм зупинили, оточення українських силовиків не відбулося. Тепер соратники, побратими Иси Мунаєва піклуються про його нагородження орденом Свободи (посмертно), тобто вищою державною нагородою України, якою можуть нагороджуватися іноземці за визначні заслуги в утвердженні суверенітету і незалежності нашої держави. Иса Мунаєв останніми роками жив у благополучній Данії, але залишив свою родину, щоб допомогти українському народові. Думаю, що мужній чеченець заслуговує на те, щоб його іменем були названі вулиці українських міст і селищ. Особливо важливо зробити це на визволеному Донбасі.

Иса Мунаєв, герой Ічкерії

ВІД САУДІВСЬКОЇ АРАВІЇ ДО АФРИКАНСЬКИХ ДЖУНГЛІВ

Багатьом українцям здається, що світ нас покинув, залишивши віч-на-віч з кривавим російським монстром. Схоже, що воювати з агресором, справді, доведеться лише нам самим. Однак прикладів моральної підтримки і солідарності з Україною вистачає. Причому не лише з боку представників колишніх радянських республік. Навіть король Саудівської Аравії Абдалла якось з'явився на публіці в кувфії кольорів українського прапора та ще й з червоно-чорною борідкою! Що й казати — приємно. А ще на Донбасі несе службу український десантник, який з'явився у військкомат за повісткою із... Саудівської Аравії. Там він служив в охороні арабського шейха. Про

Король арабський,
душа українська!

цей випадок на своїй сторінці в «Facebook» пише Віктор Кевлюк:

«Рассказали мне сегодня такую историю: служит командиром десантной роты один парень, — не называю деталей, чтобы не мешать выполнять задание по назначению. Пришел он в военкомат на севере нашей страны с повесткой. Там спрашивают: вы кто, кем работаете? Он говорит: «Офицер запаса ВДВ, работаю в личной охране шейха Саудовской Аравии. Жена выслала повестку факсом в Эр-Рияд». Шейх тогда вызвал переводчика, тот прочитал ему содержание повестки, и шейх (82 года казаку арабскому!) сказал: «Джихад — святое дело! Благодарю тебя. Едь. Вернешься после победы. Но до того времени я могу платить тебе только ползарплату...». Парень уже более трех месяцев в зоне АТО. К чему это? Просто два примера в одном: как правильный мужчина должен относиться к Родине, а правильный работодатель — к хорошему работнику».

Не так давно в соцмережах хтось розмістив фото групи чорношкірих оголених чоловіків і жінок. З вигляду — справжні діти джунглів! Не то мисливці, не то збирачі... І тло — стовідсотково тропічне, справжня, дика природа... Жодних сумнівів у тому, що це не постановочний кадр. Але найцікавіше те, що в руках засмагли аборигени із серйозним виглядом тримали плакат «Путин — х*ло!». Особисто мені слабо віритися у політичну підкованість цих вірних дітей джунглів. Як і в їхню заангажованість в українські справи. Але ж скринився якийсь мандрівник чи журналіст зручним моментом! Не полінувався написати і вручити плакат... А потім зробили фото, скинути його в Інтернет... Описані вище факти красномовно свідчать про те, що принаймні моральна підтримка українців виходить далеко за межі європейського континенту.

Сергій ЛАЩЕНКО

ДЕНЬ ГЕРОІВ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 69/2015

Про вшанування подвигу учасників Револуції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні

На підтримку ініціатив громадськості та з метою увічнення великої людської, громадянської і національної відваги та самовідданості, сили духу і стійкості громадян, завдяки яким змінено хід історії нашої держави, гідного вшанування подвигу Героїв Небесної Сотні, які віддали своє життя під час Револуції гідності (листопад 2013 року — лютий 2014 року), захищаючи ідеали демократії, відстоюючи права і свободи людини, європейське майбутнє України, постановляю:

1. Установити в Україні День Героїв Небесної Сотні, який відзначати щорічно 20 лютого.

2. Кабінету Міністрів України розробити із залученням громадськості, родин загиблих Героїв Небесної Сотні, а також активних учасників революційних подій листопада 2013 року — лютого 2014 року та затвердити у двомісячний строк комплексний план заходів із вшанування подвигу учасників Револуції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, передбачивши, зокрема:

проведення щорічних заходів із належного вшанування подвигу учасників Револуції гідності;

створення у місті Києві в установленому порядку музею, присвяченого подіям Револуції гідності;

проведення у навчальних закладах, військових частинах, закладах культури тематичних заходів, бесід про масові акції громадського протесту в Україні, що відбувалися у листопаді 2013 року — лютому 2014 року, та про їхніх учасників;

проведення за участі Національної академії

МАЙДАН — ЯК СВІТОВИЙ ФЕНОМЕН

Напередодні першої річниці перемоги Револуції гідності — Євромайдану у видавництві «АРТстудія» м. Луцька вийшла друком нова книга «Майдан» (Роздуми про пережите та новітні події української історії) відомого на Волині і в Україні письменника і публіциста, доктора філософії, члена Національної спілки краєзнавців України та Всеукраїнської ліги письменників ім. Павла Чубинського, директора Музею історії сільського господарства Волині-скансен Олександра Середюка. Це вже друге видання, доповнене і перероблене, обсягом понад 260 сторінок, та багатоміліметроване (більше 100 фото).

«Майдан» — це виклик епохи, він змінив усіх нас, нашу свідомість та самовизначення. Українська Револуція гідності є унікальним явищем у новітній історії, раніше не баченим у світі, що виражене в народному спротиві, цілеспрямованій боротьбі патріотів за волю, євроінтеграцію, гідне життя. Саме на Майдані відродилася українська нація, готова знести корумповане керівництво «бандюковичів», відстоюючи достойне життя для себе і майбутнього покоління.

«Майдан» — це слово стало синонімом Свободи і Незалежності, Гідності і Волі. Займаючи активну життєву позицію, автор небаїдує ставитися до подій, що стрімко відбуваються в сучасній Україні. Він активно відгукується, виступаючи на радіо і телебаченні, в ЗМІ та Інтернеті. З полум'яною реакцією публіциста на злободенне й гаряче сьогодення, автор водночас перекладає місток у минуле, щоб з'ясу-

наук України, музейних, архівних і наукових установ пошукових робіт щодо збирання документальних, фото-, відео- та інших матеріалів, які висвітлюють зазначені події, а також фіксацію та подальше широке оприлюднення таких матеріалів.

3. Кабінету Міністрів України, Київській міській державній адміністрації опрацювати питання увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні засобами монументального мистецтва у місті Києві.

4. Обласним, Київській міській державним адміністраціям:

забезпечувати у День Героїв Небесної Сотні, День Незалежності України, День Гідності та Свободи, День Соборності України покладення квітів до пам'ятників та пам'ятних знаків Героїв Небесної Сотні;

здійснити в установленому порядку заходи щодо вшанування подвигу учасників Револуції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, зокрема, шляхом установлення пам'ятних знаків, меморіальних дощок, відповідного найменування (перейменування) площ, вулиць у населених пунктах України тощо, присвоєння в установленому порядку імен загиблих учасників Револуції гідності навчальним закладам, заснування іменних премій та стипендій.

5. Міністерству закордонних справ України забезпечувати проведення закордонними дипломатичними установами України заходів із вшанування подвигу учасників Револуції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, а також участь представників дипломатичного корпусу іноземних держав, акредитованих в Україні, у відповідних офіційних заходах, які проводитимуться в Україні.

6. Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечувати широке висвітлення заходів щодо вшанування подвигу учасників Револуції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, організацію циклів тематичних теле- і радіопередач.

7. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Петро ПОРОШЕНКО
11 лютого 2015 року

вати причини теперішніх негараздів у нашій країні, серед яких головними залишаються імперський колоніалізм, скалічення нації ленінсько-більшовицьким терором і окупантські зазіхання північного сусіда. Олександр Середюк на переконливих фактах довів, що в Україні давно діють диверсанти й окупанти, замасковані під різними антиукраїнськими рухами та партіями «руського мира».

У публіцистичних статтях, які автор почав висвітлювати ще за Помаранчевої революції, як репетиції Євромайдану, посилюючись на історичний досвід і джерельну базу, він цілком переконливо показав, що народ має право на повстання, має право мати і застосовувати зброю свого захисту і Батьківщини. Гострі статті чергуються з ліричним відступом киянських та волинських поетів про жертвність Небесної Сотні. Вперше розкрито сакральне значення слова «Майдан», героїв Револуції гід-

ності, які мужньо протистоять окупантам у країні. Надзвичайно актуальну тему розкриває автор в аналітичних статтях «Хочеш миру — готуйся до війни», в якій дає попередження для нинішніх керманічів, «Скільки Росія заборгувала Україні?», «Що таке фашизм і хто воює проти націонал-демократів» тощо.

Книга є логічним продовженням публіцистичних книг Олександра Середюка «SOS» та «Рух — Рятуйте хлопці України!» і стане цікавою та корисною для всіх, хто небаїдує до долі нашої Вітчизни.

Ольга РОГОВА,
старший науковий співробітник
Музею історії сільського господарства Волині-скансен

21 лютого
ДЕНЬ
РІДНОЇ МОВИ

Вона унікальна...
твоя мова

21 лютого представники всіх націй і народностей можуть відзначити Міжнародний день рідної мови. Це свято було проголошене на Генеральній конференції ЮНЕСКО, яка відбулася 17 листопада 1999 року.

Головна декларована мета Міжнародного дня рідної мови — сприяння мовній різноманітності світу і стимулювання вивчення іноземних мов населенням різних країн. Крім того, ЮНЕСКО виступило за зближення культур і їхню активну взаємодію, зокрема, в мовних питаннях, оскільки саме мови вважаються важливим інструментом розвитку духовної спадщини планети.

Міжнародний день рідної мови можуть відзначити носії 6000 мов, які на сьогодні зафіксовані в світі. Рідна мова для кожної людини є важливим елементом культурної свідомості. Вона накопичує традиції й досвід попередніх поколінь і дозволяє передати їх нащадкам. Однак багато мов сьогодні перебувають на межі повного зникнення. У деяких мов не залишається живих носіїв, тому одним з методів порятунку лінгвістичного багатства планети експерти називають вивчення іноземних мов.

Як сказав генеральний директор ЮНЕСКО, пан Коїхіро Мацуура: «Рідна мова дорога кожному з нас. Рідною мовою ми вивчаємо наші перші слова і найкраще висловлюємо наші думки. Вона є базою, на якій усі люди розвивають свою особистість з моменту свого першого подиху, і вона є тим, що підтримує нас протягом усього життя. Вона є засобом навчати повазі до самого себе, до своєї історії, до своєї культури і, головне, до інших людей з усіма їхніми особливостями».

Українська мова пройшла нелегкий шлях. Однак, попри всі перешкоди, для багатьох мільйонів людей вона була і є рідною, є мовою їхніх дідів, батьків і буде також мовою їхніх дітей. Ми щиро віримо, що краса і сила української мови пригорне до себе серця мільйонів інших людей.

В Україні це свято існує з 2002 року, коли з метою зміцнення державотворчої функції української мови, сприяння вільному розвитку і використанню інших мов національних меншин України Президент України підписав відповідне розпорядження про відзначення Міжнародного дня рідної мови.

За даними Всеукраїнського перепису населення, станом на 2001 рік українську мову вважали рідною 67,5% населення України. Російську мову визначили як рідну 29,6% населення. Частка «інших мов», які були вказані як «рідна», становила 2,9%.

Саме ми заради прийдешніх поколінь повинні зберігати і шанувати мову, як це робили наші славні предки. Любімо свою рідну мову, бо з нею наше майбутнє і майбутнє України!

Російський оглядач Андрій Ілларіонов вважає, що єдиний позитивний результат Мінських домовленостей — це можливе припинення вогню. З решти питань Володимир Путін, на думку колишнього радника президента Росії, досягнув практично всього, що хотів, і не взяв на себе жодних зобов'язань. При цьому українські зобов'язання тепер ще підкріплені зобов'язаннями Німеччини й Франції, пише Ілларіонов у спільній статті з російським політологом Андрієм Піонтковським. Їх також насторожує оголошена дата перемир'я — 15 лютого. Ілларіонов і Піонтковський не виключають, що наступні дні російське керівництво може використати для провокацій, зокрема в районі Дебальцевого, за зразком «коридорів для виходу» українських військових під Іловайськом у 2014 році. Коли ж почалася і коли закінчиться ця війна — розмірковує Андрій Ілларіонов, відомий критик Кремля.

У кожній війні є дата її початку та дата її завершення. Початком війни зазвичай вважають або день оголошення війни, або день початку безпосередніх військових дій, або те й інше, якщо обидві події відбулися одного і того ж дня.

Перша світова війна була розпочата 28 липня 1914 року, в день, коли Австро-Угорщина оголосила війну Сербії та почала бомбардування Белграда.

Друга світова війна була розпочата 1 вересня 1939 року, в день, коли німецькі і словацькі війська вторглися до Польщі, а Адольф Гітлер у промові в Рейхстазі висунув до неї претензії й оголосив про бомбардування польських міст.

Початком холодної (вар.: Третьої світової) війни стало 12 березня 1947 року, коли Г. Трумен виголосив у Конгресі США промову, названу потім Доктриною Трумена.

1. Коли була розпочата ця війна?

Ця війна була розпочата не 24 серпня 2014 року, коли батальйонно-тактичні групи регулярних російських військ перетнули міжнародно визнаний російсько-український кордон і вторглися на територію України.

Вона була розпочата не в ніч з 6 на 7 квітня 2014 року, коли диверсійні групи спецназу ГРУ почали захоплення адміністративних будівель у містах східного Донбасу.

Вона була розпочата не в ніч з 26 на 27 лютого 2014 року, коли група російського спецназу захопила будівлю Верховної Ради в Сімферополі.

Вона не була розпочата і 20 лютого 2014 року, в дату, викарбувану Міністерством оборони Росії як початок військової операції щодо захоплення півострова на медаль «За повернення Криму».

Путінська війна проти України, яка з кожним днем ризикує перетворитися на набагато масштабнішу війну в Європі та світі, була розпочата 27 липня 2014 року.

2. Мета цієї війни

Цього дня Володимир Путін оголосив про де-факто початок війни проти України, виступивши в Києві на конференції «Православно-слов'янські цінності — основа цивілізаційного вибору України». У цій промові він уперше публічно назвав російський, український і білоруський народи єдиним народом і оприлюднив мету того, що він скромно назвав майбутньою роботою: об'єднання Росії та України в рамках однієї держави.

«...Як зазначено у вашому порядку денному і основних тезах, — значення цивілізаційного вибору України. Повинен відразу обмовитися, що це не просто цивілізаційний вибір України. Адже на тому місці, де ми перебуваємо, як я вже сьогодні говорив, у дніпровській купелі, був зроблений вибір для всієї Святої Русі. Тут був зроблений вибір для всіх нас. Наші з вами предки, які жили на цих територіях, зробили цей вибір для всього нашого на-

Андрій ІЛЛАРІОНОВ

ПУТІН РОЗПОЧАВ ВІЙНУ ПРОТИ УКРАЇНИ ІЗ МОВНОЇ АГРЕСІЇ

роду. «Для всього нашого народу», — я говорю так, маючи на увазі, що, безумовно, ми розуміємо сьогоденні реалії, є і український народ, і білоруський, й інші є народи, і ми з повагою до всієї цієї спадщини ставимося, але в основі лежать, безумовно, наші спільні духовні цінності, які роблять нас єдиним народом...»

Хрещення Русі стало тією найбільшою подією, яка на століття визначила духовний і культурний розвиток Росії та України. Ми не маємо права забувати це братство, зобов'язані зберігати традиції наших предків. Вони разом збудували унікальну систему православної цінностей, зміцнилися у своїй вірі.

Звичайно, в Україні, власне кажучи, так само, як і у Росії, неспроста доля. Я маю на увазі Середньовіччя, коли Україна була складовою частиною то одного, то іншого європейського центру, переходила до однієї держави, то до іншої. Але думка про єдність заходу і сходу Русі, яка почалася тут, ще раз повторю, у київській і дніпровській купелі, завжди була присутня як на сході, так і на заході, де проживав наш народ. Із возз'єднанням сходу і заходу життя населення і так званої еліти України докорінно змінилося і змінилося, безумовно, на краще, це знають всі. Уродженці Києва та Львова, починаючи з XVIII століття, стали господарями становища на науковому, літературному, церковному терені Росії...»

Безліч малоросіян перебувало на дипломатичній, вищій державній службі в Росії, за кордоном і в центральних органах. Після возз'єднання з Росією в XVII-XVIII століттях Україна розвивається бурхливими темпами. Я нагадаю вам, вона стала головною житницею Росії. Наприкінці XIX століття Донецький басейн перетворився на один із головних гірничодобувних і металургійних центрів Росії, а Одеса стала одним з головних морських портів Російської імперії...»

...Наше спільне історичне минуле, воно є нашою перевагою, основою для будівництва нових інтеграційних зв'язків. У нас з вами, дякувати Богу, сьогодні єдина транспортна система, єдина енергетична система, елект-

роенергетика, у нас глибока кооперація між цілою низкою найважливіших галузей економіки, без якої ефективно розвиватися відповідні підприємства, цілі галузі економіки не в змозі. Сьогодні відбувається дуже напружена конкурентна боротьба на світових ринках за ці ринки. І впевнений, що переважна більшість присутніх тут розуміє, що тільки об'єднуючи зусилля, ми можемо бути конкурентоспроможними і виграти в цій досить жорсткій конкурентній боротьбі. Водночас у нас є всі підстави вважати, що ми можемо і повинні це зробити.

Ви знаєте, що на пострадянському просторі відбуваються різні процеси, пов'язані з інтеграцією... Питання тільки в тому, як ми домовимося про спільну роботу на абсолютно рівноправних, чесних, зрозумілих і прозорих умовах.

Я знаю, яку велику роботу ви проводите у напрямку

Росії немає серйозних експертів, які б не вважали, що це (вступ до Митного союзу) для України виключно позитивний процес».

Точно така сама граматична форма «в Україні» до 27 липня 2013 року використовувалася і в усіх офіційних російських документах.

12 липня 2012 року, спільна заява президентів Росії і України за підсумками п'ятого засідання Російсько-Української міждержавної комісії: «Окреме значення в поглибленні гуманітарних зв'язків матиме всебічна підтримка на державному рівні української культури та української мови в Російській Федерації та російської культури і російської мови в Україні».

12 липня 2012 р., декларація про зміст російсько-українського стратегічного партнерства:

«Сторони надаватимуть підтримку українській мові в Російській Федерації та ро-

конференція:

«Ви, напевно, знаєте, а хто не знає, я скажу: вертолітні двигуни ми майже на 100 відсотків закуповували досі на Україні для наших Збройних сил...».

«Я не випадково сказав вам про структуру товарних потоків в Україні...».

«...Ми віримо у фундаментальні, базові, позитивні конкурентні переваги, наявні, безумовно, на Україні...».

«Але думаю, що питання значною мірою пов'язане з недостатньою поінформованістю, у тому числі щодо європроцесу на Україні...».

«Взяли, завантажили свого часу американське паливо в атомні електростанції на Україні...».

«У нас теж є внутрішні причини відомих економічних труднощів, на Україні є свої...».

4 березня 2014 р. Володимир Путін відповів на запитання журналістів про ситуацію в Україні:

пошуку найбільш оптимальних шляхів співпраці між Росією та Україною. Хочу вам за це сердечно подякувати і побажати вам успіхів».

3. Лінгвістична агресія проти України, заперечення української державності з боку Володимира Путіна

У тому ж виступі разом із формулюванням стратегічної мети війни Путін зробив пряий, що виключає будь-яку двозначність, випад проти суверенної України, де-факто відмовивши їй у наявності у неї державності. Путін застосував щодо назви сусідньої країни (Україна) не прийменник «в», який традиційно використовується в російській мові щодо незалежних держав, а прийменник «на», який зазвичай використовується щодо територій, які не мають ознак державності:

«До кінця XIX століття чавуну вироблялося на Україні вдвічі більше, ніж на Уралі».

(Нині вибір носіями російської мови вживання форми «на Україні» є не лише порушенням літературної норми російської мови, яка вимагає використання прийменника «в» з назвою суверенної держави, але і несвідомою (чи усвідомленою) лінгвістичною відмовою від визнання існування такої держави в сучасній Україні. Докладніше про це див.: Чому слід говорити «в Україні?»).

На перший погляд, така заміна у використанні прийменників — з «в» на «на» — може видатися незначною деталлю, яка не заслуговує спеціальної уваги. Однак це не так. Володимир Путін виключно серйозно ставиться до такого роду «деталей». Протягом усього часу свого перебування на вищих державних постах у Росії (до 27 липня 2013 року) Путін у своїй офіційній промові використовував виключно правильну граматичну форму російської мови — «в Україні»:

19 грудня 2007 року, інтерв'ю журналу «Таймс»:

«Чомусь Сполучені Штати вирішили, що в Україні є частина політичної еліти...».

«Ось що зробили Сполучені Штати в Україні...».

4 березня 2013 року, зустріч із В. Януковичем:

«Але з точки зору соціально-економічної сьогодні, мені здається, ні в Україні, ні в

свійській мові в Україні відповідно до загальноєвропейських норм, інтересів росіян і українців та завдань розширення всебічних зв'язків між людьми».

Слід звернути особливу увагу на те, що граматичну форму «в Україні» В. Путін використовував також ще двох 27 липня 2013 року на двох заходах, що відбулися в Києві.

27 липня 2013 року, 14:20, початок зустрічі з Віктором Януковичем:

«Мені приємно відзначити, що ми з Вами постійно в особистому контакті перебуваємо: і Ви приїжджаєте до нас з робочими візитами, і я буваю в Україні, сьогоднішня зустріч — зайве тому підтвердження».

27 липня 2013 року, 14:40, зустріч з членами Священного Синоду Української православної церкви Московського патріархату.

«Власне кажучи, це основна мета нашого перебування сьогодні в Україні, у Києві».

Однак не минуло й трьох годин, як Володимир Путін почав використовувати іншу, неправильну, граматичну форму — «на Україні».

27 липня 2013 року, 17:30, конференція «Православно-слов'янські цінності — основа цивілізаційного вибору України»:

«До кінця XIX століття чавуну вироблялося на Україні вдвічі більше, ніж на Уралі».

Відтоді — з вечора 27 липня 2013 року — Путін з назвою держави «Україна» використовує лише неправильну граматичну форму «на Україні».

19 вересня 2013 року, засідання міжнародного дискусійного клубу «Валдай»:

«Третина з них пішла на Україну, розумієте?..».

«У тому, що якщо рівень митного захисту ще більше буде знижений на Україні, то на Україну хлинуть досить хороші за якістю і дешеві за ціною європейські товари...».

19 грудня 2013 року, прес-

«По-перше, оцінка того, що сталося в Києві, на Україні в цілому...».

«Збагачення і розшарування суспільства, і у нас цих проблем предостатньо, і у нас вони мають дуже гострий характер, а на Україні це ще гостріше...».

«До речі, відразу можу сказати, що наші навчання, які були проведені нещодавно, вони ніяк не пов'язані з подіями на Україні...».

«Ось дивіться, середній дохід на душу населення в Росії — 29700 рублів, а на Україні...».

18 березня 2014 р., звернення президента Росії:

«Що ним рухало — прагнення заручитися підтримкою української номенклатури чи заглянути свою провинку за організацію масових репресій на Україні...».

«Багато людей і в Росії, і на Україні, та й в інших республіках сподівалися...».

«Але при цьому, звичайно, розраховували, що Україна буде нашим добрим сусідом, що росіяни й російськомовні громадяни на Україні...».

«Розумію, чому люди на Україні хотіли змін...».

«Ясно і те, що легітимної виконавчої влади на Україні досі немає...».

«Так, Президент Російської Федерації отримав від верхньої палати парламенту право використовувати Збройні сили на Україні...».

«Подібний сценарій був реалізований і на Україні...».

«Вони ж прекрасно знали, що і на Україні, і в Криму...».

«Скажу прямо, у нас болить душа за все, що відбувається зараз на Україні...».

«На Україні живуть і будуть жити мільйони російських людей...».

Таким чином, дата переходу від використання граматичної форми «в Україні» до граматичної форми «на Україні» 27 липня 2013 року — це дата початку Володимиром Путіним лінгвістичної агресії проти України.

(Закінчення на 9-й стор.)

4. Лінгвістична агресія проти України з боку російського керівництва

Услід за Путіним від використання форми «в Україні» до форми «на Україні» перейшли й інші російські саванники і чиновники. Так, наприклад, патріарх РПЦ Кирил на згаданій вище зустрічі Володимира Путіна із членами Священного Синоду УПЦ Московського патріархату 27 липня 2013 року застосовував правильну граматичну форму російської мови — «в Україні»:

«Сьогодні ми перебуваємо в Україні, у братній країні, в тому місці, де відбулося Володимирівське».

Однак 14 серпня 2014 р. у своєму зверненні до патріарха Константинопольського Варфоломія він використовав уже некоректну для російської мови форму «на Україні»: «Ще восени минулого року, на початку поточної політичної кризи на Україні...».

«Представник Української греко-католицької церкви заявив, що на Україні...».

«Уніати і ті розкольникі, що приєдналися до них, намагаються взяти верх над канонічним православ'ям на Україні...».

«У ці дні, важкі для всієї Руської православної церкви, особливо для її вірних чад на Україні...».

Показова лінгвістична поведінка міністра закордонних справ Сергія Лаврова 28 жовтня 2013 року, очевидно тоді ще не поінформованого керівництвом про початок гібридної, в тому числі лінгвістичної, війни проти України. Тому він продовжував використовувати правильну граматичну форму російської мови «в Україні»:

«Нагадаю, що 12 липня 2012 року під час візиту Президента Росії в Україну...».

«Вирішуються питання про розширення консульської присутності України в Росії і Росії в Україні на паритетній основі».

Однак через два місяці, 20 грудня 2013 року, Лавров очевидно вже почав здогадуватися про зміну зовнішньополітичного курсу уряду, міністром закордонних справ в якому він є. Тому в одному з тому ж виступі він використовував обидві граматичні форми — як правильну «в Україні», так і неправильну «на Україні»:

«Розтин» цього захисту через український кордон означав би, що в Україну хлинув би потік конкурентоспроможних товарів...».

«Ми були до цього готові і раніше, навіть у розпал подій на Україні...».

Надалі, переконавшись в остаточній зміні зовнішньополітичного курсу, С. Лавров перейшов до використання виключно неправильної граматичної форми «на Україні» і відтоді застосовує тільки її.

5. Гібридна антиукраїнська війна

Своїм оголошенням про цілі війни проти України і переходом до лінгвістичної агресії Володимир Путін 27 липня 2013 року почав антиукраїнську війну. Перший етап цієї війни не передбачав використання конвенціональних збройних сил і тому був так званою «гібридною війною». Головний елемент «гібридної війни» проти України від самого її початку — антиукраїнська інформаційна війна, в тому числі антиукраїнська лінгвістична війна, — був запущений у дію 27 липня 2013 року в Києві.

Того ж дня заборонено імпорту кондитерських виробів фабрики «Рошен» Росспоживнагляд відкрив санітарний фронт «гібридної війни» проти України. Проте лист Росспоживнагляду за підписом головного санітар-

ного лікаря Г. Онищенко буде опубліковано лише через два дні, 29 липня, оскільки наступного після оголошення війни проти України дня, 28 липня 2013 року, Володимир Путін ще перебував в Україні. Тоді він попрямував на освячення дзвону особливо дорогого йому Свято-Володимирського кафедрального собору в Херсонесі Таврійському. Як відомо, за фальсифікованими переказами (The Rape of Chersonesus Володимиром Таврійським), собор був зведений на тому місці, де нібито взяв хрещення Київський князь Володимир Святославович (Перший). Насправді ж, князь Володимир хрестився або в Києві, або у Василькові (неподалік від Києва).

Услід за відкриттям санітарного фронту незабаром були відкриті економічний, фінансовий, дипломатичний та інші фронти антиукраїнської війни, нового рівня досягла (дез)інформаційна кампанія. 20 лютого 2014 року разом з інтенсифікацією «гібридної війни», що досягла до того часу небаченого рівня запеклості, була розпочата і конвенціональна війна проти України. Проте перші постріли гібридної частини антиукраїнської війни (на інформаційному, лінгвістичному, санітарному фронтах) були зроблені 27 липня 2013 року.

6. Коли закінчиться ця війна?

Метою путінської війни проти України є спроба включення її, Білорусі, а також російськомовних анклавів в інших державах до якогось геополітичного об'єднання «русский мир», ліквідація чи принаймні обмеження їхнього суверенітету.

Тому ця війна, розпочата 27 липня 2013 року, закінчиться лише тоді, коли Володимир Путін, а також будь-які інші російські державні керівники на словах і на ділі безумовно відмовляться від політики заперечення державності, суверенітету і незалежності України та інших держав з російським та російськомовним населенням, коли вони визнають безумовне право громадян України і тільки громадян України визначити своє сьогодення і майбутнє, зовнішньополітичну і зовнішньоекономічну орієнтацію своєї держави. Підтвердженням серйозності таких намірів має стати припинення будь-яких агресивних дій проти України, включаючи і припинення лінгвістичної антиукраїнської агресії. Будучи і показовим, і символічним, припинення такої агресії само собою не означало б автоматичного припинення військових дій на інших фронтах цієї війни. Але доти, доки триває лінгвістична агресія, поза всяким сумнівом, триває і війна проти України.

Є ще одне практичне міркування. Використання неправильної граматичної форми «на Україні» — незалежно від того, чи відбувається воно несвідомо чи цілком свідомо, — є участю в антиукраїнській лінгвістичній агресії, підтримкою війни проти України, що веде її Путіним, Лавровим, Кирилом.

У пересічного російського громадянина не так багато реальних можливостей протидіяти цій підлій війні проти України й українців. Але один вагомий ресурс є у кожного: не брати участі у лінгвістичній антиукраїнській агресії, відмовитися від допомоги Путіну, Кирилу, Лаврову, наслідувати зразки російських класиків О. Пушкіна, М. Гоголя, Л. Толстого, А. Чехова, використовувати у своїй мові коректну для російської мови граматичну форму «в Україні».

(Оригінал публікації — на сайті Радіо «Свобода»)

Важко підібрати коротке, але вичерпне визначення путінської Росії (якщо, звичайно, виключити нецензурні). Єдине, що можна стверджувати: цю чудову консорцію не можна назвати аморальною. Путін і путіноїди — не ніщешанці, які пристали на категоричний імператив Канта. Просто режим в рекордно стислі терміни вдалося повернути Московію у ДО-моральний її стан.

Це просто: поки у спільній на усіх союзній «комунальці» тупилися прибалти, українці, білоруси, грузини, — «відповідальний квартирономас» вимушений був дотримуватися якоїсь пристойності. Але час настав, мешканці роз'їхалися по «національних квартирах» — і москвитини, які залишилися наодинці з собою, скоро зміркували, що усі ці «загальнолюдські» цінності не про них писані. Що у них — власний шлях, накреслений такими титанами вітчизняної думки, як старик Філофей, Алексашка Меншиков, та інші гришкими распутініми.

Моралі на мізерних заліських суглинках просто не дали рости. Поясню. Пам'ятається, у дискусіях на тему колоніального стану України супротивники цієї тези громили опонентів таким переможним силогізмом: «Де ви бачили колонію, яка живе багатше метрополії?» — і широким жестом вказували на знемагаючі від безкобасся (а також від безбрі'я, відсутності масла й інших висококалорійних продуктів) російські міста. Проте прийняти цей аргумент — значить, розписатися у незнанні азів економічної історії.

Скажімо, населення Іспанії у другій половині XVI століття, незважаючи на вплив сотень тонн американського золота (еквівалент теперішньої сибірської нафти), не дотягувало до рівня добробуту городян і купецтва іншого володіння іспанської корони — Фландрії. Але тамешні «жебраки» гези все ж відмовили у покірності «володарю половини світу» Філіпу II.

Чи ось ще приклад. Італія часів Римської республіки, потім імперії, жила бідніше за східні її (республіки та імперії) провінції. Про Рим як тут згадав не випадково. Вищезгаданий псковський старик Філофей був не так вже і неправий — Москва у головних своїх ризах дуже нагадує «Вічне місто». Насамперед тим, що, вже зайнявши чи не всю ойкумену, метрополією наддержави юридично залишалася МІСТО Рим аж до 212 року, коли Каракалла з фіскальною метою «дарував» римське громадянство усьому населенню.

Так само — і насамперед! — колоніями Москви є найближчі до неї землі — Твер, Ярославль, Нижній Новгород, Рязань, Іваново... Вони були найубогішими (практично до натурального голоду) в умовах «розвинутого соціалізму» саме тому, що, по-перше, Москві до них простіше було дотягнутися, а по-друге, населення за вісім віків московської кабали було привчене до рабської покірності, а Україна, Прибалтика або Кавказ цілком могли брикнути. Зате Москва, як місто-МЕТРОПОЛІЯ, процвітала. Та вона і сьогодні жирує (поки що) на

нафтогазовому підживленні. Останній люмпен Есквильну або Субури, випадково зіткнувшись де-небудь на Форумі з найбагатшим сирійським купцем або грецьким архонтом, відрядженим у справах полісу, міг зарозуміло заволати: «Не торкайся мене, я — громадянин Риму!». Що у перекладі на нинішній московський діалект звучить як «Понаїхало

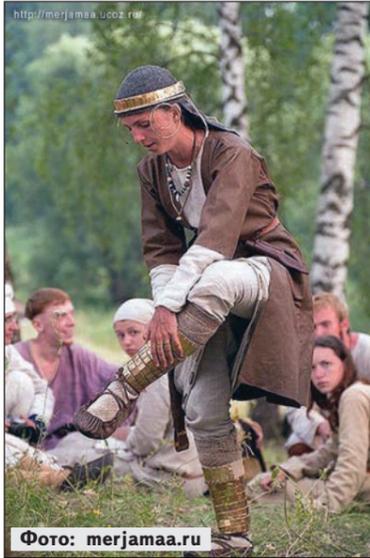

Фото: merjamaa.ru

ди — з різною долею, історією, побутом і навіть антропологією. Більшовики в такому розкладі не змінили нічого — просто вбудували на місце вигнаного дворянства так звану «номенклатуру». На цьому процес створення нової, радянської, людини був завершений. Вірніше, не так. Цю його («совка») модель вони постаралися розповсюдити на інші території СРСР. Не так, щоб зовсім безуспішно, проте імперія такого експерименту не витримала і розвалилася.

Сьогодні вирослий за тією технологією тип людиноподібного панує на 1/8 суші. Це можна побачити хоча б з російського художнього кінематографа, а можна — зі зведень Росстату. З розділу «Вбивства і замаху на вбивство». Я, щоправда, давненько туди не заглядав, але кілька років тому в РФ, у перерахунку на 100 000 населення, вбивали втричі частіше, ніж в Україні. Донбас — і той не міг скласти конкуренцію росіянам. Отже, нинішні російські звірства на Донбасі — це природжене.

Що робити? Спробувати повернути меря, мурому та

у реконструкції). А найголовніше для нас — нео-меряни чітко відділяють себе від південних росіян. От як в одному з інтерв'ю оцінює свою ідентичність уродженець Вологодської області Леонід Парфьонов (той самий, який «Намедни»):

— Я завжди відчуваю своє походження. Північний росіянин — для мене це дуже важливо. Це моє уявлення про Росію, про наш характер, про етику й естетику. На південь від Воронежа для мене — інші росіяни.

Правда, мерю Парфьонов себе не вважає: «Швидше, я — вепс». Але вепси (літописна весь) — ті ж угро-фіни. Про їхнє відродження автори сайту дбають так само гаряче, як і про інші народи старого Ростово-Суздальського князівства.

Доречно зауважити, відповідальності за своє обрусіння нові меряни на українців не покладають. Тому впевнені у незамутненості свого угро-фінського генокоду (підтверджене спеціальним дослідженням естонських і російських генетиків). Просто серед мерянських діалектів не знайшлося свого часу такого, який міг задовольнити загальні потреби суздальської державності, що народжувалася. Довелося запозичувати староболгарську мову православної церкви, яка прийшла до них разом з варязькими дружинами «молодших» Рюриковичів.

Власне, навіщо переказувати чужі думки, якщо можна прямо їх цитувати. Ось фрагмент з програмної статті засновників проекту:

«До приходу слов'ян (який не можна назвати масовим) з півдня і заходу, тут (на території майбутньої Московії) вирувало бурхливе життя. Меряни були лідерами тодішнього угро-фінського світу Європейської частини сучасної Росії. І тому вони стали субстратом для будівництва на основі привнесеної слов'янської мови, християнської релігії і державних лекал Золотої Орди (Московія кілька століть була улусом Золотої Орди) нової Володимиро-Суздальської, а пізніше Московсько-Російської держави. Вони стали основою для формування ядра московського (сучасного російського) народу. Але етнічно багато в чому залишилися фінно-уграми».

І — прямиї заклик до одноплемінників: «Звернемося до коренів і ми, Росіяни! Бо усвідомлення своїх угро-фінських коренів разом із слов'янськими і балтськими дозволить нашому народу нарешті відчувати себе не прибульцями із степового півдня або болотистого заходу, а одвічними хазяями своєї Землі і стати нащадками Великої Росії. Ми — воїнувати великий народ, що створив величезну державу. Без угро-фінської завзятості і працьовитості, властивої цим народностям, ми б не змогли освоїти неосянні простори Великої Росії».

Хто як, а я б побажав авторам звернення великих успіхів у їхньому плідному почині. Може, хоч тоді Московія відволічеться від надання своїм сусідам братської допомоги і займеться, нарешті, відкладеним на віки власним облаштуванням.

Михайло БУБЛИК
м. Северодонецьк

ІНШІ РОСІЯНИ

тут!». Ось вам ще одна важлива схожість. А ви говорите: «Філофей».

Поки що ми просто зобов'язані виходити з постулату цієї ось до-моральності москвитів і бути готовими до будь-якої їхньої підлості і низькості. Але розбирати в тому, чому це суспільство так катастрофічно відстало у своєму розвитку, не зайвим буде вже зараз. А розбравшись, використовувати отримане знання. Отже.

«А на Белозері сидит весь, а на Ростовском озере меря, а на Клецине озере также меря. А по реке Оке — там, где она впадает в Волгу, — мурома, говорящая на своем языке, и черемисы, говорящие на своем языке, и мордва, говорящая на своем языке...». Це — з «Повісті минулих літ» у перекладі Д. С. Лихачова. Вчені товариші сходяться у тому, що ці і багато інших народів, згаданих Нестором літописцем, споконвічно жили на так званій Російській Півночі і до початку колонізації російськими князями говорили мовами, віднесеними до угро-фінської групи. Але прийшли звідкись з південного заходу слов'яни — і Залеська Україна (саме так називалися ці землі) заговорила російською.

Мова — душа народу. Виходить, меряни та інші вже у ті літописні часи були позбавлені душі. Потім явилися гарячі монгольські хлопці — і сумирні угро-фінські аборигени взагалі потрапили під подвійний гніт. Ну, а після Петра до пригноблених додався ще й педант-німець. Про яку мораль ви говорите?!

Чи не всі класичні творіння російської літератури волають про капітальну стіну нерозуміння, побудовану між народом і правлячим класом. Звідки це? — не розуміли графи Толстї, Тургенев та інша літературна публіка рангом подібніше. Та все звідти ж: це реально два різні наро-

Фото: portal.do.mrsu.ru

«ОЦІ ОГІРОЧКИ Я ВИРОСТИВ САМ!»

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ДАНИЛА КОНОНЕНКА

Безмежно вдячний долі, що подарувала мені дружбу з цією дивовижною людиною. Кажу без похвальби і якоїсь там користі, як частенько буває в таких випадках, коли після відходу в засвіти відомої особи одразу ж з'являються «друзі». Не знаю, чи належав я до кола його найближчих приятелів, але ж і в спілкуванні, і при зустрічах, і в листах була між нами тепла дружня аура. Може, тому, що обидва з Шевченківського краю, з Черкащини, чи з іншої причини. Хтозна, чим вимірюється оте святе слово «дружба». На доказ наводжу уривок з листа до мене від 9 вересня 2008 року: «Дорогий друже-земляче! Ось таку книжечку я змайстрував, антологію віршів наших поетів про Крим (ідеться про збірку «Люблю тебе, мій Криму!» — В. Л.). Це друге видання, значно доповнене і перероблене після того

1988 року. Кошти — мої криві пенсійні... Радий, що і Ваші вірші прикрасили це видання. Спасибі!...». А ось автограф на збірці «Ми виростили в повоєнні роки»: «Дорогому побратимові по перу, землякові і другові Василеві Григоровичу Латанському з любов'ю, Данило Кононенко. 17.02.1996 р.».

Понад сорок років я знав Данила Андрійовича Кононенка. Запізналися ми у видавничстві «Таврія», де він працював і куди я приніс рукопис своєї збірки для дітей. Якоюсь відразу відчув шось душевну шедристь, людяність. Багато про що ми тоді говорили — усього не пригадаєш... Гомоніли мовою українською, і на нас з подивом зиркали присутні. Мій рукопис так і не став книжкою. З редакції художньої літератури повідомили, мовляв, у видавничих планах уже вичерпано ліміт на

дитячі книжки, зокрема й українською мовою. Слідом за цим листом офіційним прийшов лист від нього, писаний від руки. Заспокоював, просив не падати духом, а під кінець сказав, що кілька моїх віршів з рукопису відібрав для збірки молодих поетів «Яблуневий цвіт». І справді, збірка невдовзі побачила світ.

Та найдуже нас зблизили газета «Кримська світлиця» і її дитина-додаток «Джерельце». Появу цих видань на теренах півострова я порівняв би з прищепленням справжнього чуда. Хіба ж не дивовижними передплатниками, читачами, авторами ставали дорослі й діти не тільки з Криму, а й з усієї України і навіть із зарубіжжя. Не перебільшу, коли скажу: шеф-редактор «Джерельця» Д. Кононенко, він же редактор відділу мистецтва і літератури «Кримської світлиці», зробив цей додаток одним з краших дитячих видань України. З ініціативи Данила Андрійовича на його сторінках «поселялись» різноманітні конкурси, рубрики, квітували творчість (вірші, оповідання, казки, малюнки тощо) дітей різного віку, а на шпальтах «КС» — творчий доробок українських письменників, художні переклади з багатьох мов, здебільше з кримськотатарської і білоруської, самого редактора відділу. Повсякчас він заохочував і мене, і моїх учнів бути авторами «Джерельця». Тому-то чи не в кожному номері цієї преціркової газети друкувались наші матеріали. Не можна без хвилювання читати його вірш, присвячений улюбленому тижневику:

*Як мені прожити
без «Джерельця».
Без «Джерельця»
засумує серце.
Заболить душа за дітками,
Як болить за дітками у мамі.
Я з «Джерельця»
сили набираюся,
Добрими ділами причащаюся.*

Щоб у мене не боліло серце, —
Не залишу я повік

«Джерельце».

Вийшло так, що не він залишив «Джерельце», а воно залишило і його, і всіх нас, передовсім дітей, коли чиновники перестали фінансувати це єдине українське видання в Криму, і про нього нагадує лише одна сторінка у «Світлиці», яка й сама тепер уже не друкується. Після безперервно відпрацьованих п'ятдесяти років, переважно на журналістській ниві, наш побратим у статусі пенсіонера пішов на заслужений відпочинок. Писав своє, перекладав, опікувався онуками і до останніх днів своїх не поривав з рідною «Світлицею», яку називав «наших надбань невечерна скарбниця, наша духовність, наша надія». А вже з тих п'ятдесяти років стажу майже половину видавав рідній газеті.

Вражала його працьовитість. Він однаково майстерно творив поезію, публіцистику, літературно-критичні статті, есеї, перекладав, упорядковував, видавав і редагував силу-силенну збірники, антології і книг побратимів-літераторів. А вагомий перекладацький доробок склав би кілька томів. А скільком людям — десяткам і сотням — допоміг! І словом, і ділом! Не раз застерігав мене: «Бережіть себе! Нелегко ж поєднувати «туди і дні» учителя і письменника». Проте сам себе не беріг. Не витримало натружене серце навантажень — і печальний фінал...

Чи не найкращі ліричні сторінки його поезій про малу батьківщину — Черкащину, а точніше, село Ребедайлівку Кам'янського району. Куди б не вели життєві шляхи-дороги, беріг у серці пам'ять про рідну Кам'янку з річкою Тясмач, що тихо плине до могутнього Дніпра. Тут же юнаком трудився в райгазеті, зустрічався з В. Симоненком. Не любив високих слів, патетики, але якось зі-

Данило Кононенко і Василь Латанський

знався: усім, чого досяг у становленні себе як поета, як людини, причетної до культури свого народу, завдячує отчому краю. Я не раз був свідком того, як він купував цікаву книжку в двох примірниках: одну — собі, другу — посилав у районну бібліотеку в Кам'янку чи в місцевий літературно-меморіальний музей Пушкіна і Чайковського. А як захоплено розповідав про поетів-земляків Миколу Негоду, Івана Дробного, Миколу Єременка, з якими в молодості відвідував Черкаське літоб'єднання! Публікував їхні твори в «Світлиці» з розлогими есеями-передмовами.

Він був талановитим у всьому. Пригадую, як у березні 2005 року нас обох запросила в Київ Ліга українських меценатів, щоб вручити премію імені Олекси Гірника, як сказано в сертифікаті, «за патріотичне виховання молоді». Перед відходом поїзда на Крим зайшли в пристанційний буфет по вечеряти. Взв'язавши по бокалу пива, виклали на стілик домашні харчі. «Вгошайтесь!» — поклав переді мною зелену, ніби шойно з грядки огірки і запашне сало. — Оці огірочки

жнині. Відтоді вона консервує і засолоє по-кононенківськи...

Боляче говорити в минулому часі про людину, про друга, з яким стільки літ був пліч-о-пліч, відчував дружній потиск його руки, чув мудре, розважливе слово. Нема... Раптово, несподівано... Жити б іще йому та творити добро... Поховали, насипали горбок крем'янистої кримської землі на пристрасне співоче серце сина Шевченкового краю. Виповнюються сороковини, як його немає серед нас, і відчутно: не вистає справді непересічної Людини з великої літери, принципово правдивої, прекрасного поета і чудового організатора добрих справ, палкого патріота України. Завжди житиме світла пам'ять про нього, Данила Андрійовича Кононенка...

Плекаю надію (і не тільки я), що влада хоч якось увічнить пам'ять про нього: виділить кошти на спорудження надгробка на його могилі чи його ім'я присвоїть одній з бібліотек Сімферополя. А нам, письменникам, треба видати книгу спогадів про свого побратима.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ
с. Пруди, Крим

Шеф-редактор «Джерельця» Данило Кононенко з призовим велосипедом для переможця творчого конкурсу, організованого серед кримських школярів. 2012 р.

ВІН ПОЄДНАВ ПОЕЗІЮ І НАРОДНУ ТВОРЧИСТЬ

Людина йде з життя в небуття, і це завжди важко та сумно. Багато-кратно сильніше все це відчувається, коли йде рідна тобі людина чи близька за духом. Від нас пішла дуже достойна людина, все життя якої було присвячено своїй Вітчизні — Україні. Його життя в Криму повністю підтвердило цю, можливо, й пишномовну фразу, але це справді так.

З Данилом Кононенком я познайомився в редакції газети «Кримська світлиця» завдяки моїй мамі Вірі Сергіївні Роїк, яка була тут частим гостем. Перше знайомство не справило на мене майже ніякого враження: журналіст як журналіст. Єдине, що привернуло мою увагу, так це очі, погляд яких постійно змінювався залежно від того, з ким і про що він говорив. Однак у всіх випадках його очі завжди були дуже доброзичливі, налаштовували співрозмовника на відвертість.

Після цієї зустрічі мама сказала: «Ти привидися до Кононенка. Дуже ерудована людина, і мені б хотілося, щоб у вас склалися добрі стосунки». В ті часи я на відміну від мамі рідко бував у редакції. Повсякденні турботи і сама робота поглинали мене цілком і фактично не залишалося вільного часу для будь-яких бесід на теми, не пов'язані з авіацією. Мамині слова я усвідомив набагато пізніше, коли був уже ближче знайомий з поетом українського Криму і зрозумів, що багато втрапив, не спілкуючись з ним раніше. В липні-серпні 2004 року мама

вирішила показати свої роботи в Кам'янському державному історико-літературному заповіднику Черкаської області. Ми приїхали туди автомобілем і зустріли там дуже дружелюбних людей на чолі з директором заповідника Галиною Таран. Потім на її пропозицію експозиція демонструвалася в Національному історико-культурному заповіднику «Чигирин», розташованому неподалік від Кам'янки.

Повернувшись додому в Сімферополь, я поділився своїми враженнями від поїздки з Данилом Андрійовичем. І тут виявилось, що це для нього — рідні місця, що він добре знає всіх тих людей, про яких я говорив.

Бачили б ви, як сяяли його очі під час цієї розповіді! Як результат, у газеті «Кримська світлиця» 13 серпня 2004 року з'явилася його стаття «Де творили Пушкін і Чайковський — квітне «Український рушничок». Звичайно, Данило Кононенко і раніше багато писав про вишиті вироби Віри Сергіївни, про її виставки, однак ця тема особливо його надихнула.

22 жовтня 2004 року Данило Андрійович зробив моїй мамі безцінний подарунок: у цей день у «Кримській світлиці» був опублікований його вірш «Хрестиком гаптоване життя» з присвятою: «Вірі Сергіївні Роїк, майстрині-вишивальниці українських рушників з нагоди відкриття її персональних виставок на моїй малій батьківщині — в славних містах Кам'янка і Чигирин на Черкащині».

Віра Роїк і Данило Кононенко в редакції «КС»

Мама прочитала цей вірш, і в її очах з'явилися сльози. А потім у редакції його тихо і натхненно декламував автор. Це було справжнє свято, яке поєднало поезію і народну творчість. З того часу ми стали дружити по-справжньому, і я завжди з інтересом слухав його розповіді про зустрічі з цікавими людьми, перш за все, з поетами України. А знав він багатьох, і його знали та цінували. Данило дуже тяжко пережив смерть своєї мамі. Він завжди говорив: «Пішла з життя велика українка, гідна дочка нашої країни».

Коли не стало Віри Роїк, Данило Кононенко відредагував другу збірку присвячених їй віршів «Рядки, як візерунки рушників», як і першу. Він був літературним редакто-

ром другого видання маминої книги «Мелодії на полотні», підготував літературну сторінку її пам'яті.

Данило Кононенко — це людина, яка стала мені близькою духовно. Я пишу ці рядки і серцем не можу зрозуміти, що його вже немає серед нас. Сорочок днів — це мить, в якій вмістилося для нас усе його життя. У своєму вступі до збірки віршів про Віру Роїк він назвав її «Митцем з великої літери». Цими словами можна охарактеризувати і мого друга Данила Кононенка. І ця моя стаття — лише маленька скромна данина його таланту, його людяності.

Вадим РОІК,
заслужений працівник транспорту
України та АРК

Данило КОНОНЕНКО

ХРЕСТИКОМ ГАПТОВАНЕ ЖИТТЯ

Вірі Сергіївні Роїк — майстрині-вишивальниці українських рушників з нагоди відкриття її персональної виставки в славних містах Кам'янка і Чигирині на Черкащині

Чигирин і Кам'янка кохана
Пишуть знов історії рядок:
Тут, в краю

Хмельницького Богдана,
Віри Роїк квітне рушничок.

Нитка синя, чорна і червона —
Хрестиком гаптоване життя.
Квіти, птахи, калинові грона —
День у день напружене шиття.

Рушники, народжені із болю,
З радості і тихої жури.
Вишивала не рушник, а долю
Сива жінка пізньої пори.

Вишивала, нитки добирала,
Запівнич світлою вікно.
І душі мелодію вліпала
В біле домоткане полотно.

Ой, які заманливі узорі,
Дивися — очей не відірвуть!
Хрестики яскраві, ніби зорі,
А над ними голубки летять.

Розпустила пір'ячко жар-птиця,
Ружі племінки палахкотять...
Як мені на все це надивитися,
Як усе до серця увібрать!

Дивне це мереживо казкове
Душу переповнює мою.
В ньому я уже укотрє знову
Рушничок матусин впізнаю.

Люба жінко, славна Берегине,
З голкою у трепетній руці.
Славний рід український
не загине,

Доки в нього є такі митці!
Доки є в нас мати-Батьківщина,
І верба, й калина, і ріка...
Буде квітнуть рідна Україна
На розшитих білих рушниках.

...Чигирин і Кам'янка кохана
Впишуть до історії рядок:
На землі Хмельницького Богдана
Віри Роїк квітнув рушничок.

Гадаємо, ця стаття Данила Андрійовича Кононенка з «Літературної України» ще 10-річної давнини варта передруку в «Кримській світлиці». Він як у воду дивився, передбачаючи ще тоді: такі здадуть київські чиновники Крим...

ПИСЬМЕННИК Б'Є НА СПОЛОХ

НЕ ПАНІКУЙМО, А ДІЙМО!

Прочитав у «Літературній Україні» від 1 липня цього року статтю п. Святослава Караванського «Селище Лугини і Крим: який зв'язок?» та й подумав: ніколи і за жодних умов Росія не поверне тих районів північних областей України, котрі було забрано в обмін на «подарований» Хрущовим Крим Україні в 1954 році. Бо, як каже відоме прислів'я, позичаєш чи береш чуже, віддаєш — своє! І отого чужого «свого» з Росії не виврати вже ніколи!

А тепер стосовно пропозиції п. Караванського добровільно зрестися Криму і віддати його Росії, бо він, бачте, той «терен, який відверто стоїть на проімперських позиціях і робить все, щоб повернути Україну в колоніальне рабство».

Можливо, й справді це так, як зазначає в своїх спостереженнях пан Караванський. Але ж що робить Україна, щоб Крим був українським не лише територіально, а й за своїм духом? Невже вся проблема, як зазначає п. Караванський, в отих 10 «проімперських депутатах» від Криму, котрі роблять певну погоду у Верховній Раді України? Подивіться глибше, пане Святославе: коли б решта депутатів були справжніми українськими патріотами, то що значать ті 10 депутатів від Криму проти решти понад 400 депутатів? Отож-бо й воно.

І якби ті понад 400 депутатів пам'ятали про Крим, про цей зрусіфікований регіон, і не забували, що й тут, у цьому краї, живе близько 700 тисяч українців, у яких є лише чотири невеличкі за чисельністю свої національні школи, є хоч і номінально, але ж український театр, сякі-такі хвиліни радіо та телефіру, є з-поміж 857 зареєстрованих російськомовних ЗМІ одна-єдина україномовна прореджавна «Кримська світлиця», котра стоїть на сторожі української духовності в Криму, є державний вокально-хореографічний ансамбль «Таврія», є музей Лесі Українки в Ялті — то це вже щось та значить для завоювань українськості на теренах Криму. Є, врешті, Український флот у Севастополі...

Зазначу, що десять років тому ще не було тут у нас жодної української школи, жодного українського класу в російських школах, не було жодної групи в дитячих садочках. За роки Незалежності України це все почало поволи з'являтися.

Багато років виношувалась ідея відкриття української школи-гімназії в Сімферополі. Її спершу, кілька років тому, було відкрито на базі приміщення дитячого садочка, розрахованого на сто дітей. Оця «дитсадівська» гімназія ж шороку у свої не пристосовані для навчання класи набирає, зауважте собі, на конкурсній основі близько 250 дітей. Бажаючи же — значно більше! І це на навчання повністю українською мовою, і це в приміщенні, де в тісному коридорчику ледь-ледь зможуть розминутися двоє дорослих людей. Про виділення більшого приміщення чи побудову нового багато років точилися розмови на різних рівнях. І ось, нарешті, восени мину-

лого року питання про спорудження в Сімферополі нового сучасного приміщення школи-гімназії допоміг вирішити сам Президент України Л. Кучма. І що ж — нині йдуть завершальні роботи щодо спорудження й опорядження суперсучасної будівлі Української гімназії в Сімферополі на 700 дітей, де буде найновіше комп'ютерне обладнання, басейн, сучасні кабінети...

У конкурсному відборі до гімназії було майже три учні на одне місце! І це на навчання українською мовою, якою так залякують і відлякують в Криму. Отже, на конкретних прикладах ми переконуємося, що в нинішніх умовах багато залежить і від того, якою є сучасна школа, які там умови навчання, а проблема мови розв'язується сама собою — є розуміння, що українська мова — державна. Без знання цієї мови ти — неповноцінний громадянин своєї держави. І що відрядно — до української гімназії, до українських шкіл та навіть класів ідуть не лише діти українців, а й росіян (шоправда, поки що не всіх, але ж уже ідуть!), йдуть діти кримських татар.

Коли б депутатський корпус, коли б високі чини України рідше впливали на високі посадовці Криму, що робили конкретне для українства Криму, — то й проблеми розв'язувалися б легше, ніж досі. Поспішив же п. Лужков відкрити в Сімферополі російський культурний центр — і він діє, а в українського інформаційно-культурного центру немає навіть свого приміщення.

Уже 12 років виходить в Криму одна-єдина україномовна 16-сторінкова щотижнева громадсько-політична і літературна газета «Кримська світлиця», в якій щоміся-

кримських українців — громадян України, то чому воно має виходити лише на голому ентузіазмі КІЛЬКОХ працівників, ніби як газета некорінної нації, а як газета однієї з нацменшин Криму? А де ж підтримка з боку держави? Гроші виділяються лише на поліграфічні послуги, а на зарплату, мовляв, заробляйте самі. Воно, може, в якомусь іншому регіоні й можна заробити, але ж у Криму, де виходить близько тисячі російськомовних видань, — це нелегко. А чому б не зробити виняток для зросійщеного Криму і виділяти широке державне фінансування для газети з трьома додатками? Дивись, одразу було б не одне, а чотири самостійні різнопланові україномовні видання. Та поки що бачимо інше. Президент Л. Кучма два роки тому дав відповідним чиновникам доручення щодо підтримки єдиної україномовної газети в Криму, але чомусь це доручення не виконано й досі...

Так само можна було б вирішити і долю Кримського українського театру. Якби держава підтримала його, — не довелося б українським акторам працювати з російським репертуаром. Маємо приклад: успішно працює, але тільки на своєму національному репертуарі, зі своєю рідною мовою Кримськотатарський музичний театр. Отже, треба все зробити, аби і в Криму українська мова, культура, література, наша національна духовність почувалися не нацменшиною, а господарями на своїй землі. Не можна випустити з поля зору Крим, потрібно згадувати про нього не лише у період літніх відпусток, а й у будні.

Колись, на світанку нашої Незалежності, я, розвиваючи тему чудового вірша Віктора Баранова «Українці мої», написав вірша «Слово до кримських українців», в якому закликав своїх кримських земляків бути справжніми українцями на теренах зросійщеного Криму. Гадаю, що цей вірш, написаний десять років тому, залишається актуальним і нині. І в ньому, гадаю, читачі «Літературної України» знайдуть аргументи, котрі, на мій погляд, не дають нам права так вільно поводитися з територією своєї держави. Навпаки, може, хоч якоюсь мірою переконають не віддавати Крим нікому, не відступати панічно, а створювати всі належні умови для зміцнення південних рубежів своєї країни. Хай за приклад послужать події навколо невеличкого острова Тузла. Не будьмо панікерами, а розбудуємо свою державу — відкриємо нові національні школи, вищі навчальні заклади (відкрила ж Росія у Севастополі філіал МДУ), дитячі дошкільні заклади. Молодь у переважній своїй більшості прихильно ставиться до України, до української мови. Пам'ятаймо, що майбутнє — за молодими. Отож, кого і як виховаємо — такі пожинатимемо й плоди. І ще зазначу, що Крим без мозолястих рук українців не проживе. Крим є, був і мусить бути тільки українським.

Данило КОНОНЕНКО, редактор відділу літератури «Кримської світлиці» («Літературна Україна», 02.12.2004 р.)

ДЕРЖКОМТЕЛЕРАДІО ПЛАНУЄ ВІДНОВИТИ ДІЯЛЬНІСТЬ ВІКЦ ДЛЯ ЖИТЕЛІВ ОКУПОВАНОГО КРИМУ

Держкомтелерадіо має намір відновити діяльність державної організації «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр» (ВІКЦ), який до окупації Автономної Республіки Крим діяв на її території. Відновлення діяльності центру як юридичної особи планується поза межами Криму з метою задоволення інформаційних та культурних потреб громадян України, які мешкають на окупованій території.

Центр як неприбуткова бюджетна організація, підпорядкована Держкомтелерадіо, був створений у 1996 році на виконання постанови Уряду та зареєстрований у Сімферополі. Основним його завданням було проведення інформаційно-культурної діяльності, спрямованої на зміцнення Української держави, за-

безпечення міжнародної злагоди. Фактично це був один із небагатьох осередків присутності української мови та культури на Кримському півострові.

Після окупації Криму фінансування ВІКЦ, як і всіх бюджетних організацій автономії, було припинено. Директор центру Кузьмін зрадів Україні, перейшовши на бік держави-окупанта. Наказом Держкомтелерадіо його звільнили з посади. З того часу припинив свою діяльність і ВІКЦ.

Відновлення діяльності центру є одним із пріоритетних завдань. Адже Україна зобов'язалася забезпечувати інформаційні та культурні зв'язки з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території.

І одним із таких інструментів із налагодження цих зв'язків має стати відновлений Всеукраїнський інформаційно-культурний центр.

Найближчим часом Держкомтелерадіо визначить особу, яка буде уповноважена здійснити перереєстрацію державної організації за новим місцезнаходженням. Наступними кроками буде затвердження статуту Центру у новій редакції, його реєстрація та вирішення питання фінансування ВІКЦу. Передбачається, що його штат складатиметься з 7-8 осіб, а не з 40, як це було раніше.

На сьогодні є ініціативна група громадських активістів, що складається з вимушених переселенців з Криму, які готові долучитися до цієї роботи, навіть на безоплатній основі. Відновлення ВІКЦу підтримує міжфракційне депутатське об'єднання «Крим» у Верховній Раді.

Богдан ЧЕРВАК, перший заступник голови Держкомтелерадіо України

Відтепер «півники» на кримських вишивках будуть виключно двоголовими — як на цьому експонаті з виставки. Що відкрилася у Кримському етнографічному музеї? Що тут ще скажеш: які часи, такі і півники... А задеклароване на кримському гербі «Процвітання у єдності» кримських народів варто шукати хіба що в музеях...

ВЕСІЛЛЯ ВПІЗНАЄШ ПО ЗВУКАХ ГАЙДИ

Без цього популярного в Криму язичкового інструмента — волінки, яку болгарини і гагаузи називають гайдою, вірмени — парказупом, не обходилося в минулому жодне свято чи обряд. За своїми музичними особливостями кримська волінка близька до інструментів Балканського регіону, звук в яких різкий і пронизливий. Її використовували в гірських районах чабани. А у болгар навіть існує приказка: «Весілля впізнаєш по звуках гайди».

Цей інструмент — лише один з експонатів виставки «Народи Криму», що відкрилася недавно в двох залах першого поверху Кримського етнографічного музею. Вона не повторює стаціонарні експозиційні комплекси аналогічного типу, що функціонують на другому поверсі, а в оновленому візуальному форматі демонструє 26 повних комплектів костюмів народів Криму із зібрання Російського етнографічного музею (РЕМ) із Санкт-Петербурга, предмети побуту, музичні інструменти, етнотекстиль — всього 362 експонати, які характеризують побут і культуру народів Кримського півострова на початку ХХ століття.

Значну частину предметів культури народів півострова співробітники РЕМу зібрили в першій третині ХХ століття. Першими експонатами стали вироби кримських татар, передані в музей із Всеросійської кустарної виставки 1902 року. Подібних предметів, особливо з культури греків, кримчаків, караїмів, кримських татар, набагато менше збереглося в музеях самого Криму. Через дві світові війни спадщина народної культури тут важко пережила ХХ століття, і музейні колекції довелося фактично відновлювати.

Надто багато змінилося на нашій території за останніх сто років, але три кити етнографії як визначальні чинники людського життя — одяг, їжа, житло — залишаються незмінними. Незважаючи на певні культурні, національні та культові відмінності, петербурзькі етнографи вичленували низку спільних для народів Криму структурних елементів. Етнографія Криму, за їхніми дослідженнями, являє собою багату частину історії народної культури, що цікава синтезом творчості людей різних національностей, які проживали на берегах Чорного і Середземного морів, кочового населення Євразії і, власне, кримських прибережних гір і степів. Історично південна прибережна територія півострова була доступна для колоністів, які прибували з боку Чорного моря, а північ була відкрита для вихідців з материка. Північним шляхом у середні віки півострів був залучений до ареалу тюркського світу.

Заселення Криму новопоселенцями було частинною внутрішньої політики Російської імперії. У перших хвилях прибули переважали поміщицькі та державні селяни, старообрядці. Відбулося також переселення частини німецької громади Санкт-Петербурга. У 1786 році на карті півострова з'явилася поселення «Санкт-Петербурзькі мазанки», засноване відставними солдатами.

Селянський рух переселення активізувався наприкінці ХІХ — на початку ХХ століття. Дві третини переселенців проживали в містах,

працюючи в соледобувній промисловості, морських портах, на заводах, каменоломнях і залізницях. Проблема колонізаційних процесів відображена на виставці однією з методик історичної реконструкції, коли показуються комплекси національного одягу з тих областей, звідки прибули переселенці. Наприклад, адреси виходу українських костюмів — Катеринославська, Харківська і Курська губернії, російських — Курська, Катеринославська, Орловська, Воронежська, Харківська, білоруських — Могильовська, молдавських — Балтський округ, єврейських — Волинь і Могильовщина.

Одним із проявів зв'язку Криму з півднем Східної Європи була діяльність чумаків, артилей торговців, які вирушали по сіль і рибу до берегів Чорного та Азовського морів, — розповідає старший науковий співробітник науково-дослідного відділу Кримського етнографічного музею Ольга Гайворонська.

Зазвичай чумаки відправлялися навесні в квітні-травні або восени в кінці серпня. Деякі з них встигали здійснити поїздки двічі на рік. Торгували і товарами місцевого виробництва, які збували по дорозі на ярмарках і майданах. Так, з Києва везли на продаж одяг: козухи, свити, шапки, взуття, пояси, прикраси, з Лівобережної України — скляні та металеві вироби, полотно, сало, олію, тютюн, горілку, з Опішні — керамічний посуд. На виставці демонструється повсякденний костюм чумака і модель його воза — мажі з села Аджамка Олександрійського повіту Херсонської губернії.

Багато колоністів переселилося в Крим з-за меж Російської імперії. Так, на початку ХІХ століття прибули південні слов'яни — болгарини і представники єдиного в Східній Європі тюркомовного православного народу — гагаузи. За рахунок переселенців з Османської імперії збільшилося вірменське і грецьке населення Криму, з'явилися європейські євреї — ашкенази.

(Закінчення на 16-й стор.)

Д. А. Кононенко, 2004 р.

Левко Симиренко

— Петре Васильовичу, імена Левка та Володимира Симиренків відомі багатьом в Україні. Однак досі нема повного й узагальненого підсумку — який же внесок вони зробили в розвиток української науки та економіки. Не могли б ви зробити це узагальнення?

— Так. Упродовж XIX-XX століть славетна та численна родина Симиренків зробила величезний внесок у розбудову економіки, торгівлі, машинобудування, цукрової промисловості, у розвиток науки і культури та національне відродження України. Можна сказати, що своєю багатолітньою подвижницькою діяльністю вона підготувала не лише матеріальний, а й духовний ґрунт для відродження української нації, сприяла появі, вихованню та консолідації національно-патріотичних сил в Україні. І при цьому доводиться говорити не лише про Симиренків, а й про їхніх партнерів — сім'ю Яхненків.

У 40-50-ті роки XIX століття українські підприємці Симиренки та Яхненки започаткували не лише в Україні, а й в колишній Російській імперії модерне промислове цукрове виробництво, машинобудування, створили в країні розгалужену та потужну мережу торгівлі цукром, пастилою та іншими кондитерськими виробами. Український цукор-рафінад та унікальна симиренківська пастила у величезних обсягах експортувалися до багатьох країн Західної Європи, успішно конкуруючи з бельгійською, французькою та німецькою продукцією.

На власному Городищенському машинобудівному заводі Симиренки та Яхненки в середині XIX ст. налагодили виробництво не лише вітчизняного обладнання, а й парових двигунів для цукрових заводів. Уперше у Російській імперії фірма українських підприємців «Брати Яхненки-Симиренки» здійснила виготовлення цільнометалевих кораблів. І в часи, коли в царській Росії переслідувалася не лише українська мова та культура, а й була заборонена сама назва Україна, високопатріотичні підприємці назвали свої кораблі «Українець» та «Святославом». Упродовж кількох десятиліть вони успішно ходили по Дніпру.

Симиренки та Яхненки в умовах рабовласницької деспотичної Російської імперії втілили в життя на своїх численних підприємствах унікальну модель народного капіталізму, запровадивши гідну оплату праці робітникам та службовцям, забезпечили їм відповідні соціальні

18 ЛЮТОГО ВИПОВНИЛОСЯ 160 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО, ФУНДАТОРА САДІВНИЧОЇ НАУКИ ЛЕВКА ПЛАТОНОВИЧА СИМИРЕНКА. РЕДАКЦІЯ ПОПРОСИЛА ВІДОМОГО СИМИРЕНКОЗНАВЦЯ, АКАДЕМІКА УЕАН, ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В ГАЛУЗІ БІОЛОГІЇ ПЕТРА ВОЛЬВАЧА, ЯКИЙ ТРИВАЛИЙ ЧАС ПРАЦЮВАВ У САДІВНИЧИХ НАУКОВИХ ЗАКЛАДАХ КРИМУ ТА УКРАЇНИ, БІЛЬШЕ 60 РОКІВ ПРИСВЯТИВ ВИВЧЕННЮ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ЛЕВКА ТА ВОЛОДИМИРА СИМИРЕНКІВ, РОЗПОВІСТИ ПРО ТЕ, ЯКИХ ЗМІН ЗАЗНАЛО САДІВНИЦТВО УКРАЇНИ, ЗОКРЕМА В КРИМУ, ЗА ОСТАННІ РОКИ.

стандарті: безоплатну медицину, пенсії по інвалідності, житло та освіту для дітей. Зазначена модель «капіталізму з людським обличчям» нині успішно діє в багатьох європейських країнах. Промислово-торговельна фірма братів Яхненків-Симиренків сприяла економічному та промислово-розвитку не лише Київщини, а й півдня України: Одеси, Херсонщини, Миколаєва.

— Крім того, відомо, що вони були чи не першими благодійниками?

— Симиренки та Яхненки впродовж двох століть займалися цим. У голодний 1832 рік вони врятували від смерті кілька десятків тисяч українських селян та біженців із

Петро ВОЛЬВАЧ

«В КРИМ НИНІ ПОВЕРНУЛАСЯ БРУТАЛЬНА МІЧУРІНЩИНА...»

українських та російських губерній, надаючи їм безкоштовний прихисток та харчування. Під час Кримської війни 1854-1856 рр. українська фірма матеріально підтримувала армію, яка була укомплектована головним чином з українських селян та робітників.

— Відомо, що ця традиція йшла ще від предків сім'ї Симиренків, і благодійництвом займалися практично всі родини, так?

— Батько Левка, великий український патріот Платон Федорович Симиренко, здійснив прижиттєве видання «Кобзаря» Тараса Шевченка. Спільно з ним великий меценат збирався видати для українських шкіл ще й «Буквар», підручники з арифметики, географії та астрономії. Він створив при Городищенських заводах технічне училище та безоплатну школу для дітей робітників та службовців з українською мовою навчання. Але після знищення Городищенських заводів Яхненків-Симиренків царським режимом — як гнізда українофілів та українського сепаратизму, видатний підприємець, інженер та конструктор Василь Федорович Симиренко, брат Платона, за кілька років відродив придбаний цукровий завод під Корсунем, перетворивши його у технічно модерне європейське підприємство.

Великий меценат упродовж майже 50 років відроджував щорічно 10 відсотків з прибутку на розвиток української літератури, культури та науки.

Василь Симиренко фінансував усі україномовні видання, національні театральні трупи та хоріві колективи, історичні, етнографічні та археологічні дослідження, надавав стипендії Михайлу Драгоманову, Михайлу Коцюбинському, Михайлу

Грушевському, Павлу Нішинському, Павлу Чубинському, Лесі Українці та багатьом іншим діячам української культури і науки. Василь Симиренко здійснив також кілька видань «Кобзаря» Тараса Шевченка. Меценат надав Науковому товариству ім. Тараса Шевченка 100 000 руб. золотом для придбання будинку у Львові. У ньому НТШ перебуває й донині.

За часів Василя Симиренка село Сидорівка під Корсунем було справжньою духовною та культурною столицею України. А створений ним фонд «Сприяння розвитку національної культури і науки» став нашою першою національною академією науки та мистецтв. Перед смертю Василь Симиренко (Великий Хоре, так його називали сучасники) заповів усі свої кошти, неру-

хових, ягідних, горіхоплідних та декоративних культур. Вона нараховувала понад 3000 сортів та ботаничних форм. Ця перша вітчизняна наукова установа за кілька десятиліть своєї плідної праці зробила найвагомий внесок у становлення та подальший розвиток не лише вітчизняного, а й світового наукового садівництва. Ідеологія та методологія високоінтенсивного садівництва були витворені у симиренківському Помологічному розсаднику. Він першим у світовій науці порушив питання про створення високотоварних промислових садів. Саме український учений ввів у науковий обіг такі терміни та поняття: промисловий сад, промисловий сорт та промислове садівництво. Його фундаментальна праця «Кримське промислове плодівництво» (Москва, 1912) стала взірцем помолого-садівничої науки та безцінним підручником для багатьох поколінь вітчизняних та зарубіжних садівників. Учений заклад наріжний камінь у сучасне природно-кліматичне районування не лише плодів культур, а й сортів.

А створений Симиренками унікальний сорт яблуні Ренет Сими-

головним садівничим України та українським Вавиловим.

Володимир Симиренко започаткував у країні промислове розсадництво, запровадив породно-сортотве районування, помологічну інспекцію та державне сортовипробування плодів культур.

— В чому ж причина того, що радянська влада так брутально розправила з усією сім'єю Симиренків?

— Український учений, як і вся українська наука садівничо-помологічна школа на початку 40-х років, стала серйозною загрозой для підтриманої сталінським режимом мічуринської псевдонауки. Учений рішуче і сміливо виступив проти всіх авантюрих методів улюбленця Кремля, шарлатана й авантюриста Івана Мічуріна, оголошеного Сталіним творцем міфичної радянської агробіології. За свій відважний вчинок та принципову наукову позицію у Різдвяні свята 1933 року Володимира Симиренка було заарештовано. Після багатолітнього поневіряння по в'язницях та концтаборах, виправно-трудовах колоніях ученого було розстріляно у вересні 1938 року. Йому ще не

хоме майно, землю та величезний будинок у Києві українській громаді. У Симиренківському будинку в Києві нині перебуває посольство Великої Британії. Меценат мріяв відкрити у Києві Український політехнічний університет і навіть встиг зібрати для цієї справи відповідні кошти. Головною вимогою до цього закладу було викладання усіх предметів українською мовою.

— Однак Левко Симиренко відомий, перш за все, як геніальний вчений-садівник. Саме ви повернули українській науці його творчий доробок. В чому він полягає?

— Левко Симиренко стояв біля витоків української наукової садівничо-помологічної науки. Він підготував громадську думку та наукове підґрунтя для створення сортовипробувальної мережі не лише в Україні, і не лише в Росії. З ініціативи Левка Симиренка у усьому світі створюється мережа науково-дослідних установ, помологічних колекцій та станцій. Завдяки його багатолітній подвижницькій праці українська садівнича наука ще на початку XX століття посіла провідне місце у світі. На жаль, її науковий поступ та бурхливий розвиток садівництва в Україні призупинила руйнівна Перша світова та братовбивча громадянська війна, завоювання УНР російськими військами. Сам всесвітній слави вчений у перші дні встановлення на Черкащині кривавого більшовицького режиму став першою жертвою червоного терору.

Світового виміру вчений Левко Симиренко на родинній садибі Платонів хуторі під Городищем ще наприкінці XIX століття створив першу не лише в Російській імперії, а й у світі унікальну колекцію пло-

Левко Симиренко з дітьми, 1910-ті роки. Зліва направо: Платон Львович, Володимир Львович, Левко Платонович, Тетяна Львівна

ренка упродовж майже двох століть є окрасою українського і світового садівництва, національним надбанням України. Він успішно культивується не лише в Україні, а й у багатьох країнах світу.

Його тритомна «Помологія», яка вийшла лише через 60 років після злочинного вбивства вченого більшовицьким режимом, й донині є гордістю вітчизняної та світової садівничої науки. Вона успішно прелентує українську помологічну науку у сучасному науковому світі.

— На жаль, про діяльність його сина, Володимира Левковича Симиренка, і досі ще мало знають в Україні. Який його внесок у науку?

— Незважаючи на величезні економічні збитки, людські втрати та повний занепад усього народногосподарського комплексу, в 20-30 роках в Україні спостерігалось певне відродження промислового садівництва. Цей період тісно пов'язаний з діяльністю сина й учня Левка Симиренка професора Володимира Симиренка.

На матеріально-технічній та науковій базі колишнього Помологічного розсадника батька він створив зразкову Мліївську садівничо-господарську дослідну установу та мережу науково-дослідних станцій не лише в Україні, а й у Росії, Середній Азії, Закавказзі, Придністров'ї. Симиренківська дослідна станція на Платоновому хуторі стала науково-методичним центром садівничої науки всього Радянського Союзу. Він створив у 1930 році у Києві перший Всесоюзний інститут південних плодів та ягідних культур і мав намір відкрити його філії у всіх садівничих регіонах Росії. Сучасники справедливо називали його

виповнилося й сорока семи років. Професора Володимира Симиренка поховано у безіменній братській могилі в урочищі Солянка під Курськом.

— Розправа сталіністів не обминула всю садівничу галузь України?

— Після арешту й загибелі Володимира Симиренка сталінська інквізиція знищила майже всіх його учнів, соратників та послідовників. З наукових бібліотек і навіть приватних книгозбірень вилучили і знищили всі наукові праці не лише Левка та Володимира Симиренків, а й видання Мліївської дослідної станції та Симиренківського інституту садівництва. Репресували навіть славетний український сорт Ренет Симиренка, наріжки наше національне надбання Зеленою Вудом. Зі знищенням унікальної української наукової садівничої школи шлях до мічуринського маркобісся було розчищено і розпочалася багатолітня доба інквізиції вітчизняного садівництва.

— Чи багато їм вдалося знищити? Що залишилось не зруйнованим, і як воно використовується зараз країною?

— Так, Симиренки зробили настільки багато, що знищити все виявилось не під силу навіть сталінським посапакам. Адміністративний корпус Мліївської садово-господарської станції, збудований професором Володимиром Симиренком, — нині архітектурна перлина України. Добре збереглося садівництво, створене Левком Симиренком. На Платоновім хуторі зберігся ще й старий симиренківський будинок, у якому зупинявся Великий Кобзар.

(Закінчення на 13-й стор.)

Петро Васильович Вольвач — відомий не лише в Україні, а й у світі учений-симиренкознавець, лауреат премії ім. Л. П. Симиренка НАН України, академік УЕАН, дійсний член НТШ та член Національної спілки письменників України. Вивченню та пропаганді творчої спадщини родини видатних українських учених Симиренків він присвятив понад 60 років. Петро Вольвач є автором популярних у науковому світі монографічних досліджень про життя та діяльність видатних вітчизняних учених, садівників та помологів Левка та Володимира Симиренків. З симиренківської тематики він опублікував сотні наукових праць та статей, здійснив перевидання та видання кількох фундаментальних праць — першого та другого томів класичної праці Левка Симиренка «Крымское промышленное плодоводство», «Местные стародавние сорта плодовых культур Крыма» та «К вопросу о промышленном плодоводстве». За активної участі дослідника як наукова установа збереглася симиренківська садиба Платонів хутор і унікальний дендропарк, створено Мліївський музей родини Симиренків, відроджено родинну Свято-Троїцьку церкву та симиренківський цвинтар.

Дослідник ініціював ухвалення державних постанов Верховної Ради та розпоряджень Кабінету Міністрів України про вшанування пам'яті видатних українських учених, садівників та помологів Левка та Володимира Симиренків. Завдяки клопотанням симиренкознавця, 10 років тому відбулося вшанування на державному рівні 150-ліття від дня народження Левка Симиренка та 125-ліття від дня народження Володимира Симиренка. За його сприяння всі симиренківські об'єкти стали складовою державної історико-культурної програми «Золота підкова Черкащини».

На хуторі Яхненків знаходиться і перша знаменита україномовна школа, збудована для дітей працівників Городищенських заводів та млівських селян. Донедавна у цьому приміщенні розміщувалася Млівська середня школа. Нині вона перебуває в аварійному стані.

На Яхненківському хуторі знаходиться важливий для історії України нині занедбаний цвинтар. На ньому знайшли спочинок більшість Яхненків та майже всі працівники Городищенських заводів Яхненків і Смирненків. Серед них — чимало видатних інженерів та діячів української культури. Там же знайшов свій спочинок і тесть Левка Смирненка, батько відомої польської революціонерки Альдо-ни Гружеської.

За кілька кілометрів від Платоно-вого Хутора, біля каскаду мальовничих ставків, був і Хропалів хутір — родича Смирненків, адміністратора Городищенських заводів та титаря родинної церкви Олексія Хропала. Він був талановитим організатором та великим патріотом України. Його цінував і любив Тарас Шевченко. Він кілька днів мешкав і малював у його будинку на греблі, який нагадував козацький курінь. У Шевченківській епістолярії присутні кілька листів Тараса Шевченка до Платона Смирненка та Олексія Хропала. На Черкащині та у самому Києві ще збереглися меморіальні місця та архітектурні споруди, тісно пов'язані з діяльністю родин Смирненків та Яхненків.

— На жаль, цього всього не тільки не знають багато українців, але всі ці пам'ятки розкидані по всій країні, вони розрізані, як би можна було їх зберігати та використовувати краще?

— Визначних місць, тісно пов'язаних зі славетною родиною Си-

Титульна сторінка монографії Левка Смирненка з його автографом

ви опинилися на окупованій території. Чи є у вас можливість продовжувати дослідження? Як ви плануєте працювати далі?

— Я хотів би продовжити свої смирненкознавчі дослідження, які стали метою і справою всього життя. Але маємо констатувати, що в Крим нині повернулася брутална мічурінщина. Дві помологічні станції, які пов'язані з іменами Смирненка та Вавилова, практично знищені. Одна з них включена до складу Нікітського ботанічного саду, який садівництвом ніколи конкретно не займався, інша, витоки якої були закладені Смирненком разом з Миколою Вавиловим, та яка в радянський час була підпорядкована Всесоюзному інституту рослинництва в Ленінграді, лишилася фактично без вчених, а велика помологічна колекція, створена цілими поколіннями кримських учених, потрапила під загрозу загибелі.

Ще у травні 2014 року я звернувся з ініціативою до Городищенської райдержадміністрації та районної ради створити на базі всіх пам'ятних місць Смирненківський історико-культурний заповідник. Тамтешня влада посприяла мені в перевезенні до Платонового хутора (Інституту садівництва УААН ім. Л. П. Смирненка) мого смирненківського архіву та зібраної за 60 років наукової бібліотеки. Тому я маю намір залишити Крим та присвятити решту життя створенню цього заповідника, хай це буде підсумком моєї 60-літньої дослідницької роботи над відновленням спадщини великих українських учених Левка та Володимира Смирненків. І в мене нема сумнівів, що після звільнення Криму до складу заповідника ввійдуть і всі численні об'єкти в Криму, пов'язані з ім'ям Смирненків. Завдання полягає тільки в тому, що слід подбати про те, щоб зберегти унікальний генофонд плодівих культур, які зберігаються в кримських помологічних станціях, бо окупанти (які досі слідує вченню Мічуріна, хоч і називають Смирненка великим російським ученим, однак спадщини його не цінують) можуть їх спеціально знищити, як це робили сталіністи з книгами та документами родини Смирненків.

Пам'ятна монета НБУ, присвячена Смирненкам

Родина Смирненків на поштовій марці, 1996 р.

мирненків, багато на Черкащині, в Києві, в Криму, по всій Україні. Цього цілком достатньо для створення повноцінного історико-культурного заповідника. Саме з такою ініціативою ми виступили перед органами влади України, і вважаємо, що після відзначення 160-річчя Смирненка ця робота активно розпочнеться. Потрібно поспішати, поки щось ще збереглося та живі ще ентузіасты-смирненкознавці.

Крім названих об'єктів, до смирненківського історико-культурного комплексу може бути включено не лише Сидорівську садибу Василя Смирненка, а і його унікальний будинок у м. Києві (нині, нагадаю, у ньому розташовується посольство Великої Британії). До заповідника потрібно також залучити частину монастирських будівель у київському передмісті Китаєві. Саме там у 1931 році професор Володимир Смирненко створив перший у країні Всесоюзний науково-дослідний інститут південних плодівих та ягідних культур. Там він мешкав перед арештом у 1933 році. До історико-меморіального комплексу можна додати також і будинок по Великій Житомирській, 14а, який Левко Смирненко винаймав для дружини Альдо-ни Гружеської та дітей. У цьому будинку все життя проживала і його донька Тетяна Львівна з сім'єю. Для української садівничої науки цей будинок цінний ще й тим, що у ньому до реабілітації Смирненків у 1956 році зберігався рукопис фундаментальної наукової праці «Помологія». Вона є гордістю вітчизняної науки та візитівкою України у науковому садівничому світі.

— Пане Петре, після анексії Криму

ВСТАНОВЛЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА СТАЛІНУ В КРИМУ – АМОРАЛЬНО!

Відомий історик з Росії Андрій Зубов піддав критиці відкриття пам'ятника керівникам СРСР, США і Великобританії Йосипу Сталіну, Франкліну Рузвельту і Вінстону Черчиллю в Лівадійському палаці з нагоди 70-річчя Ялтинської конференції.

У коментарі «Открытой России» Зубов зазначив, що «Ялтинська конференція, безумовно, — важливий історичний факт, але не всі персонажі, які в ній брали участь, одно-значні».

«І якщо Рузвельт і Черчилль жодним чином не причетні до масового знищення народів, то третій її учасник — Сталін, як ми знаємо, особисто підписував накази і відповідальний за загибель сотень тисяч людей. Встановлення в Криму пам'ятника цій людині, звичайно ж, — дуже поганий знак. Це означає, що в нашій країні, — а Крим зараз вважається російським, — істотно перекинуто поняття добра і зла. Важко собі уявити, щоб у Європі, наприклад, вирішили встановити пам'ятник Мюнхенській конференції 1938 року. Вона загалом теж є важливим історичним фактом, але її учасниками, крім Чемберлена і Даладье, були Гітлер і Муссоліні. Навряд чи комусь із німців і взагалі європейців сподобається ідея встановлення такого пам'ятника», — заявив Зубов.

На його думку, для багатьох кримчан «постать Сталіна — це страшна постать». «Нагадаю, що за Сталіна Крим пережив дві депортації — депортацію німців у 1941 році і депортацію кримських татар, вірмен, болгар і греків. Тому для корінного населення Криму, насамперед для кримських татар, рішення встановити Сталіну пам'ятник — це образа подвійна. Людина, яка винна у трагедії цілого народу, в загибелі, за різними оцінками, від 25 до 30% кримських татар, тепер відлита у бронзі, сидить в Ялті і посміхається у вуса», — додав історик.

Раніше Андрій Зубов у своїх публікаціях критикував дії Росії, яка анексувала Крим.

Встановлення пам'ятника Сталіну в Криму, на землі, де жили репресовані народи, — аморально. Тим більше, коли йдеться про обрану для пам'ятника територію Лівадійського палацу, що був резиденцією царя Миколи II, вбитого разом із родиною більшовиками. Про це заявив завідувач кафедри соціально-гума-

ТИМ ЧАСОМ...

НАСТУПНИЙ ПАМ'ЯТНИК У КРИМУ — ПУТІНУ?

Кримський бізнесмен, власник Ялтинського зоопарку «Казка» і сафарі-парку «Тайган» після встановлення пам'ятника «великій трійці» в Ялті пропонує відкрити монумент російському президенту Володимиру Путіну в Сімферополі. Про це Зубков написав у своєму блозі.

«Я б запропонував встановити в Сімферополі на красивій площі (правда, де її знайти — не знаю) пам'ятник президенту Росії В. В. Путіну як збирачеві земель руських за повернення Криму до Росії. А чога, власне, чекати і скромничати?!» — написав Зубков.

Кошти на пам'ятник російському лідерові він пропонує збирати «всім народом Криму», за прикладом збору грошей на храми і церкви. Зубков також пропонує встановити в Криму пам'ятники російській імператриці Катерині II і російському полководцю Олександрову Суворову.

У РОСІЇ ХОЧУТЬ ПОБУДУВАТИ МЕЧЕТЬ ІМЕНІ ПУТІНА

Мусульманська громада Росії хоче побудувати мечеть імені російського президента Володимира Путіна і просить виділити під це ділянку в Москві. З відповідним зверненням до мерії Москви звернувся голова Централізованої релігійної організації «Об'єднаний ісламський конгрес Росії» Шавкат-хаджі Авясов.

«Ми — патріотично налаштована частина мусульман Росії — звернулися до керівництва країни з проханням дозволити нам побудувати в Москві мечеть імені Путіна Володимира Володимировича, щоб його ім'я збереглося на столітті серед народів нашої багатонаціо-

нтарних дисциплін Кримського інженерно-педагогічного університету, кандидат соціологічних наук Рефік Куртсеїтов.

«Спроба встановити пам'ятник Церетелі «ялтинській трійці» вперше була здійснена десять років тому в Криму. Кримські татари виступили категорично проти, тому що Сталін є у нас втіленням тієї політики геноциду, яку проводила держава, Сталін є основним злочинцем. Його діяльності була надана оцінка на двадцятому з'їзді партії. У 1989 році Верховна Рада СРСР ухвалила декларацію, в якій визнавалися незаконними та злочинними всі факти, що стосувалися репресованих виселених народів», — нагадав Куртсеїтов.

Експерт зазначив, що в результаті сталінської депортації «значна частина кримських татар вимерла від вихороб і голоду, це ж відбулося і з іншими репресованими народами». «І сьогодні встановлювати пам'ятник Сталіну в будь-якому поєднанні з лідерами інших держав, я вважаю, аморально, тим більше, на території Лівадійського палацу, в літній резиденції російських царів. Конкретно — Миколи II, чию сім'ю і кого особисто більшовики найжорстокішим способом знищили в Єкатеринбурзі. І ось поруч з цим білим світлим палацом ставити цей пам'ятник — це не до місця і навіть блюзнірство», — підкреслив Рефік Куртсеїтов.

Він нагадав, що Російська православна церква зарахувала сім'ю Миколи II до лику святих, канонізувала їх.

«У духовному вимірі встановлення цього пам'ятника — ще одне нагадування про злочин, який було скоєно як проти сім'ї Миколи II, так і проти кримськотатарського

народу, й проти інших етнічних груп, які проживали на території Криму», — додав Рефік Куртсеїтов.

* * *

Як повідомлялося, в Криму під Ялтою, біля Лівадійського палацу, 5 лютого відбулося відкриття пам'ятника учасникам укладення Ялтинських угод 1945 року — керівникам СРСР, США і Великобританії Йосипу Сталіну, Франкліну Рузвельту і Вінстону Черчиллю.

Десятитонний бронзовий пам'ятник роботи російського скульптора-монументаліста Зураба Церетелі встановили з нагоди 70-річчя Ялтинської конференції. З цієї нагоди до Криму прибула делегація Державної думи Росії на чолі з Сергієм Нарішкіним.

Думки кримської громадськості щодо встановлення пам'ятника розбіглися: одні схвалюють ініціативу, називаючи це даниною історичній пам'яті, інші — виступають проти, вважаючи, що таким чином відбувається «реанімація сталінізму».

Національний лідер кримських татар, Уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафа Джемільєв назвав провокацією встановлення в Ялті цього пам'ятника. А голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров упевнений, що настане час, коли встановлений в Ялті пам'ятник Сталіну демонтують саме ті, хто схвалював його встановлення. Про це він написав на своїй сторінці у Facebook.

«Всевишній справедливий, як і милостивий... Він обов'язково приведе нас до часу, коли ті, хто сьогодні сприяв, виправдовував і аплодував установленню пам'ятника Сталіну в Лівадії, будуть власноруч викорчувати це чудовисько з кримської землі...» — написав Рефат Чубаров.

«Крим.Реаліті»

нальної Вітчизни, а також звернулися до мера Москви Собяніна С. С. щодо виділення ділянки землі під будівництво цієї мечеті», — сказано у зверненні.

Шавкат-хаджі Авясов вважає, що «патріотично налаштовані мусульмани» повинні показати російському президенту свою підтримку, в тому числі і в кримському питанні.

«Саме в цей важкий для країни час ми повинні, як ніколи, згуртуватися і підтримати президента країни Путіна Володимира Володимировича, підтримати ухвалені рішення щодо возз'єднання Криму з Росією, Крим був, є і буде навіки територією Росії. Ми вважаємо, що Володимир Володимирович Путін — це епохальна особистість, дана нам Всевишнім», — йдеться у зверненні.

КРАСАВЧИК! ВЕСЬ В МЕНЯ!

Ілюстрація з сайту <http://ruspravda.info> до статті «Путін повинен стати новим Сталіном!»

«ВИ ЗАХИСТИЛИ ВСЮ УКРАЇНУ!»

Президент Петро Порошенко під час відвідання навчального центру Національної гвардії України вручив двом військовослужбовцям державні нагороди Героя України. Нагороджені брали участь у антитерористичній операції та виявили мужність і героїзм у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України.

З рук Глави держави нагороду отримали командир батальйону 95-ї окремої аеромобільної бригади високомобільних десантних військ Сухопутних військ Збройних Сил України майор Ігор Герасименко та командир загону спеціального призначення 3-го окремого полку спеціального призначення оперативного командування «Південь» Сухопутних військ ЗСУ полковник Олександр Трепак.

«Сьогодні мені випала велика честь вручити найвищу нагороду України — Зірку Героя. Кожен з вас отримує цю нагороду за мужність, стійкість, безмежну відданість своїй країні. Ваші імена вже вписані золотом в історію України», — сказав Петро Порошенко, вручаючи нагороди військовослужбовцям. «Ви захистили не лише Щастя чи Дебальцеве — ви захистили всю Україну. Вами пишеться вся Україна», — також наголосив Президент.

26 травня 2014 року підрозділом під керівництвом майора Ігоря Герасименка були знешкоджені бойовики та їхня автомобільна техніка під час атаки на блокпост.

Завдяки його професіоналізму, рішучості та особистій мужності підрозділам батальйонно-тактичної групи вдалося у найкоротший строк та без втрат особового складу і техніки захопити та в подальшому утримувати оперативно важливий пункт — пануючу висоту 167,6 (гора Карачун), тим самим взяти під контроль імовірні напрямки можливих наступальних дій бойовиків поблизу Слов'янська.

27 липня 2014 року завдяки вмілому керівництву підрозділом майором в умовах інтенсивного вогневого впливу противника було знищено декілька вогневих позицій бойовиків та встановлено контроль поблизу населених пунктів Степанівка та Петровське Донецької області, що в подальшому призвело до зриву спроб висування бойовиків загальною чисельністю до 200 осіб.

29 липня 2014 року штурмовою групою під керівництвом офіцера результативно та в найкоротші строки було взято під контроль та подальше утримання стратегічно важливу точку створення «Маринівського коридору» — курган Саур-Могили.

За час проведення антитерористичної операції двічі був поранений, але завдяки особистій силі волі, прикладу виконання військового обов'язку, вірності військовій присязі залишається на чолі підрозділу та виконує поставлені завдання.

Полковник Олександр Трепак бере участь у АТО з квітня 2014 року, неодноразово виявляв мужність, героїзм та вміле командування підлеглими військовослужбовцями.

7 червня поблизу Артемівська у складі групи спеціального призначення брав участь у пошуку та евакуації важко пораненого сепаратиста командира Центру забезпечення бронетанковим озброєнням. На чолі підгрупи з восьми бійців захопив блокпост сепаратистів на в'їзді у місто та протягом трьох годин утримував його, забезпечивши коридор безпеки для доставки другою підгрупою командира центру до місця евакуації вертольотом. Під час бою дістав кульове поранення в ногу, але від евакуації відмовився і протягом двох діб керував відбиттям атак бойовиків на Центральну артилерійську базу озброєння у селищі Парасковівка Артемівського району Донецької області.

Після лікування у шпиталі з 27 серпня до 3 жовтня був старшим військовим начальником з оборони території Донецького аеропорту. Здійснював безпосереднє керівництво відбиттям усіх спроб штурму та захоплення аеропорту сепаратистами, під час яких було підбито 8 танків, один танк з незначними пошкодженнями захоплено та евакуйовано, знищено більше 270 та захоплено в полон 6 бойовиків.

Особисто організував контрдиверсійну та контрзасадну роботу в околицях аеропорту, що унеможливило спроби бойовиків перекрити шляхи постачання захисникам аеропорту продуктів та боеприпасів.

Прес-служба Президента України

Лариса Семеско — корінна російськомовна миколаївка. Її чоловік Анатолій — родом із села на Київщині, розмовляє українською. Коли вони зустрілися, а це було понад 12 років тому, жодні їхні відмінності не стали на заваді коханню та шлюбу. А коли в Україну прийшла війна, дружина допомогла своєму 42-річному чоловікові піти добровольцем у зону АТО, попри те, що медики не давали на це дозволу.

Декому це здається дивним. Проте вони вважають, що це і є любов. Може, у День святого Валентина — покровителя всіх закоханих — ця зворушлива історія додасть комусь віри у силу цього почуття.

Про жіночу відданість і чоловіче прагнення зі зброєю в руках стати на захист України кореспондент «Укрінформ» бесідує з дружиною командира БМП першого мотопіхотного батальйону 28-ї механізованої бригади Анатолія Семеська, який уже сьомий місяць воює в АТО.

— Ларисо, ваш чоловік пішов на війну не просто добровольцем, а, що називається, за вашим безпосереднім сприянням. Не шкодуєте, що допомогли йому в цьому?

— Я дуже за нього хвилююся, але що використала свої зв'язки, щоб його взяли добровольцем, — абсолютно не шкодує. Це була його воля, його бажання захищати свою країну. Він свого часу служив прикордонником у Грузії. Там отримав певний бойовий досвід.

Коли ми тільки-но одружились, а це було 12 років тому, під час якоїсь відстороненої розмови я його спитала: «Ти пішов би на війну, якби у цьому виникла б необхідність?». Він тоді відповів: «Ні, нехай олігархи між собою воюють». Я пригадала цю розмову, бо коли почалися події спочатку в Криму, а потім на Донбасі, його реакція була зовсім іншою. Вже тоді, дивлячись на те, що відбувається в Україні, він сказав: «Багато сядуть на літак і покинуть країну. А нам тут жити. Тому Україну треба захищати».

Ще з березня минулого року почав оббивати пороги військомату, щоб піти добровольцем до армії. Спочатку рвався у прикордонні війська. Але його не брали. Потім зрозумів, що вік стає на заваді, і вже був готовий йти будь-куди рядовим солдатом.

Коли у нашому місті почав формуватися спецбатальйон «Миколаїв» на базі УМВС, він записався туди і навіть пройшов підготовку. Але не судилося — не пройшов медкомісію через тиск. Повернувся пригніченим. Дуже хвилювався, що на війні гинуть молоді хлопці, які не встигли пожити, народити дітей. «Як же так, — казав, — я вже трохи прожив, маю досвід, а мене не беруть».

Чоловік почав просити мене використати всі мої знайомства для того, щоб його взяли в армію добровольцем. Я спочатку розгубилася, — не дай Бог, що станеться, я ж себе винитиму. Але погодилася.

— Чому? Ви ж усвідомлювали ризик для чоловіка?

— Я як будь-яка жінка спочатку боялася за нього, не хотіла відпускати. Але згодом зрозуміла, наскільки це для нього важливо... Через знайомих таки домоглася, щоб його взяли добровольцем. Це було наприкінці липня минулого року.

— До нинішніх подій ваша родина якось була пов'язана з політикою, займалася громадською діяльністю?

— Ні. Я працюю в обласному управлінні лісомисливського господарства, чоловік — у домобудівному комбінаті (ДБК). Ми були аполітичними. Не брали участі в жодних мітингах. До Києва на Євромайдан теж не їздили, хоча своя думка з цього приводу була. Але коли в Україні забрали Крим, а потім почався Донбас, у нас щось змінилося зсередини. Коли ми у центрі нашого міста зустрічали проросійські мітинги, нас обох це обурювало до глибини душі. Ми не розуміли, чому це молодики у спортивному одязі під російськими прапорами кличуть нас, українців, у якусь незрозумілу Новоросію. Це не могло залишати байдужим, було огидно.

— Ваша родина, наскільки я розумію, двомовна, проте це не заважає вам бути міцною сім'єю?

Командир БМП Анатолій Семеско

— Так, я — корінна російськомовна миколаївка, у мене тут поховані діди-прадіди. Він — родом із села на Київщині — розмовляє українською. Але ми чудово розуміємо одне одного. Ми познайомилися на Київщині — якийсь час мені довелося там працювати. Усі ці розмови про захист російськомовних українців — повна маячня.

— А як його рідні поставилися до бажання піти в армію, теж підтримали?

— Я б так не сказала. Його мама була проти, вона живе на Київщині й навіть не знала, що він давно воює в АТО. Ми приховували це від неї. Довелося, правда, сказати, що Анатолія мобілізували, але ми весь час їй говорили, що він служить на мирній території. І треба ж було так статися, що лише зараз, коли він уперше за кілька місяців приїхав у відпустку, мама побачила його по телевізору. Під час зустрічі бригади було багато журналістів, і ми потрапили в об'єктив телекамери.

КОХАННЯ І АТО

Мама була в шоці. Телефонувала і просила більше не їхати. Але він настояв на своєму.

— Як ви справляєтеся із переживаннями? Ажده багато жінок нині живуть, що називається, від дзвінка до дзвінка?

— Чоловік мені телефонує регулярно, бо він знає, що якщо хоч раз цього не зробить, то... Я — людина дуже емоційна... Коли він пішов в АТО, я почала ходити до церкви. Хоча досі особливо віруючою себе не вважала. Зараз я щонеділі ходжу до храму, в українську автокефальну церкву. Молюся вдома. Інколи я сама телефоную йому, хоча рідко. Буває, що потрапляю якраз під час бою. Тоді кладу слухавку і починаю молитися.

Мені стало легше, я стала краще спати. Зараз боюсь піти проти Божих заповідей. Мені здається, що тоді це якось погано відіб'ється на чоловікові.

— Часто доводиться відправляти посилки, їжу, обмундирування?

— Спочатку так було. Ми витратили близько 20 тисяч гривень на одяг, взуття, обмундирування та все необхідне, щоб відправити чоловіка на війну. Купити довелося все, від ложки-кружки до бронжилета. Зараз ситуація трохи інша. Волонтери їх усім забезпечують. Тушонки і сухпайків, печива і цукерок вистачає. Вони навіть годують ними місцевих мешканців, адже у тих нічого немає. Там проблема з приготуванням їжі: робити це доводиться рідко, навіть чай — розкіш. Вони дотримуються правил безпеки, щоб диму і вогню не було видно. Отож в основному їдять всухом'ятку.

Зараз їм потрібні тепловізори, рації, біноклі. У нього там бінокль, що називається, з одним оком. Просив купити новий. Я подивилася — від 7 до 12 тисяч гривень. Поки що не виходить.

— Ви — турботлива дружина, але не всі такі...

— Не всі, дехто навіть розлучився. Дружини покинули чоловіків через те, що ті пішли на війну захищати свої родини. Є різні випадки. Війна скидає маски. Нам пощастило, ми — однодумці, патріоти.

— А як із зарплатою, платять, скільки обіцяли?

— Зарплату платять, як я розумію, вчасно. Моєму чоловікові, він — командир відділення, надходить на картку близько 6 тисяч гривень. Зарплата складається з двох частин — своєрідний оклад і премія. Остання нараховується вже залежно від того, як хто воює, чи не прощрафився і так далі.

— Наскільки я розумію, ви не лише підтримуєте власного чоловіка, а й намагаєтесь

Анатолій Семеско з дружиною

допомогти його колегам, займається волонтерською діяльністю.

— Я думаю, волонтерство — це дуже голосно сказано. Так, я допомагаю, чим можу. До мене звертаються дружини, матері. Інколи з якихось проблем, інколи просто — поговорити. Багатьом не вистачає інформації, спілкування.

Нам доводиться допомагати нашим хлопцям із транспортом, коли вони їдуть у відпустку. Це теж проблема. Організовано їх ніхто не вивозить. Але ж добиратися самим дуже ризиковано і небезпечно. На них скрізь чатають сепаратисти. Вони можуть потрапити в полон, що вже не раз було. Це питання треба вирішити на законодавчому рівні, щоб хлопців хоча б організовано вивозили з території бойових дій. Там багато бажаючих їх підвезти, коли бачать, що вони без зброї їдуть у відпустку. Але куди завезуть — велике питання.

Ми звертаємося до голови ОДА Вадима Мерікова, і він допомагає організувати автобуси з Миколаєва. Хоча це й одеська бригада, але там з цього приводу мало турбуються. Щоправда, останні рази хлопцям довелося платити з власної кишені за свій проїзд, але ОДА, міськвиконком також трохи допомогли, бо інакше проїзд здорожчав би удвічі.

Є ще одна проблема, на яку мені хотілося б звернути увагу влади. Наших загиблих воїнів, скажімо у Миколаєві, ховають у різних місцях, на різних кладовищах. Немає одного місця, куди після перемоги, яка обов'язково настане, зміг би прийти кожен бажаючий і поклонитися якесь героям. Варто було б виділити якесь загальне місце, щось на зразок алеї Слави.

— Що розповісте ваш чоловік, який настрій у наших бійців у зоні АТО?

— Вони сказали, що стоятимуть до кінця. Якщо з першої групи відпущених повернулося назад не всі, то з другої вдома не залишилися ніхто. Сказали, що село, де зараз стоять (Донецька область, Мар'їнський район — ред.), не покинуть. Сепаратисти бомблять інфраструктуру — школи, будинки, дитсадки. Місцеві мешканці просять наших хлопців їх не покидати, хоча спочатку до них ставилися вороже. Чоловік каже, що мають прогнати ворога зі своєї землі, чого б це не вартувало.

— Пані Ларисо, так сталося, що ми розмовляємо напередодні Дня закоханих, Дня святого Валентина. Визнаєте це свято?

— Я не можу сказати, що ми захоплюємось цим днем так, як нинішня молодь. Але при нагоді свято собі влаштуємо. Ми обоє любимо театр, тому у цей день, якщо випадає така можливість, ідемо на спектакль. Особливо мені запам'яталося, як в День святого Валентина ми з чоловіком пішли на «Ромео і Джульєтту». Це було символічно. Він подарував мені квіти, ми посиділи у театральному кафе. Було дуже приємно...

— А які подарунки від свого коханого ви вважаєте найдорожчими?

— Точно не золото чи діаманти. Ми вже достатньо дорослі люди, давно живемо разом, тому найбільше цінуємо тепло у стосунках, взаємоповагу, відданість. А з подарунків мені найбільше сподобалася чарівної краси орхідея, яку чоловік подарував мені на якесь свято. А ще білий шоколад — я його дуже люблю, він це знає і часто мене балує.

— Зараз ви далеко одне від одного, він ризикує життям, захищаючи країну. Що ви скажете йому у День закоханих?

— Швидше за все, напишу у Фейсбукці. Це зараз наше основне джерело спілкування, бо там їдуть бої і по телефону не завжди поговориш. Напишу, що дуже кохаю і молю Бога, щоб він повернувся додому живим-здоровим і з перемогою! До речі, саме зараз, коли ми не поруч, про те, що одне одного дуже кохаємо, не соромимося говорити щодня, шохвилини, якщо випадає така можливість.

А ще я обов'язково куплю шоколад і, смакуючи, пригадаю найкращі моменти нашого життя. Упевнена, це додасть сили моєму чоловікові, бо наше кохання — це його оберег.

Алла МІРОШНИЧЕНКО

м. Миколаїв

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА ВИЗНАЄ УКРАЇНСЬКИЙ БІОМЕТРИЧНИЙ ПАСПОРТ

Новий український біометричний паспорт є чинним документом, і польська влада його визнає при оформленні шенгенської візи. Про це Радіо «Свобода» повідомив представник МЗС Польщі Анджей Крентовський.

«Український біометричний паспорт уже визнаний польською владою. Вже немає цієї проблеми. Проблема була один день, можливо, але тепер її немає», — зазначив він.

У МЗС України також повідомили, що проблем з біометричними паспортами уже немає. Раніше користувачі соцмереж повідомляли, що генеральне консульство Польщі в Харкові відмовлялося видавати шенгенську візу в новий біометричний паспорт. Про те, що деякі посольства країн шенгенської зони відмовлялися приймати від громадян України біометричні документи для оформлення віз, також повідомляли експерти.

Зокрема, за словами голови правління Українського інституту міжнародної політики Ростислава Томенчука, станом на 2 лютого за біометричними паспортами неможливо відкрити шенгенські візи. Проблема в тому, що кожне консульство повинно мати бланк біометричного паспорта як зразок. Однак МЗС не передало достатньої кількості паспортів посольствам, зазначив Р. Томенчук.

З 12 січня цього року українці почали подавати документи для отримання біометричного паспорта. Затримка з виготовленням біометричних паспортів — головна перешкода для скасування Євросоюзом віз для українців, зазначають у МЗС.

КРИМЧАНИ ОТРИМУЮТЬ БІОМЕТРИЧНІ ПАСПОРТИ

За результатами моніторингу Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим 86 громадян України, які зареєстровані на тимчасово окупованому кримському півострові, отримали в Херсонській області біометричні паспорти для виїзду за кордон.

Загалом лише на території Херсонської області станом на 14 лютого 2015 року територіальними підрозділами міграційної служби України мешканцям Криму видано 5857 паспортів громадянина України для виїзду за кордон.

Запровадження біометричних паспортів громадян України для виїзду за кордон є ключовим фактором введення безвізового режиму з країнами ЄС.

Права громадян, які проживають на тимчасово окупованій території, на отримання документів, що підтверджують громадянство України, визначені Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

ОТРИМАННЯ СВДОЦТВА

ПРО НАРОДЖЕННЯ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

Громадяни України, які проживають на тимчасово окупованому півострові Крим, мають право отримати свідоцтво про народження громадянина України. Оформити документ можна вільно, звернувшись на материковій частині України до відділів державної реєстрації актів цивільного стану (РАЦС).

Для отримання свідоцтва про народження одному з батьків необхідно надати такі документи:

- паспорт громадянина України одного з батьків або близького родича;
- копію паспорта громадянина України другого з батьків;
- свідоцтво про шлюб (за наявності);
- **ОРИГІНАЛ** медичної довідки про народження дитини (довідка видається в медичному закладі, де приймаються пологи).

У випадку, якщо батьки мають різні прізвища або перебувають у цивільному шлюбі, їхня присутність при оформленні свідоцтва у відділі РАЦС є обов'язковою.

Отримати свідоцтво про народження може і близький родич. Йому необхідно мати паспорт громадянина України, копії паспортів громадянина України батьків та вищевказані документи.

ОТРИМАННЯ ПАСПОРТА ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

Мешканці Криму, яким виповнилося 16 років, мають право отримати паспорт громадянина України за умови наявності свідоцтва про народження, виданого органами реєстрації актів цивільного стану України.

Відповідно до чинної Постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2014 року за № 289 «Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України» оформлення і видача паспорта громадянина України здійснюється територіальними підрозділами ДМС за місцем звернення одного з батьків дитини, якій виповнилося 16 років.

Для цього необхідні такі документи:

- паспорт громадянина України одного з батьків;
- копія паспорта громадянина України другого з батьків;
- свідоцтво про народження дитини українського зразка;
- виписка з домової книги або довідка про склад сім'ї;
- дві фотокартки розміром 3,5 x 4,5 см (фотокартки, що подаються для оформлення паспорта, мають бути виконані з одного негатива, із зображенням обличчя виключно анфас, без головного убору, виготовлені на тонкому білому або кольоровому фотопапері без кутика; для громадян, які постійно носять окуляри, обов'язкове фотографування в окулярах).

Для отримання паспорта громадянина України батьки — представники дитини, якій виповнилося 16 років, можуть без неї звернутися до територіального підрозділу Державної міграційної служби України.

За додатковими роз'ясненнями та наданням юридичної допомоги просимо звертатися до Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим за адресою: місто Херсон, проспект Ушакова, 42, або телефонувати за номером: +38(0552) 49-59-39.

В. Швачко

— Володимире Анатолійовичу, так чим же займається ваша установа?

— Основним завданням підприємства «Документ» є сприяння Державній міграційній службі України (ДМСУ) у виконанні її функцій — зменшення навантаження на відповідні підрозділи та удосконалення сервісу надання послуг.

На жаль, міграційна служба зараз переживає складні часи. Недостатнє бюджетне фінансування, скорочення особового складу майже в 2,5 рази і навантаження, які зросли у 3 рази внаслідок постійно зростаючого попиту на послуги ДМСУ, створюють додаткові труднощі в її роботі.

У тісній співпраці з міграційною службою ДП «Документ» впроваджує нові сервіси та стандарти надання послуг. Ми автоматизуємо, — а значить, полегшуємо і прискорюємо процеси оформлення паспортних документів для населення. Для цього, власне, і створені центри «Паспортний сервіс».

Допомагаючи службі і людям, ми одночасно наповнюємо державний бюджет.

— Що собою представляють ці центри?

— Це — повноцінні сучасні офіси для обслуговування великої кількості людей, які працюють за принципом самообслуговування. Центри обслуговування громадян «Паспортний сервіс» створені за європейськими стандартами, мають систему електронної черги, продуману логістику руху людських потоків, спеціальні термінали для оплати послуг. Тут можна пройти і всі «супутні» процедури —

фотографування, зняття відбитків пальців, копіювання оригіналів документів. Все це, як і зручна процедура формування пакета документів, зокрема можливість оплати необхідних рахунків на місці, дозволяє людям швидко і комфортно пройти необхідні формальності.

— Скільки коштують такі послуги?

— Послуги центру коштують 250 гривень. Хоча підкреслити, що відвідувач сам вирішує, користуватися йому послугами чи ні. У кожному нашому центрі при вході великими літерами позначений перелік адрес підрозділів міграційної служби, куди людина може подати документи, минаючи наш «Паспортний сервіс». Більше того, при записі людини в електронну чергу їй також повідомляється ця інформація.

— Скільки клієнтів на день може обслуговувати, наприклад, Київський центр?

— Пропускна здатність Центру на Бульварі Шевченка, 27, становить 350-400 осіб на день. Працює центр з 9.00 до 20.00 без обіду 6 днів на тиждень. Тут втілена ідея «фронт-» і «бек-офісу», що дозволяє ізолювати клієнта від чиновника, який приймає рішення про видачу закордонного паспорта. Також постійна відеофіксація всіх процесів повністю виключає так звану «корупційну складову».

— До вас на прийом можна записатися через Інтернет?

— Ми відмовилися від практики, коли запис здійснювався через Інтернет, оскільки виникали проблеми між цими людьми і тими, хто приходив до нас у порядку «живої

ЯК ОТРИМАТИ БІОМЕТРИЧНИЙ ПАСПОРТ? ЦЕ НЕ ВАЖКО!

Для тих, хто не знає. Біометричний паспорт не дозволяє їздити за кордон без віз. Принаймні поки що. Таким чином, ажіотаж, який виник у суспільстві навколо видачі цих документів, не завжди виправданий.

Про це, а також про те, як без черг і головного болю отримати закордонний паспорт, як залишити «з носом» шахраїв, які «присмокталися» до цієї сфери діяльності, і що дасть щасливому власникові біометричний документ, «Укрінформу» державного підприємства «Документ» Володимир ШВАЧКО.

фотографування, зняття відбитків пальців, копіювання оригіналів документів. Все це, як і зручна процедура формування пакета документів, зокрема можливість оплати необхідних рахунків на місці, дозволяє людям швидко і комфортно пройти необхідні формальності.

— Скільки коштують такі послуги?

— Послуги центру коштують 250 гривень. Хоча підкреслити, що відвідувач сам вирішує, користуватися йому послугами чи ні. У кожному нашому центрі при вході великими літерами позначений перелік адрес підрозділів міграційної служби, куди людина може подати документи, минаючи наш «Паспортний сервіс». Більше того, при записі людини в електронну чергу їй також повідомляється ця інформація.

— Скільки клієнтів на день може обслуговувати, наприклад, Київський центр?

— Пропускна здатність Центру на Бульварі Шевченка, 27, становить 350-400 осіб на день. Працює центр з 9.00 до 20.00 без обіду 6 днів на тиждень. Тут втілена ідея «фронт-» і «бек-офісу», що дозволяє ізолювати клієнта від чиновника, який приймає рішення про видачу закордонного паспорта. Також постійна відеофіксація всіх процесів повністю виключає так звану «корупційну складову».

— До вас на прийом можна записатися через Інтернет?

— Ми відмовилися від практики, коли запис здійснювався через Інтернет, оскільки виникали проблеми між цими людьми і тими, хто приходив до нас у порядку «живої

черги». Тепер для того, щоб скористатися нашими послугами, людині потрібно просто прийти в наш офіс. Він отримує квиток із номером в електронній черзі і чекає, коли на табло висвітлиться його номер. З цього моменту почнеться процедура оформлення.

На обслуговування однієї людини, тобто консультацію, оформлення, зняття і введення біометричних даних, іде приблизно 20 хвилин. Цього сприяє використання системи інформаційного обміну та наявність платіжних терміналів. Коли документ готовий, на мобільний телефон клієнта приходить СМС із запрошенням його забрати. Слід зазначити, що у нас немає «спеціальних» днів для прийому або видачі документів. І те, й інше людина може зробити у зручний для себе час.

— Скільки коштують нові паспорти?

— З 1 січня оформляються нові паспорти з електронним чіпом і без нього. Без урахування комісії банку ціна паспорта з електронним носієм, на виготовлення якого йде 20 робочих днів, становить 518 гривень 15 копійок (плюс 250 за послуги центру), без чіпа — 461,15 (плюс 250). Наші центри з 12 до 29 січня прийняли понад 17 тисяч заявок. «Паспортним сервісом» видано вже понад 2000 закордонних паспортів нового зразка.

— Як ще послуги надає центр?

— Є послуги з проставлення апостиля, тобто з легалізації документів за кордоном. Можна оформити страховий поліс, скористатися послугами нотаріуса, зроби-

ти переклад на іноземну мову. У центрі є безкоштовний доступ в Інтернет, працює система кондиціонування, саме на забезпечення такого комфорту йде частина грошей, які клієнти оплачують за наші послуги.

— Скільки таких центрів працює у нашій країні?

— Київський «Паспортний сервіс» був відкритий у серпні 2013 року. Такі ж центри діють поки в 18 областях України. З їхнім розташуванням можна ознайомитися на сайті. Цього року плануємо відкрити такі центри в усіх областях України.

— Звідки беруться твердження, що в Україні ціна на закордонний паспорт завищена?

— Так, такі спекуляції час від часу з'являються в пресі. Напевно, це відображення корупційних і дорогих схем, які існували навколо видачі закордонних паспортів до нашої появи.

Я б сказав, що ціна, яку ми пропонуємо заплатити клієнтам за наші послуги, є обґрунтованою й абсолютно посприятливою для тих, хто виїжджає за кордон. До того ж, за словами експертів, вартість біометричного паспорта в Україні є найнижчою, порівняно з сусідніми країнами. Наприклад, у Грузії такий паспорт коштує 44 євро, у Литві — 43 євро, у Польщі — 32 євро.

Яніна ЛЕМЕШЕНКО
м. Київ

ТАЛАНОВИТА ЮНА ПІАНІСТКА З КРИМУ ОДНІЄЮ З ПЕРШИХ ОТРИМАЛА БІОМЕТРИЧНИЙ ПАСПОРТ

В Україні триває процес видачі біометричних паспортів. Однією з перших таких паспортів отримала талановита українка з анексованого Росією Криму Христина Михайличенко. Вона була єдиною дитиною серед запрошених на урочистому врученні біометричних паспортів «громадянам, які зробили внесок у розвиток і зміцнення держави».

Першим новий документ отримав Президент України Петро Порошенко. Слідом за ним біометричні паспорти видали активістам Майдану, діячам культури і мистецтва.

За словами Президента, введення біометричних паспортів громадян України для виїзду за кордон — це ключовий крок до запровадження безвізового режиму з країнами ЄС. «Цього кроку ЄС чекає від України для того, щоб надати нам безвізовий режим», — прощитувала промову Президента під час вручення паспортів прес-служба Глави держави.

Кожному із запрошених також надавалося слово. Христина, яка на початку цього року здобула перемогу на міжнародному конкурсі піаністів у Голландії, в свою чергу, заповіла, що на будь-якому концерті або конкурсі представлятиме «тільки Україну, тільки свою країну і своє місто — Київ».

«Я рада, що у мене з'явився паспорт, тому що

коли мама відкривала візу до Голландії, це забрало багато часу, і було дуже складно. Тепер можу їздити в Європу, куди захочу і коли захочу, не відкриваючи візи», — зазначила Христина у коментарі сайту «Крим.Реаліті».

Також талановита піаністка висловила вдячність Адміністрації та Президенту України за запрошення і вручення паспорта.

«Крим.Реаліті» розповідали, що після так званого референдуму в Криму Христина з родиною переїхала в Київську область.

Вона розуміє причину переїзду своєї сім'ї на материкову частину України. «Ми переїхали після референдуму, бо там вже не наше життя, яке було раніше. Ми вважаємо себе українцями і не хочемо жити в чужій країні, хочемо жити у своїй країні. Нам там було непримно перебувати, і тому ми вирішили зробити такий величезний крок у нове життя».

Христина зізналася, що дуже сумує за бабусею і дідусем, з якими не бачилася вже 5 місяців, за друзями, сусідами, однокласниками, з якими грала.

«Хотілося б, щоб всього цього не відбулося. Ось так, за одну ніч. Ми взагалі не збиралися переїжджати. Хотілося б, щоб Крим став Україною», — сказала юна піаністка.

Гурзуф

КРИМ – ВКРАДЕНА ПЕРЛИНА, ЯКА ПОВИННА СЯЯТИ ДЛЯ ВСІХ

жам. Історики минулого вже зробили багато в дослідженні сторінок історії, а попереду ще стільки невідомого, так званих «білих плям», які могли б дати відповіді на сотні запитань, які хвилюють мешканців півострова. Але чи буде змога тепер займатися історичними дослідженнями, які зможуть повідати всім про величезну роль представників різних національностей у становленні сучасного економічного, культурного, наукового життя півострова Крим? У Кремлі вже спішно перепишують новітню історію новоохоплених земель, де з великим розмахом славлять росіян як унікальну, «сакральну», героїчну, єдину націю в світі, яка достойна володіти Кримом повністю й остаточно. Ці тези лежать в основі шкільної програми й активно поширюються через ЗМІ «рятівників нездолених і ображених російськомовних громадян». Це пафосно називається «торжеством історичної справедливості» і «поверненням у рідну гавань». Інтереси людей інших національностей повністю ігноруються, а за їхню «критичне» ставлення до кримських подій 2014 року взагалі порушуються кримінальні справи. Таку «демократію середньовіччя» в XXI столітті отримали кримчани. Але всетаки найстрашніше в цій ситуації є те, що більшість простих громадян підтримують «прибульців з РФ»,

які повністю взяли під контроль усі сфери життя півострова. Чому це стало можливим? Чому ця прекрасна земля має перетворитися в сіру милітаризовану зону? Невже кримчани мріяли про таке майбутнє для себе і для своїх нащадків? Думаю, відповідь проста. Є люди, які звикли пасивно спостерігати, а не творити. Їм хтось підказав – ви ні на що не здатні. І ця позиція їм припала до душі. Робити нічого не треба, все вирішать без них, а їм треба тільки мовчати і ширше розкривати кишеню, куди полетять обіцяні нафто-газо-рубліки. І життя налагодиться. Для певності було застосовано деякі нові досягнення в області нейротехнологій. Зокрема, посиано страх, паніку і створено образ ворога, якого треба безжально знищувати. Це – безпрограшна методика всіх диктаторських режимів, яка призводила до агресії, а згодом і до війни. Люди втрачають здатність логічно мислити, зникають такі людські якості, як співчуття до ближнього, розсудливість, взаємоповага, бажання знайти істину. Мозок хаотично працює в одному напрямку – знищити ворога, якого створено на замовлення деяких амбіційних політиків. Я не раз спостерігала, як кримчани ображено жалюються одне одному – вчителю, лікарю зарплату знизили на третину, зате військовим і поліції в кінці року і тринадцяту дали, і премії до ста тисяч. Але то нічого, головне, що в нас тихо, не стріляють. Не те, що там, в Україні, «фашистська хунта» (стій-

кий образ ворога, створений і підживлюваний брехливими ЗМІ) мирні квартали на Донбасі розстрілює. А одна заможна така бабуса навіть сказала, що сама візьме зброю до рук, якщо вони на Крим нападуть (фашисти і бандерівці). Ніхто з них не здатний поставити собі прості запитання, – а чи справді все так, як кажуть у телевізорі: хіба ЄС не бачить скільки в Україні фашистів, що приймає їх до себе; або чому всі гроші з нафто-газової труби (які належать усім громадянам РФ) розподіляються так нерівномірно – силовикам зарплати в десятки разів більші? І чому така багата і могутня країна, як Російська Федерація, не має доріг, чому вмирають села, а люди шукають заробітку в гарячих точках, безглуздо віддаючи за копійки свої життя на чужій землі? Туман брехні і ненависті впав на кримську землю. Час мине, і він розвіється. Але чи вдасться виплутатися з цієї халепи легко і безболісно? Пастка, яку так ретельно готували для кримчан, захоплювала. Шматочок сиру, який там лежав, вже з'їв. Ще давно класик сказав: «Народжений повзати, літати не зможе». Нам залишається тільки вірити і чекати, що настануть кращі часи, здоровий глузд перемаже п'ятому, і ми, як птахи, знову відчужемо подих свіжого вітру і блаженство вільного польоту над морським безмежжям...
Галина ЛЕЛЕКА
м. Сімферополь

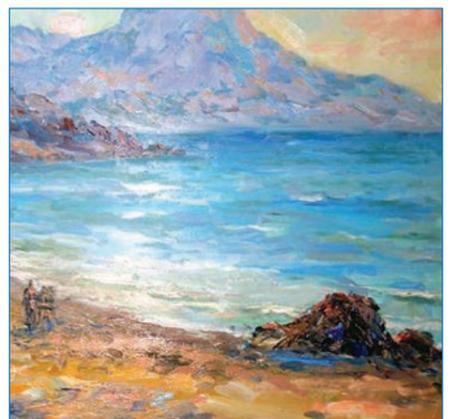
БОГ благословив цю землю м'яким, лагідним кліматом, мальовничими морськими узбережжями, реліктовими ялівцевими і сосновими лісами (більш як 2400 видів рослин налічується тут, понад 200 з них є ендеміками, тобто не зустрічаються в інших місцях нашої планети). Чисте повітря, цілющі сонячні промені, квітучі річкові долини, ущелини, водоспади, гірські ліси і лагідний плескіт морських хвиль – донедавна все це так приваблювало туристів і давало шанс господарям цієї землі жити і процвітати, користуючись цими безцінними дарами природи. Ця благодатна земля оспівана найкращими поетами і художниками минулого. Та й в наш час вона надихає багатьох талановитих людей на ство-

рення неперевершених мистецьких шедеврів. Къырым, Крим, Крым... З давніх-давен його населяли люди, які говорили різними мовами, молилися до різних богів, дотримувалися своїх самобутніх звичаїв, але, незважаючи ні на що, любили цю землю і вважали її своєю батьківщиною. Кіммерійці, скіфи, сармати, греки, італійці, караїми, кримчаки, кримські татари, вірмени, болгари, німці, росіяни, українці, поляки... Цей список нескінченний. Протягом тисячоліть вони навчилися мирно співіснувати, ловити свіжий подих вітру з краплинами морської води, вдихати пахощі гірських трав, насолоджуватися прекрасними краєвидами й особливим відчуттям вільного польоту над морським безмеж-

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ МИТЕЦЬ НАМАЛЮВАВ «НАШ КРИМ»

В Івано-Франківській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка відбулося відкриття персональної виставки живопису «Наш Крим» художника Богдана Бринського. Богдан Бринський, член Національної спілки художників України, учасник обласних, всеукраїнських і міжнародних виставок, представив на огляд 23 роботи з кримських пленерів. На картинах – морські мотиви, мальовнича природа Криму, а також натюрморти та пейзажі Балаклави, Сімферополя, Бахчисарая. За словами автора, який проводить уже 22 персональні виставки, кримські картини були написані майже два роки тому.
(<http://vikna.if.ua>)

ВЕСІЛЛЯ ВПІЗНАЄШ ПО ЗВУКАХ ГАЙДИ

(Закінчення. Поч. на 11-й стор.)
У цей же період виникають німецькі, швейцарські, чеські та естонські колонії. Експоновані у вітринах комплекси одягу характеризують культуру деяких із цих народів, зокрема болгар, гагаузів і євреїв, а чорно-білі фотознімки демонструють антропологічні типи і побут кримських колоністів. Важливе місце в житті та східнослов'янських і тюркських етнокультурних традиціях займали рушники. Приміром, український рушник-набожник, привезений господарями з села Перешепине Новомосковського повіту Катеринославської губернії, призначений для ікон. Всього ж рушникові композиції на виставці складаються з тринадцяти орнаментальних доріжок різного застосування: для покриття голови жінок і дівчат, ритуальних обрядів, подарунків, посуду, для прикрашання стін. Експоновані в першому залі традиційні костюми греків, кримських татар, кримчаків, караїмів, вірмен і циган дозволяють реконструювати вигляд представників народів, чие походження та етнічна історія пов'язані з територією півострова. Костюми окремих народів в оточенні кримської природи, з елементами предметів побуту і знарядь праці відображають нехай і головну, але не всю частину життя колоніс-

тів. Вони – її права «рука», тож і розміщені в експозиції праворуч. А ліва частина сформована з національних музичних інструментів, ретельно збережених, гранично точно відреставрованих. Кожен з народів привносив у Тавриду свої ритми і мелодії. Так, у наспівах Південного берега дослідники чули відзвуки італійських канцонет і турецьких мелодій, у Карасубазарі відзначали значний вплив арабського мелосу, в степовій частині півострова знаходили сліди українських пісень. Однак уся ця пишна різноколісна дивовижним чином переінтонувалася, набуваючи неповторного місцевого колориту. Древнім за походженням духовим інструментом є чабанська (пастуша) відкрита флейта кавал, поширена на Балканах і у Вірменії. Поряд з відкритим кавалом були поширені різноманітні флейти свисткового типу: грецька суравлія, болгарська свірка, українська сопілка, російська дудка. Музичні інструменти, популярні на півострові в давнину, фахівці поділяють на між-етнічні – бубон, барабан, скрипка, свисткова флейта, загальнонаціональні – російська балалайка, українська бандура, вірменський ганун, регіональні – південно-російська подвійна жалійка і локальні – риле або донська колісна ліра.

У другій половині XIX – першій третині XX століття на території півострова і Північного Причорномор'я поширюються інструменти серійного виробництва: труба, кларнет, європейська скрипка, гітара, мандоліна, гармонь, акордеон, фігармонія, які поступово витісняють національні інструменти і корінним чином перетворюють звучання традиційних оркестрів. Професійними музикантами аж до 30-х років XX століття найчастіше ставали кримські осілі цигани (чингене), які володіли всім місцевим репертуаром і були справжніми майстрами своєї справи. Відомо, що циганські ансамблі запрошувалися на святкові торжества, народні гуляння і вечірки багатих людей. При цьому найбільш затребуваними були музиканти з Бахчисарая. Нині інтерес у суспільстві до етнічних культур зростає. Створюються фольклорні ансамблі, які прагнуть до автентичного виконання мелодій. І музейні колекції, архівні зібрання можуть стати джерелом, базою для дослідження традиційних музичних культур і реконструкції інструментів, що вийшли з ужитку. Виставка «Народи Криму» діятиме в Сімферополі чотири місяці – до середини квітня, а спеціальне обладнання для демонстрування костюмів за рішенням РЕМ залишиться в Кримському етнографічному музеї.
Валентина НАСТІНА

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою – <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura@gmail.com**

